

LOKALNA STRATEGIA ROZWOJU na lata 2023-2027

Czerwiec, 2023 r.

SPIS TREŚCI

ROZDZIAŁ I. CHARAKTERYSTYKA PARTNERSTWA LOKALNEGO	3
1. Nazwa i forma prawna.....	3
2. Proces tworzenia partnerstwa.....	3
3. Struktura LGD	7
4. Organ decyzyjny.....	9
5. Proces decyzyjny.....	10
6. Dokumenty regulujące funkcjonowanie LGD	11
7. Standardy funkcjonowania partnerstwa	12
ROZDZIAŁ II. CHARAKTERYSTYKA OBSZARU I LUDNOŚCI OBJĘTEJ WDRAŻANIEM LSR	13
ROZDZIAŁ III. PARTYCYPACYJNY CHARAKTER LSR.....	20
ROZDZIAŁ IV. ANALIZA POTRZEB I POTENCJAŁU LSR.....	30
1. Analiza SWOT.....	31
2. Grupy docelowe szczególnie istotne z punktu widzenia LSR.....	35
3. Zagospodarowanie przestrzenne/układ osadniczy	37
4. Stan infrastruktury w kontekście potrzeb rewitalizacji	37
5. Charakterystyka gospodarki/przedsiębiorczości	37
6. Rynek pracy	39
7. Działalność sektora społecznego	41
8. Problemy społeczne.....	42
9. Podejście LGD do kwestii przestrzegania zasady równości szans i niedyskryminacji.....	44
10. Dziedzictwo kulturowe/ turystyka.....	44
11. Obszary wiejskie	50
12. Rolnictwo i rynek rolny	51
13. Produkty lokalne, tradycyjne i regionalne.....	53
14. Edukacja.....	54
15. Zrównoważenie środowiskowe	55
16. Uzasadnienie doborów zakresów wsparcia.....	56
17. Uzasadnienie wyboru dostępnych źródeł finansowania	56
18. Uzasadnienie przyjętego sposobu wdrażania.....	56
19. Podsumowanie. Kluczowe problemy obszaru LGD.	56
ROZDZIAŁ V. SPÓJNOŚĆ, KOMPLEMENTARNOŚĆ I SYNERGIA.....	60
1. Zgodność i komplementarność z innymi dokumentami planistycznymi	60
2. Komplementarność i synergia przedsięwzięć w LSR	64
3. Wartość dodana podejścia LEADER.....	64
4. Metody aktywizujące.....	65
5. Dywersyfikacja źródeł finansowania LSR.....	66
6. Integrowanie sektorów, partnerów, zasobów i branż w celu kompleksowej realizacji przedsięwzięć.....	66
ROZDZIAŁ VI. CELE I WSKAŹNIKI	67
ROZDZIAŁ VII. SPOSÓB WYBORU I OCENY OPERACJI ORAZ SPOSÓB USTANAWIANIA KRYTERIÓW WYBORU	73
ROZDZIAŁ VIII. PLAN DZIAŁANIA	81
ROZDZIAŁ IX. PLAN FINANSOWY LSR.....	82
ROZDZIAŁ X. MONITORING I EWALUACJA	84
WYKAZ WYKORZYSTANEJ LITERATURY	89
Załączniki do LSR.....	91

ROZDZIAŁ I. CHARAKTERYSTYKA PARTNERSTWA LOKALNEGO

1. Nazwa i forma prawna

Stowarzyszenie Lokalna Grupa Działania Ziemi Myślenickiej jest stowarzyszeniem specjalnym posiadającym osobowość prawną wpisanym do Krajowego Rejestru Sądowego pod numerem 0000940003.

LGD Ziemi Myślenickiej jest dobrowolnym, samorządnym, trwałym zrzeszeniem osób fizycznych i prawnych, o celach niezarobkowych, działającym, jako Lokalna Grupa Działania. Podstawą działania jest Statut wraz z ustawą z dnia 7 kwietnia 1989 r. Prawo o stowarzyszeniach (Dz. U. z 2020 r. poz. 2261) co oznacza, iż wszelkie prowadzone przez LGD działania są zgodne ze statutem, tj. z niego wynikają i nie są z nim sprzeczne.

Pozostałe podstawy prawne wynikają zarówno z:

- Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1303/2013 z dnia 17 grudnia 2013 r. ustanawiającego wspólne przepisy dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego, Funduszu Spójności, Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich oraz Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego oraz ustanawiającego przepisy ogólne dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego, Funduszu Spójności i Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego oraz uchylającego rozporządzenie Rady (WE) nr 1083/2006 (Dz. Urz. UE L 347 z 20.12.2013, z późn. zm.)
- Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/1060 z dnia 24 czerwca 2021 r. ustanawiające wspólne przepisy dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego Plus, Funduszu Spójności, Funduszu na rzecz Sprawiedliwej Transformacji i Europejskiego Funduszu Morskiego, Rybackiego i Akwakultury, a także przepisy finansowe na potrzeby tych funduszy oraz na potrzeby Funduszu Azylu, Migracji i Integracji, Funduszu Bezpieczeństwa Wewnętrznego i Instrumentu Wsparcia Finansowego na rzecz Zarządzania Granicami i Polityki Wizowej (Dz. Urz. UE L 231 z 30.06.2021, str. 159-706).

W zakresie przepisów krajowych dotyczą one w szczególności:

- ustawy z dnia 20 lutego 2015 r. o rozwoju lokalnym z udziałem lokalnej społeczności (Dz. U. z 2022 r. poz. 943), zwanej dalej ustawą RLKS;
 - ustawy z dnia 28 kwietnia 2022 r. o zasadach realizacji zadań finansowanych ze środków europejskich w perspektywie finansowej 2021-2027
 - ustawy z dnia 8 kwietnia 2023 r. o Planie Strategicznym dla Wspólnej Polityki Rolnej na lata 2023–2027 (Dz. U. z 2023 poz. 412),
- a także innych aktów prawa dotyczących Rozwoju Lokalnego Kierowanego przez Społeczność oraz działalności Stowarzyszenia.

Nadzór nad działalnością LGD sprawuje Marszałek Województwa Małopolskiego. Stowarzyszenie spełnia wymagania określone w art. 4 ustawy RLKS; obok Walnego Zebrania Członków, Zarządu oraz organu kontroli wewnętrznej, funkcjonuje dodatkowy organ – Rada Stowarzyszenia, która podejmuje decyzje w sprawie wyboru oraz ustalenia kwoty wsparcia operacji realizowanych w ramach LSR.

2. Proces tworzenia partnerstwa

Lokalna Grupa Działania Ziemi Myślenickiej powstała jako inicjatywa oddolna ludzi posiadających różne umiejętności i doświadczenie potrzebne w pracy z lokalną społecznością.

Zanim idea kilku osób z pasją społecznego działania stała się rzeczywistością, do jej realizacji zaproszono lokalną społeczność. Idea LEADER, która przyświecała członkom-założycielom LGD Ziemi Myślenickiej opiera się na jednym, **zasadniczym fundamencie – partycypacji i współpracy jak najszerzego kręgu lokalnej społeczności.**

To właśnie lokalna społeczność, mieszkańcy gmin, którzy w swoich małych ojczyznach żyją od pokoleń najlepiej znają jej bogactwo, niezwyklej potencjał ale też i problemy oraz słabe strony, które mogą hamować rozwój nie tylko gospodarczy ale i społeczny.

Proces budowania partnerstwa rozpoczął się z początkiem 2021 roku od organizacji spotkań w każdej gminie objętej niniejszą Strategią tj. gminach: Lanckorona, Sułkowice, Myślenice, Pcim, Tokarnia, Lubień, Wiśniowa, Raciechowice, Miasto Mszana Dolna, Gmina Mszana Dolna i Niedźwiedź. Lokalni liderzy zadbali o to aby w spotkaniach dotyczących utworzenia nowej Lokalnej Grupy Działania uczestniczyli reprezentanci wszystkich sektorów tj. publicznego, gospodarczego i społecznego oraz ludzie młodzi, seniorzy i osoby w niekorzystnej sytuacji.

Należy zauważyć, iż gminy objęte działaniem LGD Ziemi Myślenickiej należały do istniejących struktur kilku grup działania z województwa małopolskiego. Jest to dla naszej organizacji ogromny potencjał, ponieważ posiadają oni wieloletnie doświadczenie zarówno w pracy na rzecz lokalnej społeczności jak i pozyskiwaniu oraz rozliczaniu dotacji unijnych.

Sektor publiczny był reprezentowany przez władarzy poszczególnych gmin, pracowników urzędów, jednostek podległych, ośrodków kultury ale też szerokie grono radnych i sołtysów. Przedstawicielami sektora gospodarczego byli w znacznej większości osoby fizyczne prowadzące jednoosobową działalność gospodarczą, przedstawiciele osób prawnych (np. spółek handlowych) oraz rolników. Największą reprezentacją podczas spotkań informacyjnych cieszył się sektor społeczny, którego przedstawiciele wywodzili się z różnego rodzaju organizacji społecznych takich jak kluby sportowe, ochotnicze straże pożarne, koła gospodyń wiejskich, stowarzyszenia na rzecz rozwoju gmin, miejscowości oraz szerokie grono mieszkańców, którzy nie są formalnie zaangażowani w działalność organizacji ale bardzo zależy im na rozwoju małych ojczyzn oraz na tym, aby mieć realny wpływ na zarządzanie zmianą.

Należy podkreślić, iż **w spotkaniach uczestniczyli również ludzie młodzi**, co jest znaczącym sukcesem tym bardziej, że współcześnie, obserwuje się trend wycofania młodych osób z życia społecznego na rzecz budowania relacji w wirtualnym świecie oraz skupieniu uwagi na realizacji zawodowych ambicji.

Spotkania założycielskie i też poniekąd zapoznawcze zgromadziły **szerokie grono seniorów**, którzy pomimo szacownego wieku, w którym należy się zasłużony odpoczynek, chcą nadal aktywnie angażować się na rzecz lokalnych społeczności, integracji oraz aktywizacji i szeroko pojętego rozwoju ludzi swojego pokolenia.

Wszystkim uczestnikom spotkań przyświecał jeden cel – **przy wspólnym zaangażowaniu stworzyć silną organizację**, która będzie w stanie skutecznie oraz racjonalnie rozdysponować środki finansowe dostępne w ramach PS dla WPR 2023-2027 dla mieszkańców obszaru LGD.

W wyniku spotkań w jedenastu gminach wyłoniła się grupa osób, które zadeklarowały aktywne włączenie się w struktury stowarzyszenia oraz grupa liderów, którzy z uwagi na profesjonalne i merytoryczne przygotowanie zarówno w zakresie pozyskiwania funduszy zewnętrznych jak i funkcjonowania organizacji pozarządowych, przyjęli na siebie obowiązek przygotowania projektu dokumentów statutowych, które następnie zostały przedstawione i omówione na zebraniu założycielskim.

W listopadzie 2021 roku jednogłośnie członkowie założyciele podjęli decyzję o powołaniu do życia Stowarzyszenia Lokalna Grupa Działania Ziemi Myślenickiej.

Głównymi celami LGD Ziemi Myślenickiej są m.in. rozwój przedsiębiorczości, rozwijanie potencjału rekreacyjnego i turystycznego oraz promocja zdrowego stylu życia, ochrona środowiska, podtrzymywanie tradycji narodowej, pielęgnowanie polskości oraz rozwoju świadomości narodowej, obywatelskiej i kulturowej. Ponadto LGD chce skutecznie aktywizować wiejskie społeczności, pobudzać stosowanie innowacyjnych rozwiązań, szczególnie w zakresie cyfryzacji, szukać nowych, twórczych rozwiązań problemów, przed którymi stoją mieszkańcy obszaru.

W najbliższych latach cele te będą realizowane z wykorzystaniem dostępnych funduszy w ramach Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich oraz Funduszy Europejskich dla Województwa Małopolskiego na lata 2021-2027 (EFRR, EFS+). Dodatkowe fundusze z EFRR i EFS+ to większa szansa na wzmocnienie kapitału społecznego, na zwiększenie aktywności osób zagrożonych wykluczeniem społecznym to również możliwość wsparcia infrastruktury kulturalnej, turystycznej oraz ochrony i opieki nad zabytkami.

Lokalna Grupa Działania Ziemi Myślenickiej pomimo, że formalnie jest młodą organizacją, **może się pochwalić ogromnym potencjałem członków** – przedstawiciele sektorów publicznego, gospodarczego i społecznego, którzy mają wieloletnie doświadczenie w pozyskiwaniu i zarządzaniu projektami pochodzącymi zarówno z budżetu istniejących Lokalnych Grup Działania jak również z Europejskich Funduszy na rzecz Rozwoju Regionalnego czy Europejskiego Funduszu Społecznego.

Dzięki zrealizowanym projektom mieszkańcy zyskali nowe miejsca rekreacji takie jak chociażby siłownie zewnętrzne dostosowane do różnych grup wiekowych, również miejsca integracji oraz prowadzenia działalności kulturalnej. Ponadto, dzięki wybudowaniu placów zabaw dzieci zyskały bezpieczne ale też innowacyjne miejsca do aktywnego spędzania wolnego czasu co w dalszej przyszłości przełoży się na coraz większy wzrost poziomu aktywności społeczności lokalnej.

Gminy członkowskie charakteryzują się również wysokim poziomem współpracy z organizacjami pozarządowymi, co wyraża się zarówno we współpracy podczas organizacji różnych wydarzeń ale również poprzez zlecenie organizacjom społecznym realizacji zadań publicznych, dzięki czemu również budują i wzmacniają swój potencjał. Stowarzyszenia i fundacje dzięki takiemu podejściu realizują szereg działań z zakresu sportu, turystyki oraz zadań na rzecz osób niepełnosprawnych.

Tabela nr 1 doświadczenie LGD i partnerów

Beneficjent	Zakres doświadczenia
LGD Ziemi Myślenickiej	W 2022 r. LGD pozyskało dofinansowanie ze środków z budżetu Gminy Sułkowice w ramach Programu współpracy z organizacjami pozarządowymi na rok 2022 na realizację zadania pn. „Teatr dla najmłodszych w Gminie Sułkowice. Pozyskane dofinansowanie wyniosło: 3.550,00 zł. W ramach projektu zorganizowano spektakl teatralny w dniu 05.06.2022 r. skierowany do dzieci i młodzieży z terenu Gminy Sułkowice. Wydarzenie wpłynęło na zwiększenie dostępności do kultury i sztuki na obszarze objętym LSR.
LGD Ziemi Myślenickiej	W 2022 r. LGD pozyskało dofinansowanie ze środków Kliszczackiego Centrum Kultury w Tokarni na realizację zadania pn. „Promocja obszaru i integracja mieszkańców na terenie działalności LGD Ziemi Myślenickiej. Pozyskane dofinansowanie wyniosło 2.000,00 zł. Pozyskane środki zostały wykorzystane na zakup artykułów spożywczych niezbędnych do przygotowania potraw oraz przeprowadzenia warsztatów kulinarnych. Kola Gospodyń Wiejskich przygotowały stanowiska promocyjne, na których znalazły się potrawy kulinarne charakterystyczne dla obszaru LGD ZM.
LGD Ziemi Myślenickiej	W 2022 r. LGD pozyskało dofinansowanie ze środków z budżetu Gminy Pcim na realizację zadania publicznego w ramach Programu współpracy z organizacjami pozarządowymi na rok 2022. Tytuł zadania publicznego to „Pocztówka z Pcimia, zaś kwota pozyskanego dofinansowania wyniosła 1.500,00 zł. Zadanie zostało zrealizowane poprzez wydruk pocztówek z krajobrazami z terenu Gminy Pcim, które służą jako materiał promujący Gminę Pcim oraz obszar LGD ZM pod względem walorów turystycznych oraz krajoznawczych. Wydrukowane pocztówki zostały bezpłatnie rozdyskrebowane wśród ośrodków noclegowych, placówek gminnych
LGD Ziemi Myślenickiej	W 2022 r. LGD pozyskało dofinansowanie ze środków z budżetu Gminy Myślenice na realizację zadania publicznego w ramach Programu współpracy z organizacjami pozarządowymi na rok 2022. Tytuł zadania publicznego to „Podtrzymywanie oraz promocja tradycji narodowej i kulturowej na obszarze działalności LGD Ziemi Myślenickiej. Kwota pozyskanego dofinansowania wyniosła 2.500,00 zł. Zadanie zrealizowano podczas obchodów Narodowego Święta Niepodległości. Zorganizowano stoisko promocyjne w Myślenickim Ośrodku Kultury i Sportu, podczas którego kultywowana była tradycja i regionalizm obszaru Myślenic i LGD ZM.
Ochotnicza Straż Pożarna w Sułkowicach (członek LGD ZM)	W 2021 r. OSP Sułkowice pozyskało dofinansowanie ze środków budżetu Województwa Małopolskiego – wniosek złożony z pominięciem otwartego konkursu ofert w trybie art. 19a ustawy o działalności pożytku publicznego i wolontariacie na realizację zadania pn. „Dzień Dziecka ze strażakami. Pozyskane dofinansowanie wyniosło 7.000,00 zł. W ramach projektu zorganizowano nad zalewem rekreacyjnym w Sułkowicach wydarzenie dedykowane dla rodzin z dziećmi, które miało charakter integracyjno-rozrywkowy.
Szkółka Piłkarska Gościbia Sułkowice (członek LGD ZM)	W 2022 r. Szkółka pozyskała dofinansowanie na realizację zadania publicznego ze środków finansowych Funduszu Rozwoju Kultury Fizycznej polegającego na rozwijaniu sportu dzieci i młodzieży w ramach Programu Klub - edycja 2022.

	Pozyskane dofinansowanie wyniosło 10.000,00 zł. W ramach projektu zorganizowano zajęcia sportowe dla dzieci i młodzieży z terenu Gminy Sułkowiec.
Stowarzyszenie Egida – Przyjaciele Muzeum w Lanckoronie (członek LGD ZM)	W 2022 r. stowarzyszenie Egida pozyskało dofinansowanie w ramach otwartego konkursu ofert na realizację zadań publicznych Województwa Małopolskiego w obszarze nauki, szkolnictwa wyższego, edukacji, oświaty i wychowania w 2022 r. pn. „Polska-Ukraina. Poznajmy się w Małopolsce. Tytuł projektu: „Fascynujący świat animacji – międzynarodowy język filmu animowanego, kwota pozyskanego dofinansowania: 35.000,00 zł. W ramach zadania zrealizowano lekcje języka polskiego dla Ukraińców, warsztaty tworzenia filmu animowanego, wykłady dla uczniów i przedszkolaków z zakresu filmu animowanego, wycieczki po ziemi lanckorońskiej i kalwarii Zebrzydowskiej oraz do Krakowa oraz piknik polsko-ukraiński.

Źródło: opracowanie własne

Działalność jednostek samorządu terytorialnego to również **ponadregionalna współpraca** w ramach miast partnerskich, której celem jest wymiana kulturalna, gospodarcza i informacyjna. To również doskonała okazja to zdobywania i wymiany doświadczeń oraz poznawania dobrych praktyk i w konsekwencji wdrażania ich na obszarze LGD.

Podstawą budowania kapitału społecznego jest **umacnianie więzi**, które są oparte na wspólnej tożsamości, tradycji, kulturze i historii. LGD Ziemi Myślenickiej jest obszarem pod tym względem bardzo spójnym, ponieważ mieszkańców łączą wspólne więzi historyczne i tradycje kulturowe.

Mieszkańcy, świadomi bogactwa potencjału podejmowali **oddolne działania i inicjatywy**, które odpowiadały na potrzeby społeczności. Działania te przyczyniły się do wzmocnienia i rozwoju tożsamości oraz budowania silnych więzi społecznych, które w dalszej konsekwencji doprowadziły do utworzenia LGD Ziemi Myślenickiej.

W nowym okresie programowania potencjał ten zostanie wykorzystany przy realizacji projektów grantowych, które są skierowane przede wszystkim do organizacji pozarządowych na rzecz realizacji projektów partnerskich, w tym w szczególności opracowywania koncepcji Smart Village.

Należy podkreślić, iż **członkowie organów LGD aktywnie działają w sektorze społecznym** na terenie gmin, które reprezentują. Są członkami stowarzyszeń, klubów sportowych, ochotniczych straży pożarnych czy kół gospodyń wiejskich. Od wielu lat angażują się w inicjatywy lokalne, które służą integracji społeczności lokalnej oraz wzmocnieniu kapitału społecznego. Ich zaangażowanie jest tym bardziej cenne, ponieważ jako liderzy, którzy posiadają doświadczenie w działalności społecznej oraz wiedzę, stanowią dobry przykład do naśladowania i tym samym motywują mieszkańców do podejmowania oddolnych inicjatyw. Ponadto, bardzo chętnie służą radą i wsparciem dla osób, które dopiero co zaczynają przygodę z działalnością społeczną.

Prezentując potencjał LGD nie można nie wspomnieć o tym, że osoby, które były i nadal są odpowiedzialne za realizację projektów realizowanych przez gminy członkowskie z wykorzystaniem dofinansowania UE, są bardzo zaangażowane w działalność Ziemi Myślenickiej (np. jako członkowie Rady, Komisji Rewizyjnej i Zarządu) co jest ogromnym wsparciem i pomocą w skutecznej realizacji LSR. W tym miejscu należy zauważyć, iż RLKS jest szczególną formą interwencji publicznej. Skuteczne jej wdrożenie jest możliwe przede wszystkim dzięki sile partnerstwa opartego na partycypacji i zaangażowania lokalnej społeczności, co w dalszej konsekwencji umożliwia przyjęcie trafnych i aktualnych założeń (w tym celów i priorytetów) w najpełniejszy sposób odpowiadających na potrzeby mieszkańców obszaru. Skuteczna realizacja LSR to także dobrze przemyślany plan monitoringu i ewaluacji, dostosowany do specyfiki obszaru i wdrażanej strategii rozwoju.

Ponadto, LGD bazując na dotychczasowym doświadczeniu swoich członków oraz wsłuchując się w głos przedstawicieli lokalnej społeczności, którzy brali udział w spotkaniach konsultacyjnych, **opracowała mechanizmy komunikacji i współpracy z lokalną społecznością**, których podstawą jest plan komunikacji oraz narzędzia podnoszenia kwalifikacji i kompetencji.

Dodatkowym atutem LGD, który znacznie ułatwia zarządzanie organizacją i wdrażaniem LSR, jest doskonale **wyposażone biuro stacjonarne**, które jest otwarte kilka dni w tygodniu, podczas których dyżury pełnią członkowie Zarządu oraz LGD.

Dla ułatwienia i usprawnienia kontaktu zarówno z partnerami, beneficjentami a także osobami, które chciałyby aktywnie włączyć się w działalność LGD, wszelkie informacje, w tym dane kontaktowe, są zamieszczane na stronie internetowej www.ziemimyslenickiej.pl, a od 10 maja 2023 r. na stronie www.lgdzm.pl, tablicach ogłoszeń na terenie gmin członkowskich oraz przekazywane są do pozostałych partnerów w celu szerszego upublicznienia.

Należy podkreślić, iż nieformalne zasady współpracy z naszymi członkami (w szczególności z sektora publicznego) zapewniają pełną transparentność podejmowanych działań, a informacje są przekazywane za pośrednictwem ich stron internetowych lub innych formalnych i nieformalnych kanałów komunikacji. Dzięki temu LGD oddziałuje na większość mieszkańców obszaru LSR. Ponadto, współdziałanie z partnerami zapewnia nam możliwość dotarcia w szczególności do seniorów, osób w niekorzystnej sytuacji czy ludzi młodych.

To właśnie **partnerskie relacje w LGD stanowią fundamentalny element podejścia** do Rozwoju Kierowanego przez Lokalną Społeczność, będącego kontynuacją idei LEADER, która odnosi sukcesy w krajach UE od 1991 roku. Osoby odpowiedzialne za zarządzanie LGD zdają sobie sprawę, że osiągnięcie założonych celów jest możliwe tylko dzięki aktywnej i wielowymiarowej współpracy z lokalną społecznością na każdym etapie realizacji LSR. Współpraca ta obejmuje budowę strategii, wdrażanie konkretnych działań oraz ewaluację.

Pierwszym krokiem w rozpoczęciu owocnej współpracy było **zbadanie potencjału i zasobów** poszczególnych członków, a co za tym idzie, również Lokalnej Grupy Działania jako organizacji działającej na obszarze 11 gmin i służącej kilkudziesięciu tysiącom mieszkańców. Jest to kluczowe, aby dobrze poznać możliwości i zasoby każdej ze stron i skutecznie wykorzystać je w realizacji wspólnych celów.

Należy pamiętać, że każdy podmiot, czy to jednostka samorządu terytorialnego, organizacja pozarządowa, przedsiębiorstwo czy osoba fizyczna, ma unikalne zasoby i odgrywa różne role w konkretnym partnerstwie. Aby zapewnić efektywną współpracę, podejmowanie właściwych decyzji i osiągnięcie pozytywnego wpływu na rozwój obszaru działania LGD, konieczne jest dokonanie diagnozy potencjału. Ta diagnoza powinna uwzględniać indywidualne mocne strony każdego partnera, tak aby mogli oni wykorzystać swoje największe atuty na rzecz wspólnego dobra.

Duża liczba członków LGD, reprezentujących różne grupy interesów w sektorze publicznym, gospodarczym i społecznym, ma kluczowe znaczenie dla zapewnienia przejrzystego funkcjonowania partnerstwa. Jest to również istotnym priorytetem w kontekście skutecznej diagnozy obszaru, adekwatności podejmowanych działań w stosunku do oczekiwań i potrzeb oraz odpowiedzialności za spełnienie podjętych zobowiązań. Aktywne zaangażowanie lokalnych podmiotów i uwzględnienie wszystkich grup interesariuszy w procesie tworzenia LSR pozwoliły na określenie istotnych priorytetów wydatkowania środków, które odpowiadają rzeczywistym potrzebom mieszkańców oraz adresują zidentyfikowane problemy. Partnerstwo i partycypacja zapewniły możliwość wyboru najważniejszych obszarów działań.

3. Struktura LGD

Strukturę organizacyjną LGD Ziemi Myślenickiej reguluje Statut i przepisy wskazane w pkt. 1 niniejszego rozdziału. Organami LGD są: Walne Zbranie Członków, Zarząd, Rada oraz Komisja Rewizyjna. Dla potrzeb realizacji celów statutowych zostało utworzone Biuro LGD, które jednak nie ma statusu organu LGD.

Stowarzyszenie Ziemi Myślenickiej jest partnerstwem trójsektorowym, w skład którego wchodzi z każdej gminy przedstawiciele lokalnych grup interesów społeczno-gospodarczych reprezentujących interesy sektorów: publicznego, społecznego i gospodarczego (co najmniej po 1 przedstawicielu danej grupy interesów z każdej gminy).

Wdrożona otwarta formuła przyjmowania nowych Członków, potwierdza **inkluzywny charakter organizacji** i pozwala przystąpić każdej osobie, która spełni kryteria określone statutem. LGD jest otwarta na przyjmowanie nowych członków co oznacza, że każdy, kto spełni wymagania określone w Statucie, może zostać członkiem LGD. Szczególne zachęty są stosowane do ludzi młodych, seniorów oraz osób w niekorzystnej sytuacji. Działalność w strukturach LGD może mieć pozytywny efekt w zakresie włączenia społecznego tych środowisk oraz wzmocnienia więzi z danym regionem, co w przypadku ludzi młodych może mieć również znaczenie w kontekście migracji. Powyższe potwierdzają zapisy Statutu (§ 7, §14 ust.1 oraz §16 ust. 1).

Wieloletnie funkcjonowanie inicjatywy LEADER w krajach UE jednoznacznie pokazuje, że efektywne rozwiązywanie potrzeb lokalnej społeczności możliwe jest jedynie poprzez współpracę i kooperację pomiędzy różnymi środowiskami i grupami interesu z obszaru objętego LSR.

Członkowie przyjęci zostali w oparciu o deklaracje członkowskie i uchwały. Nabycie i stwierdzenie utraty członkostwa w Stowarzyszeniu określa Statut. Skład członkowski jest reprezentatywny dla lokalnej społeczności. Nie dominuje w nim żadna grupa interesów.

Przez grupę interesu należy rozumieć grupę jednostek połączonych więzami wspólnych interesów lub korzyści publicznych, gospodarczych albo społecznych. Jednocześnie zasada ta nie stoi w sprzeczności z możliwością jednoczesnego reprezentowania grup interesu innych niż grupy interesu sektorów.

W celu prawidłowego przyporządkowania członków do grup interesu sektorów przyjęto metodę kolejnych wykluczeń, tzn. jeśli wystąpiły przesłanki potwierdzające, iż Członek jest reprezentantem grupy interesu sektora publicznego, to nie był traktowany jako przedstawiciel innych grup. Jeżeli natomiast takich przesłanek nie stwierdzono, badano przesłanki na potwierdzenie reprezentacji grupy interesu sektora gospodarczego. Jeżeli nie wystąpiły przesłanki w tym zakresie – Członek był uznany za reprezentanta grupy interesu sektora społecznego. W przypadku osób znajdujących się w niekorzystnej sytuacji, przynależność do grupy interesów jest ustalana poprzez weryfikację rzeczywistego statusu Członka Rady na podstawie odpowiedniego dokumentu, który jednoznacznie potwierdza przynależność do danej grupy interesu, eliminując wszelkie wątpliwości.

Podstawowym narzędziem weryfikacji przynależności członków do grupy interesów jest informacja (oświadczenie), która podlega weryfikacji w biurze LGD. Deklaracja jest składana zgodnie ze stanem faktycznym oraz bez zatajania informacji objętych tym dokumentem. Wykaz Członków jest upubliczniany na stronie internetowej LGD oraz dostępny w Biurze LGD. Każda deklaracja podlega weryfikacji.

Lokalna Grupa Działania Ziemi Myślenickiej liczy obecnie 70 członków, którzy aktywnie przyczynili się do opracowania niniejszej strategii. W skład członków wchodzi przedstawiciele władzy publicznej, reprezentujący siedem gmin członkowskich oraz urzędy gminne. Partnerzy społeczni reprezentowani są przez członków organizacji pozarządowych, Kół Gospodyń Wiejskich, Ochotnicze Straże Pożarne oraz mieszkańców obszaru działania LGD Ziemi Myślenickiej, którzy nie są bezpośrednio zaangażowani w działalność organizacji pozarządowych. Natomiast partnerzy gospodarczy mają swoich przedstawicieli w strukturach LGD, w postaci przedsiębiorców prowadzących działalność w różnych formach, takich jak jednoosobowa działalność gospodarcza, spółki. Szczególnie warto zauważyć obecność licznych reprezentantów mieszkańców obszaru działania LGD Ziemi Myślenickiej. Często są to lokalni liderzy, którzy dzięki swojej charyzmie i oddaniu idei społecznego działania przyciągają lokalne społeczności. Dzięki nim organizowane jest wiele wydarzeń integracyjnych zarówno na poziomie obszaru LGD, gminy, jak i sołectw, ponieważ to właśnie na najniższym poziomie buduje się aktywne społeczeństwo.

Struktura funkcjonowania Lokalnej Grupy Działania jest tak skonstruowana aby zapewnić jak najczęstsze korzystanie z możliwości kolegialnego podejmowania decyzji, stosować przyjazne dla odbiorcy formy komunikacji oraz stworzyć system zachęt do zgłaszania nowych pomysłów oraz inicjatyw dotyczących zarówno samego funkcjonowania LGD i wdrażania LSR.

Inkluzywny charakter LGD potwierdzają również zapisy Statutu które gwarantują kadencyjność organów Stowarzyszenia, tj. Rady, Zarządu i Komisji rewizyjnej (§ 11 ust. 3).

Kadencyjność organów jest ważnym elementem budowy partnerstwa. Przynajmniej zapewnia rotację władzy i umożliwia zmianę osób odpowiedzialnych za podejmowanie decyzji lub zarządzanie. Sprzyja to demokratycznemu funkcjonowaniu organizacji, eliminuje ryzyko skumulowania władzy w rękach jednej osoby lub grupy oraz umożliwia zaangażowanie większej liczby członków w proces podejmowania decyzji. Kadencyjność organów LGD Ziemi Myślenickiej zapewnia napływ nowych pomysłów, gdyż nowi członkowie organów, wchodząc na swoje stanowiska, mogą przynieść ze sobą różnorodne perspektywy i doświadczenia, co sprzyja innowacyjności i zwiększa umiejętność adaptacji do zmieniających się warunków.

Partnerstwo i oddolne podejście widoczne jest na każdym etapie działania, w tym również w strukturze Członków. Dbałość o poprawę sytuacji osób w niekorzystnej sytuacji, seniorów czy osób młodych nie ogranicza się jedynie do diagnozy sytuacji i zaplanowania przedsięwzięć kierunkowych. Reprezentanci tych grup mogą mieć faktyczny wpływ na działalność LGD Ziemi Myślenickiej, w tym poprzez członkostwo w Stowarzyszeniu oraz organach. Wśród Członków znajdują się przedstawiciele z grup najbardziej narażonych na wykluczenie z życia społecznego, które zostały określone na etapie diagnozy obszaru LGD, tj. seniorzy (osoby, które ukończyły 60 rok życia), osoby młode (do 25 roku życia) oraz osoby w niekorzystnej sytuacji, zgodnie z obowiązującymi wytycznymi

rozumiane jako: osoby z niepełnosprawnościami i ich opiekunowie, kobiety, migranci rolnicy z małych gospodarstw lub osoby poszukujące zatrudnienia np. mieszkańcy osiedli po-PGR.

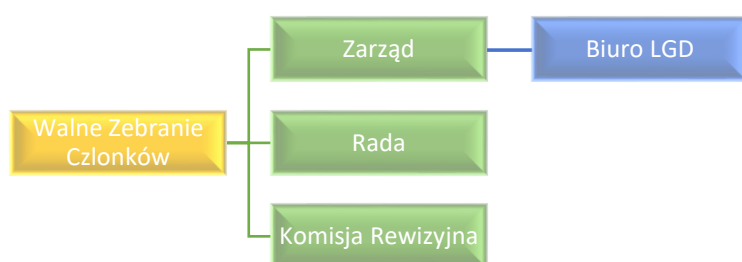
Ponadto, w celu zaangażowania Członków LGD oraz beneficjentów kierowanego wsparcia do aktywnego uczestnictwa, w nowym okresie wdrożyliśmy przejrzyste zasady zgłaszania inicjatyw dotyczących funkcjonowania LGD i wdrażania LSR. Było to pozytywnie odbierane na etapie budowy LSR na lata 2023-2027, dlatego w kolejnych latach dalej będą stosowane w tym zakresie różne metody komunikacji, wykorzystujące między innymi tradycyjną korespondencję, e-maili, konsultacje w Biurze LGD oraz anonimowe ankiety. Informacje na ten temat znajdują się na stronie internetowej. O możliwościach regularnie będziemy przypominać o takiej możliwości zwłaszcza w okresie badań monitoringowych lub ewaluacyjnych. Aktywność w tym zakresie będzie również obejmować udział w panelach dyskusyjnych i internetowych forach organizowanych w celu podsumowania bieżących działań. Ponadto, LGD zapewnia możliwość uczestnictwa w różnych zespołach roboczych, powoływanych przez Walne Zebranie Członków lub Zarząd LGD, które - jak pokazały prace nad budową LSR – są nieodzowne w działalności partnerstwa trójsektorowego, jakim jest LGD.

Transparentność działań LGD przejawia się również w przyjętym obiegu dokumentacji. W Biurze LGD korespondencja przychodząca jest odpowiednio segregowana jeśli dany wniosek czy sprawa nie wymaga szczegółowej analizy czy konsultacji z Zarządem lub Radą, odpowiedź udzielana jest maksymalnie w terminie dwóch tygodni. Jeśli sprawa wymaga dodatkowej analizy, takiej jak opinia prawna lub opinia innej instytucji, wnioskodawca otrzymuje informację o konieczności przeprowadzenia dalszych badań i ustalany jest nowy termin udzielenia wyjaśnień.

Zgłaszane inicjatywy są również uwzględniane w bieżącym monitoringu (następnie w corocznych raportach monitoringowych lub corocznych raportach z ewaluacji on-going) zaś ciekawe, innowacyjne propozycje przedstawiane są Zarządowi, który analizuje możliwość wdrożenia proponowanych zmian.

Niemożliwe jest zbudowanie trwałego zaufania do jakiegokolwiek instytucji, w tym LGD bez wprowadzenia i stosowania transparentnych i powszechnie dostępnych zasad informowania o wynikach weryfikacji zgłoszonych inicjatyw, wraz z uzasadnieniem tych wyników, dlatego w nowym okresie programowania biuro LGD będzie szczególnie zwracać uwagę na korespondencję w zakresie zgłaszanych pomysłów i inicjatyw.

Wykres nr 1 struktura LGD Ziemi Myślenickiej

Źródło: Opracowanie własne

W kontekście implementacji Lokalnej Strategii Rozwoju, nasze Stowarzyszenie planuje podjąć inicjatywy mające na celu mobilizację zarówno młodych ludzi, jak i seniorów do zaangażowania się w działalność LGD oraz aktywne zgłaszanie inicjatyw społecznych, stymulowanie rozwoju gospodarczego i tworzenie koncepcji Smart Village dla swoich miejscowości zamieszkania.

4. Organ decyzyjny

LGD w swoich strukturach posiada wyłącznie jeden organ uprawniony do dokonywania wyboru operacji. Funkcję organu decyzyjnego pełni Rada LGD, do której wyłącznej kompetencji należy wybór operacji w rozumieniu art. 2 pkt 4 ww. rozporządzenia 2021/1060, które mają być realizowane w ramach LSR oraz ustalenie kwoty wsparcia

Dla zapewnienia transparentności funkcjonowania Rady zostały wyznaczone co najmniej 3 grupy interesów tj. grupę interesu sektora publicznego, grupę interesu sektora gospodarczego, grupę interesu sektora społecznego oraz grupę interesu osób w niekorzystnej sytuacji.

W składzie Rady znajdują się również reprezentanci osób młodych, seniorów oraz osób w niekorzystnej sytuacji.

Zapisy Statutu LGD (§ 13 ust. 9 pkt 4) gwarantują wybór Członków Rady przez Walne Zebranie Członków spośród jego uczestników na 4 letnią kadencję (§ 11 ust.3) Rada liczy 13 Członków (§ 16 ust. 1 Statutu), w tym wybiera się Przewodniczącego i co najmniej dwóch Zastępców Przewodniczącego (§ 16 ust. 3 Statutu). Członkowie Rady nie mogą być Członkami Zarządu, Członkami Komisji Rewizyjnej. ani pozostawać z Członkami Zarządu, Członkami Komisji Rewizyjnej w stosunku pokrewieństwa, powinowactwa lub podległości z tytułu zatrudnienia.

W skład organu decyzyjnego – Rady Stowarzyszenia wchodzi 13 członków; przedstawiciele władz publicznych, lokalnych partnerów społecznych i gospodarczych.

Skład ten jest reprezentatywny dla lokalnej społeczności i zapewnia taką reprezentację, że żadna grupa interesu nie dominuje w podejmowaniu decyzji przez organ decyzyjny. Przez grupę interesu należy rozumieć grupę jednostek połączonych więzami wspólnych interesów lub korzyści publicznych, gospodarczych albo społecznych.

W celu właściwego przyporządkowania Członków Rady do odpowiednich grup interesu sektorów, stosowano opisaną wyżej metodę kolejnych wykluczeń.

Przyporządkowanie Członków do odpowiednich grup interesów odbywało się poprzez weryfikację deklaracji przez nich składanych dotyczących aktywności na obszarze LSR. Przynależność do grupy interesów była ustalana poprzez weryfikację rzeczywistego statusu Członka na podstawie odpowiedniego dokumentu potwierdzającego przynależność do danej grupy interesu. Dzięki temu zostaną wyeliminowane jakiegokolwiek wątpliwości.

W składzie Rady znajdują się członkowie którzy posiadają doświadczenie w zakresie realizacji projektów z zakresu rozwoju obszarów wiejskich współfinansowanych ze środków publicznych lub uczestniczyły w szkoleniach z tego zakresu.

Osobowy wykaz osób Członków Rady (organu decyzyjnego) wraz z nazwą reprezentowanej gminy oraz wskazaniem przynależności do zdiagnozowanych na obszarze LSR grup interesu stanowi załącznik do wniosku o wybór LSR.

5. Proces decyzyjny

Proces decyzyjny Rady przebiega zgodnie z zapisami Statutu oraz pozostałymi dokumentami wewnętrznymi, w szczególności Regulaminem Rady oraz Procedurami utworzonymi na bazie zasad podziałania Wsparcie na wdrażanie operacji w ramach strategii rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność.

Członkowie Rady spośród członków stowarzyszenia w głosowaniu tajnym przez Walne Zebranie Członków Stowarzyszenia. Jedna osoba może wchodzić w skład tylko jednego z organów Lokalnej Grupy Działania. Kadencja wszystkich władz trwa cztery lata.

Wybór operacji, które mają być realizowane w ramach opracowanej przez Stowarzyszenie Lokalnej Strategii Rozwoju dokonywany jest w formie uchwały Rady, podjętej zwykłą większością głosów przy obecności co najmniej połowy członków uprawnionych do głosowania.

Wybór operacji w ramach komponentu Wdrażanie LSR oraz działań EFRR i EFS+ wdrażanych za pośrednictwem RLKS, jest dokonywany z zastosowaniem procedury zapewniającej bezstronność Członków Rady, przy uwzględnieniu obowiązujących kryteriów wyboru operacji oraz zapewnieniu składu Rady zgodnego z wymaganiami określonymi w art. 31 ust. 2 lit. b ww. rozporządzenia 2021/1060 lub wymogu, zgodnie z którym pojedyncza grupa interesu nie kontroluje decyzji w sprawie wyboru operacji, określonego w art. 33 ust. 3 lit. b ww. rozporządzenia 2021/1060.

W celu zapewnienia wyboru operacji bez dominacji jakiegokolwiek grupy interesu w organie decyzyjnym i unikania konfliktu interesu, biuro LGD będzie prowadzić rejestr interesów. Ponadto przed głosowaniem nad wyborem projektu, każdy z członków Rady podpisuje deklarację bezstronności i poufności dotyczącą każdego projektu. Dokument ten umożliwia identyfikację charakteru powiązań członków organu decyzyjnego z wnioskodawcami lub poszczególnymi projektami oraz zapewnia zachowanie odpowiedniego parytetu każdorazowo na etapie głosowania. Oznacza to, iż podczas głosowania członkowie Rady, którzy nie są bezstronni

w podjęciu decyzji o wsparciu podmiotu ubiegającego się o dofinansowanie operacji, zostają wykluczeni z oceny rozpatrywanego wniosku. Fakt ten zostanie również odnotowany w protokole z posiedzenia Rady.

Członek Rady lub jego reprezentant, który jest wnioskodawcą wybieranej przez Radę operacji, reprezentuje wnioskodawcę, zachodzi pomiędzy nim a wnioskodawcą stosunek bezpośredniej podległości służbowej, jest z nim spokrewniony, jest osobą fizyczną reprezentującą przedsiębiorstwo powiązane z przedsiębiorstwem reprezentowanym przez wnioskodawcę lub zgłosi inne powiązanie z daną operacją lub co do którego zachodzi podejrzenie stronniczości przy wyborze danej operacji, zostaje wykluczony z tego wyboru. Regulamin zakłada ponadto obowiązek wyłączenia członków Rady w przypadku stwierdzenia innych powiązań. Na podstawie deklaracji, Przewodniczący Rady kontroluje czy skład rady obecny na posiedzeniu pozwala na zachowanie parytetów.

W celu zapewnienia sprawnego funkcjonowania Rady, a dzięki temu sprawnej oceny operacji, które mają być realizowane w ramach LSR Stowarzyszenie zaplanowało szereg szkoleń mających na celu podniesienie kompetencji członków Rady oraz praktycznych umiejętności związanych z wypełnianiem kart oceny operacji pod względem zgodności z Planem Strategicznym dla Wspólnej Polityki Rolnej oraz według lokalnych kryteriów.

Mając na uwadze fakt, iż na członkach Rady spoczywa bardzo duża odpowiedzialność związana z oceną i wyborem operacji nad prawidłowym przebiegiem procesu oceny i wyboru, poprawności dokumentacji, zgodności formalnej czuwać będzie biuro Lokalnej Grupy Działania, zaś członkowie komisji skrutacyjnej powoływani na każdym posiedzeniu odpowiedzialni będą w głównej mierze za obliczanie wyników głosowań i kontrolę kworum

6. Dokumenty regulujące funkcjonowanie LGD

Działanie wszystkich organów LGD regulują Statut oraz odpowiednie regulaminy.

Głównymi dokumentami regulującymi funkcjonowanie LGD Ziemi Myślenickiej są: Statut stowarzyszenia, Regulamin funkcjonowania Rady LGD Ziemi Myślenickiej (organ decyzyjny), Regulamin pracy Zarządu Stowarzyszenia, Regulamin pracy Komisji Rewizyjnej oraz Regulamin Organizacyjny Biura.

Statut reguluje najważniejsze kwestie funkcjonowania Stowarzyszenia: nazwę stowarzyszenia, teren działania i siedzibę stowarzyszenia, cele i sposoby ich realizacji, sposób nabywania i utraty członkostwa, przyczyny utraty członkostwa oraz prawa i obowiązki członków, a także wskazuje władze stowarzyszenia, tryb dokonywania ich wyboru, uzupełniania składu oraz ich kompetencje, sposób reprezentowania stowarzyszenia oraz zaciągania zobowiązań majątkowych, a także warunki ważności jego uchwał, sposób uzyskiwania środków finansowych oraz ustanawiania składek członkowskich, zasady dokonywania zmian statutu oraz sposób rozwiązywania się stowarzyszenia. Wskazuje ponadto organ LGD kompetentny w zakresie uchwalenia LSR (WZC) i jej aktualizacji (w zależności od zakresu może to być Zarząd lub WZC). Statut zawiera również zobowiązanie do stosowania zasad pogłębionego partnerstwa i skutecznej komunikacji oraz korzystania z możliwości kolegialnego podejmowania decyzji (możliwość powoływania zespołów). Dokument ten wskazuje również na gotowość na poszerzenie partnerstwa (otwartość na nowych członków), kadencyjność organów LGD oraz otwartość na szeroko pojętą współpracę. Dodatkowo, Statut zawiera zapis o możliwości zwołania WZC na wniosek wąskiej grupy członków LGD oraz ograniczenia zakresu czynności, co do których zarząd podejmuje decyzje bez konsultacji/ uzgodnienia z pozostałymi członkami LGD. Również w Statucie znajdują się zapisy potwierdzające otwartość na inicjatywy członków LGD. Statut zatwierdzany przez Walne Zebranie Członków.

Regulamin Rady Decyzyjnej określa organizację wewnętrzną i tryb pracy Rady Decyzyjnej. Regulamin zawiera: szczegółowe zasady przygotowywania i zwoływania posiedzeń Rady; sposób informowania członków organu o posiedzeniach, zasady dostarczania dokumentów dotyczących spraw podejmowanych na posiedzeniach; szczegółowe zasady rozwiązania dotyczące wyłączenia z oceny operacji (zasada zachowania bezstronności); szczegółowe zasady podejmowania decyzji w sprawie wyboru operacji (zasady dokumentowania oceny, wzory dokumentów); zasady protokołowania posiedzeń Rady; zakres odpowiedzialności osoby, której zadaniem będzie czuwanie nad prawidłowym opracowaniem dokumentacji dotyczącej wyboru operacji oraz zasady nabywania i utraty mandatu, w szczególności w przypadku nie złożenia deklaracji umożliwiających identyfikację charakteru powiązań z Wnioskodawcami lub złożenia deklaracji niezgodnych ze stanem faktycznym lub zatajenia informacji o charakterze powiązań. Regulamin zawiera również zasady składania informacji (oświadczenia) w postaci Rejestru

interesów / deklaracji bezstronności, umożliwiających identyfikację charakteru powiązań Członków Rady z Wnioskodawcami oraz rozwiązania dotyczące wyłączenia członka organu z wyboru operacji / Grantobiorców jak również obowiązek ujawnienia okoliczności mogących wywołać wątpliwości, co do bezstronności członka Rady biorącego udział w głosowaniu. Dokument ten zatwierdzany jest uchwałą Walnego Zebrania Członków

Regulamin Komisji Rewizyjnej określa w szczególności: szczegółowe zasady zwoływania i organizacji posiedzeń Komisji Rewizyjnej; zasady prowadzenia działań kontrolnych; zasady protokołowania posiedzeń. Dokument ten wymaga przyjęcia uchwałą Walnego Zebrania Członków.

Regulamin Pracy Zarządu LGD określa: podział zadań pomiędzy członków Zarządu; zasady organizacji pracy Zarządu; zasady protokołowania posiedzeń; zasady wynagradzania członków zarządu bez uszczerbku dla art. 2 ust. 3 z dnia 7 kwietnia 1989 r. prawo o stowarzyszeniach (Dz. U. 2001, Nr 79, poz. 855, z późn.zm.). Dodatkowo, w Regulaminie znalazły się zapisy w zakresie stosowania zachęt do zgłaszania pomysłów/inicjatyw dotyczących funkcjonowania LGD, w tym wdrażania LSR, obowiązku informowania o wyniku weryfikacji propozycji/inicjatywy zgłoszonej przez członka LGD z uzasadnieniem tego wyniku. Ponadto, w Regulaminie zawarto zapewnienie możliwości uczestnictwa w zespołach powołanych przez WZC lub Zarząd oraz zapewnienie możliwości uczestnictwa w panelach dyskusyjnych lub forach internetowych dotyczących funkcjonowania LGD, w tym wdrażania LSR oraz zapewnienie stosowania zasad przyjaznej komunikacji w tym w szczególności dostosowanej do postulatów i potrzeb zgłaszanych przez reprezentantów grup docelowych szczególnie istotnych z punktu widzenia LSR. Dokument ten wymaga przyjęcia uchwałą Walnego Zebrania Członków.

Regulamin Pracy Biura określa: organizację i zasady funkcjonowania Biura oraz zakres działania i kompetencje; obowiązki pracodawcy i pracownika; uprawnienia pracownika i pracodawcy; czas pracy, kary porządkowe i nagrody, zakresy obowiązków pracowników biura; zasady informacji będących w dyspozycji LGD. Dokument ten zatwierdzany jest uchwałą Zarządu.

7. Standardy funkcjonowania partnerstwa

LGD Ziemi Myślenickiej jak każda organizacja funkcjonuje w określonym otoczeniu publicznym, prawnym, gospodarczym i społecznym. Jednocześnie należy mieć na uwadze, że jedną z fundamentalnych zasad idei LEADER jest partnerstwo i oddolne działanie. Aby móc skutecznie realizować misję, jaka została określona u podstaw tej organizacji, LGD musi legitymować się odpowiednimi standardami funkcjonowania.

LGD przez wiele lat aktywności w lokalnym środowisku, poprzez ogromne zaangażowanie w realizacji celów kolejnych Strategii, doskonalenia metod i mechanizmów komunikacji czy procedur, na podstawie których były oceniane wnioski niejako samoczynnie wypracowała wysokie standardy funkcjonowania.

Jakość oparta na pogłębionym partnerstwie i skutecznej komunikacji wyraża się to przede wszystkim w odpowiedniej komunikacji – zarówno wewnątrz jak i na zewnątrz partnerstwa, która szczegółowo została opisana w Planie komunikacji. Podstawą komunikacji jest jej dwustronność oraz dostosowanie przekazu do zasad przyjaznej komunikacji oraz do potrzeb wyrażanych przez interesariusza na etapie budowania LSR w tym w szczególności przez osoby młode, seniorów i osoby w niekorzystnej sytuacji.

Stosowane są skuteczne metody partycypacji na każdym etapie budowy, wdrażania i aktualizacji LSR wg. metod opisanych w niniejszej LSR. LGD Ziemi Myślenickiej opiera relacje na realnej otwartości na osoby w niekorzystnej sytuacji (poprzez ich udział w organach LGD).

Wdrożono mechanizmy zachęcające i ułatwiające zgłaszanie przez członków LGD pomysłów / inicjatyw dotyczących zarówno funkcjonowania LGD jak i wdrażania LSR w tym wymogu przekazania odpowiedzi wraz z uzasadnieniem. W LGD Ziemi Myślenickiej obowiązuje kadencyjności organów, tj. Zarządu, Rady, Komisji Rewizyjnej.

Stosowane są zasady kolegialnego sposobu podejmowania decyzji m.in. poprzez wprowadzenie formuły zespołów / grup roboczych, których zadaniem jest przedyskutowanie konkretnej propozycji zanim zostanie przekazana na obrady Zarządu. Ogranicza to zakres uprawnień Zarządu, co do kwestii, w których może samodzielnie podejmować decyzje bez konsultacji z pozostałymi członkami LGD. Wdrożone zostały jasne procedury przyjmowania nowych członków potwierdzonych zapisami w Statucie;

Ważnym elementem jakości partnerstwa są jasne i czytelne procedur oceny i wyboru operacji, w tym obiektywne kryteria, które gwarantują bezstronność na każdym etapie oceny dokumentacji aplikacyjnej.

Dostępność harmonogramu naboru wniosków zapewnia Wnioskodawcom z wyprzedzeniem zaplanować swoje projekty.

LGD Ziemi Myślenickiej zabiega o ciągłe podnoszenie kompetencji, tj. skrupulatną realizację Planu szkoleń zarówno dla członków Zarządu jak i członków poszczególnych organów. Systematyczne podnoszenie kwalifikacji i kompetencji daje interesariuszom gwarancję świadczenia doradztwa na najwyższym poziomie oraz gwarancję skutecznego i kompetentnego zarządzania partnerstwem.

Wzmacnianie zaufania i reputacji odbywa się poprzez stosowanie standardów funkcjonowania, które pomagają budować zaufanie wśród partnerów, społeczności lokalnej i innych interesariuszy. Poprzez przestrzeganie standardów, LGD Ziemi Myślenickiej demonstruje profesjonalizm, rzetelność i wiarygodność, co przyczynia się do wzmocnienia jej reputacji a w dalszej konsekwencji zwiększenia zaangażowania w działalność LGD.

Ponadto, w LGD Ziemi Myślenickiej jest przestrzegana zasada równości szans i niedyskryminacji. Zarówno w swoich działaniach jak i działaniach podejmowanych LGD Ziemi Myślenickiej zwraca uwagę na zachowanie standardu minimum w zakresie realizacji zasady równości szans i niedyskryminacji. Wzorem w tym zakresie są „Wytyczne dotyczące realizacji zasad równościowych w ramach funduszy unijnych na lata 2021-2027” opracowane w celu zapewnienia zgodności wdrażania programów z zasadami horyzontalnymi: zasadą równości szans i niedyskryminacji oraz zasadą równości kobiet i mężczyzn, a także zapewnienie spójnego podejścia w tym zakresie w ramach programów i projektów współfinansowanych ze środków EFS+, EFRR, FS i FST. Dokumenty będące podstawą funkcjonowania LGD Ziemi Myślenickiej są doskonałym przykładem otwartości, ponieważ w żadnym przypadku nie zawierają zapisów dyskryminujących. Równość płci polega na odwzorowaniu istniejących proporcji płci na obszarze działania LGD lub zwiększaniu we wsparciu udziału grupy niedoreprezentowanej. Możliwe są jednak przypadki, w których proporcja 50/50 wynika z sytuacji kobiet i mężczyzn i stanowi proporcję prawidłową z perspektywy równości szans kobiet i mężczyzn.

Ponadto, LGD Ziemi Myślenickiej będzie premiować operacje, które będą miały pozytywny wpływ na włącznie społeczne osób w niekorzystnej sytuacji (w tym z niepełnosprawnościami) poprzez tworzenie miejsc pracy, niwelowanie barier architektonicznych oraz tworzenie miejsc integracji społecznej.

ROZDZIAŁ II. CHARAKTERYSTYKA OBSZARU I LUDNOŚCI OBJĘTEJ WDRAŻANIEM LSR

Obszar objęty LSR obejmuje teren jedenastu gmin położonych w południowo-zachodniej części województwa małopolskiego w tym: jednej gminy miejskiej – Mszana Dolna, dwóch miejsko-wiejskich – Myślenice i Sułkowice oraz ośmiu gmin wiejskich – Mszana Dolna, Niedźwiedź, Lubień, Pcim, Raciechowice, Tokarnia, Wiśniowa, Lanckorona.

Przeważająca część obszaru należy do administracyjnych granic powiatu myślenickiego (7 gmin); z kolei 3 gminy należą do powiatu limanowskiego (gmina miejska Mszana Dolna, gmina wiejska Mszana Dolna i gmina Niedźwiedź), jedna gmina – Lanckorona – należy do powiatu wadowickiego. Teren ten znajduje się w jednym obrysie – wszystkie tworzące go gminy graniczą ze sobą bezpośrednio lub pośrednio, tworząc zwarty obszar geograficzny.

Z punktu widzenia lokalizacji, wielkim atutem jest położenie obszaru LSR względem stolicy województwa. Niewielka odległość największej w Małopolsce aglomeracji, jaką jest miasto Kraków, z pewnością korzystnie wpływa na jego rozwój oraz poprawę jakości życia społeczności (obszar jest również korzystnie usytuowany pod względem odległości od innych ważnych miast w Regionie – Zakopanego, Oświęcimia i Wadowic). Najdogodniejszą siecią połączeń charakteryzuje się powiat myślenicki, przez teren którego przebiega zakopianka – droga łącząca Kraków z Zakopanem.

Obszar działania LGD Ziemi Myślenickiej jest również spójny wewnętrznie. Na spójność tę składają się przede wszystkim mieszkańcy - ludność autochtoniczna (z coraz większym odsetkiem nowych mieszkańców). Tereny te słyną z przepięknych pasm górskich Beskidu, które zachęcają do uprawiania aktywnej turystyki tym bardziej, że trasy turystyczne nie są tak bardzo zatłoczone jak w Tatrach. Mieszkańcy są bardzo przywiązani do tradycji i tożsamości co widać zarówno w budownictwie jak i stylu ubierania się. Przepięknym przykładem może być tutaj marka lokalna Zagórzańskie Dziedziny utworzona w ramach partnerstwa Miasta Mszana Dolna i Gmin Mszana Dolna i Niedźwiedź. Marka chroni od zapomnienia i promuje lokalną kulturę, produkty kulinarne i rękodzieło.

Obszar LSR jest miejscem, które oferuje coraz lepsze warunki do podejmowania działalności gospodarczej, zamieszkania, pracy, jak też do weekendowego wypoczynku. Przybywa mu ciągle nowych mieszkańców.

Czyste powietrze, malownicze górzyste krajobrazy, przepiękna kultura ludowa i lokalne tradycje, unikalne, zabytkowe budownictwo, doskonałe warunki do uprawiania turystyki aktywnej, liczne zabytki oraz pobudzające wyobraźnię legendy z nimi związane sprawiają, że obszar LSR jest także doskonałym miejscem do weekendowego i urlopowego wypoczynku.

Wykres nr 2 Obszar LGD Ziemi Myślenickiej

Źródło: opracowanie własne

Formy ochrony przyrody - Na obszarze LSR występują formy ochrony przyrody, takie jak:

Tabela nr 2 Formy ochrony na obszarze LSR

Nazwa gminy	Park narodowy	Rezerwat przyrody	Obszar Chronionego Krajobrazu	obszar Natura 2000
Mszana Dolna - gmina miejska			Południowomałopolski Obszar Chronionego Krajobrazu	Raba z Mszanką
Mszana Dolna - gmina wiejska	Gorczański Park Narodowy	Luboń Wielki	Południowomałopolski Obszar Chronionego Krajobrazu	Ostoja Gorczańska, Luboń Wielki, Lubogoszcz, Łąki koło Kasiny Wielkiej, Raba z Mszanką, Gorce
Niedźwiedź	Gorczański Park Narodowy		Południowomałopolski Obszar Chronionego Krajobrazu	Ostoja Gorczańska, Gorce
Lubień		Luboń Wielki	Południowomałopolski Obszar Chronionego Krajobrazu	Luboń Wielki, Raba z Mszanką
Myślenice		Zamczysko nad Rabą		
Pcim				Raba z Mszanką

Raciechowice				Ostoje Nietoperzy Beskidu Wyspowego
Sułkowice		Las Gościbia		
Tokarnia			Południowomałopolski Obszar Chronionego Krajobrazu	
Wiśniowa				Kościół w Węglówce, Ostoje Nietoperzy Beskidu Wyspowego
Lanckorona				Wiślicka, Dolina Dolnej Skawy

Źródło: opracowanie własne, www.crfop.gdos.gov.pl

Jak widać na powyższym zestawieniu na obszarze każdej z 11 gmin członkowskich LGD Ziemi Myślenickiej **występują formy ochrony przyrody wskazane w dokumentacji konkursowej. Zatem 100 % objętych LSR**

Charakterystyka mieszkańców

Liczba mieszkańców obszaru LGD wzrasta. Podczas, gdy w 2017 roku dane Głównego Urzędu Statystycznego wskazywały stan ludności wynoszący 141 362 osoby, w 2020 roku były to już 143 344 osoby.

Największymi powierzchniowo gminami na obszarze LGD są: gmina wiejska Mszana Dolna o powierzchni 170 km² (19,18%) oraz gmina miejsko-wiejska Myślenice o powierzchni 154 km² (17,38%). Najmniejszą gminą jest gmina miejska Mszana Dolna o powierzchni 27 km², co stanowi 3,05% powierzchni LGD. Łączna powierzchnia obszaru LSR wynosi 886 km².

LGD Ziemi Myślenickiej sąsiaduje z gminami: Kamienica, Dobra, Jodłownik, Łapanów, Gdów, Dobczyce, Siepraw, Świątniki Górne, Mogilany, Skawina, Kalwaria Zebrzydowska, Stryszów, Budzów, Maków Podhalański, Jordanów, Raba Wyżna, Rabka Zdrój, Nowy Targ. Najważniejszym ośrodkiem administracyjnym znajdującym się w bezpośrednim sąsiedztwie LGD Ziemi Myślenickiej jest Kraków – stolica województwa małopolskiego, formalna stolica Polski do 1795 roku i miasto koronacyjne wraz z nekropolią królów Polski.

Tabela nr 3 Podstawowe dane statystyczne dotyczące gmin członkowskich

nazwa gminy	typ gminy	TERYT	powierzchnia ogółem (km ²)	liczba mieszkańców (stan na 31.12.2020 r.)
Mszana Dolna	gmina miejska	1207021	27	7 852
Mszana Dolna	gmina wiejska	1207092	170	17 660
Niedźwiedź	gmina wiejska	1207102	74	7 314
Lubień	gmina wiejska	1209022	75	10 094
Myślenice	gmina miejsko-wiejska	1209033	154	45 166
Pcim	gmina wiejska	1209042	89	11 171
Raciechowice	gmina wiejska	1209052	61	6 414
Sułkowice	gmina miejsko-wiejska	1209073	60	15 053
Tokarnia	gmina wiejska	1209082	69	8 861
Wiśniowa	gmina wiejska	1209092	67	7 481
Lanckorona	gmina wiejska	1218042	40	6 278
Obszar LSR			886	143 344

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS, Bank Danych Lokalnych

Jednymi z istotnych czynników oddziałujących na stan rynku pracy są uwarunkowania demograficzne. Liczba mieszkańców obszaru LSR rośnie, co jest charakterystyczne dla gmin wokół metropolii (napływ nowych mieszkańców z miasta rdzeniowego Kraków, które staje się coraz bardziej zatłoczone), jednak największy zauważalny przyrost mieszkańców występuje w 2020 roku w gminie Myślenice (2,60%) oraz gminie Wiśniowa

(1,98%), ze względu na intensywny rozwój nowych terenów pod budownictwo mieszkaniowe i osiedlanie się nowych rodzin na tym terenie, na co niewątpliwie ma wpływ otoczenie przyrodnicze i bliska odległość od Krakowa.

W latach 2017 i 2020 na obszarze LSR dynamika przyrostu ludności wyniosła 1,4%. Niewielkie spadki odnotowano w gminie miejskiej Mszana Dolna (-1,63) oraz w gminie Niedźwiedź (-0,33).

Tabela nr 4 Liczba ludności na obszarze LSR

Nazwa gminy	2017	2018	2019	2020
Mszana Dolna – gmina miejska	7 982	7 948	7 889	7 852
Mszana Dolna – gmina wiejska	17 574	17 643	17 623	17 660
Niedźwiedź	7 338	7 344	7 337	7 314
Lubień	10 027	10 060	10 076	10 094
Myślenice	44 021	44 189	44 444	45 166
Pcim	10 999	11 082	11 131	11 171
Raciechowice	6 321	6 395	6 413	6 414
Sułkowice	14 826	14 916	14 982	15 053
Tokarnia	8 730	8 771	8 820	8 861
Wiśniowa	7 336	7 390	7 412	7 481
Lanckorona	6 208	6 235	6 245	6 278
Razem	141 362	141 973	142 372	143 344

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Obraz demograficzny danego obszaru tworzy również liczba narodzin oraz zgonów. W okresie 2017-2020 z ujemnym naturalnym przyrostem mamy jedynie do czynienia w gminie Lanckorona (ubyło 21 osób). Pomimo dodatniego wskaźnika przyrostu naturalnego na obszarze LSR, niepokojący jest fakt, iż przyrost naturalny w roku 2020 jest znacznie niż niż w porównywalnym roku 2017. Być może ma to związek z konsekwencjami pandemii Covid, która pomimo ustabilizowania sytuacji epidemiologicznej nadal jest przyczyną zgonów.

Tabela nr 5 Przyrost naturalny na obszarze LSR wg gmin wchodzących w skład obszaru LSR

Nazwa gmin	2017	2018	2019	2020
Mszana Dolna – gmina miejska	31	11	10	6
Mszana Dolna – gmina wiejska	68	56	55	36
Niedźwiedź	33	39	57	38
Lubień	39	36	9	4
Myślenice	147	122	90	29
Pcim	29	61	42	4
Raciechowice	36	41	17	22
Sułkowice	84	45	48	1
Tokarnia	42	51	45	40
Wiśniowa	26	40	28	9
Lanckorona	27	9	6	-21
Razem	51	46	37	15

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Analiza dotycząca, w szczególności struktury ludności ze względu na wiek, wskazuje, iż mamy do czynienia ze zjawiskiem starzejącego się społeczeństwa.

Liczba osób w wieku nieprodukcyjnym na obszarze objętym LSR w 2020 r. wyniosła 56 924, co stanowiło 39,71% liczby mieszkańców na obszarze (143 344). Najniższy udział ludności w wieku nieprodukcyjnym dotyczył gminy

Niedźwiedź (38,71%). W pozostałych gminach udział ludności w wieku nieprodukcyjnym w liczbie mieszkańców utrzymywał się na podobnym poziomie (pomiędzy 38,94 % a 40,97%).

Współczynnik ludności w wieku nieprodukcyjnym na obszarze LGD Ziemi Myślenickiej w 2020 rok wyniósł 3,55.

Tabela nr 6 Udział ludności w wieku produkcyjnym w liczbie mieszkańców na obszarze LSR w 2020 r.

Nazwa gminy	Liczba mieszkańców	liczba osób w wieku nieprodukcyjnym	WSKAŹNIK	Udział osób w wieku nieprodukcyjnym w liczbie mieszkańców %
Mszana Dolna – gmina miejska	7 852	3 217	4,37	40,97
Mszana Dolna – gmina wiejska	17 660	6 967	3,38	39,45
Niedźwiedź	7 314	2 831	2,87	38,71
Lubień	10 094	3 991	3,44	39,54
Myślenice	45 166	18 022	3,69	39,90
Pcim	11 171	4 469	3,75	40,01
Raciechowice	6 414	2 555	3,64	39,83
Sułkowice	15 053	5 861	3,03	38,94
Tokarnia	8 861	3 495	3,38	39,44
Wiśniowa	7 481	3 049	4,24	40,76
Lanckorona	6 278	2 467	3,28	39,30

Źródło danych: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Obszar LSR charakteryzuje się relatywnie niskim udziałem ludności w wieku produkcyjnym i zarazem wysokim odsetkiem osób w wieku poprodukcyjnym. Zjawiska charakteryzują się pewną dynamiką: udział osób w wieku produkcyjnym spada (średnio w okresie 2017-2020 o 2,17%), natomiast odsetek ludności w wieku poprodukcyjnym systematycznie rośnie (średnio w okresie 2017-2020 o 10,28%). Na tle pozostałych gmin nie ma znacznych różnic.

Starzenie się społeczeństwa rodzi problemy związane z koniecznością zapewnienia opieki oraz oferty przeciwdziałającej wykluczeniu ludzi starszych i samotnych. Zwiększa się liczba osób w wieku emerytalnym, co wymaga organizacji różnorodnych form wsparcia środowiskowego i z tego tytułu większego zaangażowania gmin. W najbliższych latach wystąpi potrzeba dostosowania obszaru LSR do nowych wyzwań starzejącego się społeczeństwa oraz konieczność podejmowania działań ograniczających odpływ ludzi młodych i wzrost ich aktywności w życiu lokalnej społeczności. Z badań ankietowych, wywiadów oraz ustaleń grup tematycznych wynika, iż mieszkańcy dostrzegają potrzebę większego włączenia i aktywizacji seniorów oraz aktywizacji ludzi młodych.

Obszary zagrożone trwałą marginalizacją

Według delimitacji zaproponowanej w Strategii na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju (SOR), obejmują łącznie 728 gmin o powierzchni 104,8 tys. km², które zamieszkuje 6,1 mln mieszkańców. Z obszaru objętego LSR – 2 gminy są zagrożone trwałą marginalizacją, tj. Niedźwiedź i gmina wiejska Mszana Dolna.

Migracje na obszarze LSR

Liczbę oraz strukturę ludności ocenia się na podstawie danych GUS związanych z ruchem naturalnym (urodzenia i zgony) oraz migracjami (wewnętrznymi i zewnętrznymi). Migracje na obszarze LSR to migracje wewnętrzne oraz zewnętrzne. Różnica między zameldowaniami a wymeldowaniami na obszarze LGD Ziemi Myślenickiej w 2020 r. była dodatnia i wyniosła 50 osób. Najwięcej osób przybyło w gminach: Sułkowice (80) i Myślenice (54). Największe wartości ujemne odnotowano w gminie wiejskiej Mszana Dolna (-61), najmniejsze w gminie Lanckorona (-1).

Współczynnik migracji na obszarze LSR w 2020 rok wyniósł 3,97.

Tabela nr 7 Migracje na obszarze LSR w 2020 r.

Nazwa gminy	Zameldowania	Wymeldowania	Liczba mieszkańców	Współczynnik
Mszana Dolna – gmina miejska	68	70	7 852	4,04
Mszana Dolna – gmina wiejska	95	156	17 660	4,55
Niedźwiedź	55	64	7 314	4,20
Lubień	78	87	10 094	4,14
Myślenice	417	363	45 166	3,81
Pcim	73	91	11 171	4,26
Raciechowice	62	39	6 414	3,43
Sułkowice	149	69	15 053	3,15
Tokarnia	64	73	8 861	4,16
Wiśniowa	42	40	7 481	3,96
Lanckorona	50	51	6 278	4,03

Źródło danych: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Liczba osób w wieku produkcyjnym w 2020 r. wyniosła 86 420 osoby, w tym liczba zarejestrowanych bezrobotnych ogółem wyniosła 3 319 osób. Udział liczby bezrobotnych zarejestrowanych na obszarze LSR w liczbie ludności w wieku produkcyjnym według stanu na koniec 2020 r. wyniósł 3,84%. **Współczynnik liczby osób bezrobotnych w stosunku do osób w wieku produkcyjnym na obszarze LGD Ziemi Myślenickiej w 2020 roku wyniósł 2,42.**

Tabela nr 8 Liczba bezrobotnych na obszarze LSR w 2020 r. w odniesieniu do liczby ludności w wieku produkcyjnym.

Nazwa gminy	ludność w wieku produkcyjnym	liczba bezrobotnych	WSKAŹNIK	Udział liczby bezrobotnych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym %
Mszana Dolna – gmina miejska	4 635	319,00	3,91	6,88
Mszana Dolna – gmina wiejska	10 693	649,00	3,76	6,07
Niedźwiedź	4 483	252,00	3,67	5,62
Lubień	6 103	164,00	2,21	2,69
Myślenice	27 144	673,00	1,98	2,48
Pcim	6 702	205,00	2,55	3,06
Raciechowice	3 859	67,00	0,68	1,74
Sułkowice	9 192	255,00	2,30	2,77
Tokarnia	5 366	109,00	1,31	2,03
Wiśniowa	4 432	80,00	0,85	1,81
Lanckorona	3 811	176,00	3,38	4,62

Źródło danych: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Ocena stanu ludności nie jest możliwa bez analizy danych pod kątem ubóstwa, czyli niemożności osiągnięcia minimalnego standardu życiowego. W Polsce przybywa gmin, w których wzrasta liczba osób korzystających ze wsparcia instytucji opiekuńczych, pomocy środowiskowej, pomocy finansowej. Sytuacja na rynku pracy, poziom bezrobocia oraz konieczność opieki nad niepełnosprawnym członkiem rodziny są głównymi przyczynami problemów społecznych, w tym ubóstwa, wykluczenia społecznego czy migracji. W okresie referencyjnym na całym obszarze LSR liczba Beneficjentów środowiskowej pomocy społecznej spada, co jest zjawiskiem pozytywnym.

Współczynnik udziału liczby osób korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w liczbie mieszkańców za 2020 rok wyniósł 3,58.

Tabela nr 9 Udział osób korzystających z pomocy społecznej na obszarze LSR w liczbie mieszkańców w 2020 r.

Nazwa gminy	Liczba mieszkańców	liczba osób korzystających z pomocy społecznej	WSKAŹNIK
Mszana Dolna – gmina miejska	7 852,00	299,00	3,64
Mszana Dolna – gmina wiejska	17 660,00	699,00	3,73
Niedźwiedź	7 314,00	671,00	5,02
Lubień	10 094,00	325,00	3,20
Myślenice	45 166,00	1 003,00	1,95
Pcim	11 171,00	401,00	3,49
Raciechowice	6 414,00	395,00	4,54
Sułkowice	15 053,00	469,00	3,11
Tokarnia	8 861,00	304,00	3,38
Wiśniowa	7 481,00	378,00	4,22
Lanckorona	6 278,00	103,00	0,51

Źródło danych: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

W 2021 r. na obszarze LSR funkcjonowały 16 156 podmioty gospodarki narodowej wpisane do rejestru REGON i w stosunku do roku 2017 ich liczba wzrosła. Zdecydowaną większość podmiotów stanowią przedsiębiorstwa prywatne – w 2021 r. stanowiły ponad 97% wszystkich podmiotów.

Wzrasta liczba mikro i małych przedsiębiorstw na obszarze objętym LSR. We wszystkich gminach rośnie liczba podmiotów gospodarczych, co może stanowić szansę na poprawę sytuacji w regionie w zakresie oferty usług dla ludności. Wzrost nie przekłada się obecnie na odczuwalną poprawę w dostępie do usług dla mieszkańców. Potencjalni, jak również funkcjonujący inwestorzy, odczuwają bariery ekonomiczne w zakresie prowadzenia działalności gospodarczej, będące następstwami pandemii Covid-19 oraz negatywnych konsekwencji wybuchu wojny w Ukrainie. Badania ankietowe, wywiady i ustalenia grup tematycznych potwierdzają, że większość badanych zauważa pozytywne zmiany w obszarze przedsiębiorczości, jednak nie są one wystarczające. W trudnym okresie głównie przedsiębiorcy odczuwają pogorszenie warunków do podejmowania lub rozwoju działalności gospodarczej, ponieważ znacznie wzrastają koszty prowadzenia firmy co jednocześnie nie ma przełożenia na wysokość dochodów.

Dzięki funduszom przeznaczonym na Wdrażanie lokalnych strategii rozwoju, w których część budżetu zostanie przeznaczona na rozwój przedsiębiorczości, nastąpi złagodzenie negatywnych skutków obecnego kryzysu.

Wskaźnik przedsiębiorczości na obszarze LSR za 2020 rok wyniósł 2,56 pkt.

Tabela nr 10 Udział przedsiębiorstw zatrudniających poniżej 50 pracowników w liczbie mieszkańców w 2020 r.

Nazwa gminy	Liczba mieszkańców	Łączna liczba przedsiębiorstw poniżej 50 pracowników	WSKAŹNIK
Mszana Dolna – gmina miejska	7 852	940,00	2,09
Mszana Dolna – gmina wiejska	17 660	1 530,00	2,89
Niedźwiedź	7 314	652,00	2,80
Lubień	10 094	871,00	2,90
Myślenice	45 166	6 128,00	1,84
Pcim	11 171	1 020,00	2,74
Raciechowice	6 414	601,00	2,67
Sułkowice	15 053	1 473,00	2,55

Tokarnia	8 861	746,00	2,97
Wiśniowa	7 481	778,00	2,40
Lanckorona	6 278	666,00	2,36

Źródło danych: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Istotną kwestią dla obszaru objętego LSR są **dochody podatkowe gmin wchodzących w skład obszaru LSR**. Wyrazem zdolności dochodowej gmin jest wskaźnik dochodów podatkowych na jednego mieszkańca w gminie, czyli tzw. wskaźnik G. Średni poziom wskaźnika G dla gmin członkowskich wynosił w 2020 r. 1 059,62 zł, przy czym najwyższy dotyczył gminy Myślenice (1 718,41zł), gminy miejskiej Mszana Dolna (1 386,96zł), gminy Pcim (1 210,85 zł), a najniższy gminy Niedźwiedź (699,43zł). **Współczynnik dochodu podatkowego na obszarze LSR za 2020 rok wyniósł – 3,54 pkt.**

Tabela nr 11 Dochód podatkowy na obszarze LSR w 2020 r.

Nazwa gminy	Wskaźnik G
Mszana Dolna – gmina miejska	1 386,96
Mszana Dolna – gmina wiejska	887,86
Niedźwiedź	699,43
Lubień	782,43
Myślenice	1 718,41
Pcim	1 210,85
Raciechowice	1 017,42
Sułkowice	1 134,36
Tokarnia	836,72
Wiśniowa	958,47
Lanckorona	1 022,90
Średnia dla obszaru	1 059,62
Wskaźnik	3,54

Źródło danych: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Źródło danych: opracowanie własne na podstawie danych do Wskaźnika G - podstawowych dochodów podatkowych na 1 mieszkańca gminy przyjęty do obliczania subwencji wyrównawczej na 2020 r.

ROZDZIAŁ III. PARTYCYPACYJNY CHARAKTER LSR

W niniejszym rozdziale zaprezentowano metody partycypacji zastosowane w kluczowych etapach prac nad budową LSR dla obszaru działania LGD Ziemi Myślenickiej. Należy jednocześnie podkreślić, iż informacje o przygotowaniach LSR zostały przekazane wszystkim interesariuszom jeszcze przed ogłoszeniem konkursu na wybór LSR.

Proces tworzenia dokumentu LSR składał się z pięciu ważnych etapów. Podczas każdego z nich LGD zastosowała różne metody, które były dostosowane do potrzeb społeczności lokalnej. Na każdym z etapów stosowano zasady przyjaznej komunikacji.

Wyróżniono:

Etap I Diagnoza i analiza SWOT

- Etap II Określenie / konsultacje celów i wskaźników oraz Planu działania
- Etap III Opracowanie / konsultacje zasad wyboru operacji i lokalnych kryteriów
- Etap IV Opracowanie / konsultacje zasad monitorowania i ewaluacji
- Etap V Opracowanie / konsultacje planu komunikacji

Tabela nr 12 Metody partycypacji zastosowane na poszczególnych etapach prac nad przygotowaniem LSR obejmujące również konsultacje wypracowanych propozycji

Lp.	Nazwa metody	Etap I	Etap II	Etap III	Etap IV	Etap V
1.	spotkania otwarte	X	X			X
2.	badania ankietowe	X	X	X		X
3.	dyżury w biurze LGD, rozszerzone o konsultacje konkretnych zapisów i propozycji w LSR przeprowadzane w konkretnych terminach	X	X	X	X	X
4.	warsztat strategiczny	X	X	X		
5.	wywiady fokusowe / wywiady indywidualne / spotkania zespołów roboczych ds. LSR	X	X	X	X	X
6.	karta pomysłu	X	X			X
7.	system zachęt do włączenia się w proces budowy/konsultacji LSR	X	X	X	X	X

Źródło: Opracowanie własne

Omówienie poszczególnych metod partycypacji

Spotkania otwarte zostały zorganizowane na terenie każdej z gmin, by zapewnić udział przedstawicieli wszystkich grup interesu sektorów. W spotkaniach uczestniczyli przedstawiciele różnych grup społecznych, takich jak wójtowie, burmistrzowie, radni, sołtysi, przedstawiciele instytucji kulturalnych, OSP, KGW, grupy nieformalne, przedsiębiorcy i mieszkańcy. Informacje o terminach spotkań udostępniliśmy na stronie internetowej LGD Ziemi Myślenickiej, na tablicach ogłoszeń w biurze LGD i siedzibach gmin. Zaproszenia do udziału w spotkaniach rozpowszechniliśmy za pośrednictwem ulotek i plakatów, które zostały przekazane do organizacji z obszaru LSR.

W celu dotarcia do jak największej liczby odbiorców, skontaktowaliśmy się również telefonicznie z członkami LGD, liderami lokalnymi, przedsiębiorcami i władzami publicznymi.

Program warsztatów obejmował w szczególności:

- analizę potrzeb rozwojowych i potencjału danego obszaru,
- analizę SWOT
- założenia i cele strategii, w tym wymierne cele końcowe dotyczące rezultatów oraz odnośnych planowanych działań, o których mowa w art. 32 ust. 1 lit. c i d rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/1060 z dnia 24 czerwca 2021 r. ustanawiającego wspólne przepisy dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego Plus, Funduszu Spójności, Funduszu na rzecz Sprawiedliwej Transformacji i Europejskiego Funduszu Morskiego, Rybackiego i Akwakultury, a także przepisy finansowe na potrzeby tych funduszy oraz na potrzeby Funduszu Azylu, Migracji i Integracji, Funduszu Bezpieczeństwa Wewnętrznego i Instrumentu Wsparcia Finansowego na rzecz Zarządzania Granicami i Polityki Wizowej (Dz. Urz. UE L 231 z 30.06.2021, str. 159).

Tabela nr 13 Szczegółowy harmonogram przeprowadzonych konsultacji.

Lp.	Gmina	Data	Liczba uczestników	Grupa docelowa	Dokument potwierdzający
1	Myślenice	19.10.2022	24	Przedstawiciele grupy interesów: sektora publicznego, społecznego i gospodarczego, mieszkańcy, w tym osoby młode, seniorzy oraz osoby w niekorzystnej sytuacji	Z każdego spotkania sporządzono notatkę oraz zbiorczy Raport z realizacji planu włączenia społeczności zgodnie z opisem procesu przygotowania LSR
2	Sułkowice	04.11.2022	13		
3	Pcim	20.10.2022	12		
4	Raciechowice	03.11.2022	8		
5	Wiśniowa	03.11.2022	12		
6	Tokarnia	22.10.2022	13		
7	Lubień	04.11.2022	18		
8	Mszana Dolna (miasto)	20.03.2023	10		
9	Mszana Dolna (gmina)	20.03.2023	20		
10	Niedźwiedź	20.03.2023	16		
11	Lanckorona	19.10.2022	24		
Razem			170		

Źródło: Opracowanie własne

Głównym celem tych spotkań było opracowanie podstawowych założeń do przyszłej analizy SWOT oraz celów, wskaźników i planu działania adekwatnych do zdiagnozowanych wyzwań. Uzyskano także informacje dotyczące preferowanych sposobów komunikacji z różnymi grupami docelowymi, takimi jak osoby młode, seniorzy oraz osoby znajdujące się w trudnej sytuacji.

Również forma spotkań nie była przypadkowa. Dzięki konsultacji z ekspertem zorganizowano spotkania w formie warsztatów prowadzonych przez moderatora, który czuwał nad zachowaniem planu i scenariusza dyskusji. Panująca swobodna atmosfera, umożliwiła uczestnikom wyrażanie swoich opinii i pilnych potrzeb, które można zrealizować przy użyciu dostępnych funduszy zewnętrznych. Warto zauważyć, że w dyskusji brali udział mieszkańcy różnych gmin, dlatego każda zgłaszana potrzeba była analizowana z uwzględnieniem specyfiki danej gminy oraz jakości życia mieszkańców w konkretnym miejscu.

Po zakończeniu wszystkich spotkań, członkowie Zarządu oraz LGD zebrali i przeanalizowali wszystkie zgłaszane problemy i potrzeby. W procesie tym uwzględnili obszary, w których występują oraz liczbę ludności, której dotyczą. Następnie zestawili te informacje z możliwościami, jakie oferuje interwencja LEADER, w tym EFRR i EFS+. Ponadto, w celu wykonania dokładnej diagnozy obszaru, wykorzystano również dostępne dane z innych źródeł, takich jak Główny Urząd Statystyczny (GUS), bazy danych gmin członkowskich, ankiety, karty pomysłów oraz wywiady.

Niewątpliwie jedną z najpowszechniejszych metod angażujących społeczność lokalną w życiu każdej organizacji są **badania ankietowe**. W przypadku LGD udział w tej formie zaangażowania wzięło 148 osób, czego potwierdzeniem jest sporządzone zestawienie ankiet. Dołożono wszelkich starań aby kwestionariusze dotarły do jak największej liczby osób. Ankiety zostały rozdysponowane na obszarze objętym LSR i zostały wypełnione przez mieszkańców, w tym osoby młode, seniorów, osoby w niekorzystnej sytuacji oraz przedstawicieli zidentyfikowanych grup interesu na obszarze LSR.

Respondenci wskazywali obszary, które ich zdaniem wymagają pilnej interwencji z wykorzystaniem potencjału jaki daje podejście LEADER jak również zgłaszali potrzeby i pomysły na działania mające celu poprawę jakości życia w ich gminie lub miejscowości. Ankieta badała również potencjalne zainteresowanie ubieganiem się o dofinansowanie w ramach wdrażania LSR i ogłaszanych naborów wniosków.

W celu maksymalnego ułatwienia wypełniania ankiet, pracownicy Zarządu oraz gminni koordynatorzy przez cały czas trwania badania służyli merytorycznym wsparciem każdej osobie, która zgłosiła taką potrzebę. Ankiety były także udostępnione poprzez stronę internetową, bezpośrednio w biurze LGD, w punktach konsultacyjnych w gminach, w czasie wywiadów, podczas spotkań roboczych itd. Dodatkowo, rozsyłano je drogą mailową oraz dostarczano w formie papierowej na różnego rodzaju wydarzenia, spotkania o charakterze integracyjno-kulturalnym jakie były organizowane na obszarze LSR. Ponadto, Członkowie LGD przekazywali ankiety swoim znajomym, członkom rodzin itd. Wypełnione ankiety respondenci mieli możliwość przestać przez Internet, pocztą elektroniczną, tradycyjną, złożyć bezpośrednio w biurze LGD albo przekazać koordynatorom w punkcie konsultacji w gminie lub przedstawicielom LGD podczas spotkań organizowanych w ramach planu włączenia społeczności lokalnej do prac nad budową LSR. W celu ułatwienia wypełnienia ankiety np. seniorów lub osoby w niekorzystnej sytuacji, dopuszczono również możliwość telefonicznego udzielenia odpowiedzi na pytania postawione w kwestionariuszu.

Wyniki ankiet pozwoliły zdiagnozować grupy docelowe oraz ustalić zakres wsparcia tj. rozwój przedsiębiorczości, wsparcie uczniów i podniesienie jakości edukacji, rozwój małej infrastruktury turystycznej, sportowej i kulturalnej w tym wykorzystanie innowacji na rzecz wzmocnienia kapitału ludzkiego w szczególności osób młodych, seniorów oraz kobiet, osób niepełnosprawnych i bezrobotnych w tym również opracowanie koncepcji Smart Village. Zdecydowana większość respondentów wskazywała na konieczność stworzenia miejsc rekreacji, które jednocześnie zwiększyłyby atrakcyjność obszaru. W ankietach pojawiał się również problem braku miejsc pracy.

W przypadku LGD Ziemi Myślenickiej **dyżury w biurze LGD**, zostały rozszerzone o **konsultacje konkretnych zapisów i propozycji w LSR przeprowadzane w konkretnych terminach**.

Podczas spotkania z członkami Zarządu, LGD oraz gminnymi koordynatorami, każdy zainteresowany mógł zdobyć informacje na temat działania LGD, możliwego zakresu pozyskania wsparcia finansowego (lub też jako uczestnik różnych działań) ale także dostępnych możliwości zaangażowania w opracowanie LSR. Na spotkaniu w biurze LGD istniała również możliwość wypełnienia ankiety lub karty pomysłu. Każda osoba, która uczestniczyła w takim dyżurze została zaproszona do kontynuowania udziału w kolejnych etapach prac nad LSR, aktywnego zaangażowania się w działalność struktur LGD, jak również zgłaszania pomysłów i inicjatyw mogących mieć wpływ na funkcjonowanie LGD i wdrażanie LSR. Informacje na temat dyżurów były dostępne na stronie internetowej LGD oraz na stronach gmin należących do tej organizacji.

Łącznie z możliwości bezpośredniego kontaktu z członkami Zarządu oraz wskazanymi członkami LGD skorzystało 20 osób oraz przeprowadzono jedno spotkanie online. 11 osób zwróciło się z prośbą o dołączenie do spotkania. Potwierdzeniem tego jest rejestr prowadzonego doradztwa. Jeżeli podczas rozmowy została zgłoszona inicjatywa lub opinia, została ona – po dokonaniu analizy - uwzględniona na kolejnych etapach budowy LSR. Informacje pozyskane w trakcie dyżurów stanowiły cenny wkład w opracowanie diagnozy i analizy SWOT obszaru LSR, sformułowania celów i wskaźników LSR a co za tym idzie Planu działania jak również zasad wyboru operacji i sformułowania lokalnych kryteriów wyboru operacji, ponadto zasad monitorowania i ewaluacji oraz Planu komunikacji.

Jedną z istotniejszych metod partycypacji, niezbędnych do prawidłowego opracowania LSR był **warsztat strategiczny** z udziałem przedstawicieli organu decyzyjnego oraz aktywnych Członków LGD. Warsztat odbył się w dni 15.05.2023 i wzięło w nim udział 14 osób. Podsumowaniem spotkania jest sporządzona notatka.

Podczas warsztatu dokonano szczegółowej analizy wszystkich zagadnień omawianych na wcześniejszych etapach i przedstawionych propozycji. Przeanalizowano każdy element, który miał wpływ na strukturę LSR, brzmienie załączników czy spełnienie warunków formalnych i kryteriów wyboru LSR określonych w dokumentacji konkursowej.

LGD w celu dokonania analizy potrzeb i potencjału obszaru LSR wykorzystwała również metody jakościowe takie **wywiady fokusowe / wywiady indywidualne wsparte spotkaniami zespołów roboczych ds. LSR**. Wywiady

fokusowe i indywidualne pozwoliły na aktywne zaangażowanie osób merytorycznie przygotowanych w konkretnych tematach dotyczących LSR.

Natomiast rozmowy indywidualne uzupełniały wywiady fokusowe, umożliwiając indywidualne wyrażenie opinii i uwag przez uczestników. Rozmowy te odbywały się w terminie od 18.04.2023 do 18.05.2023 r. i miały postać zarówno spotkań osobistych (w biurze LGD lub w miejscu aktywności danej osoby) jak i telefoniczną (zgodnie z wyrażoną potrzebą uczestnika). Łącznie przeprowadzono 20 wywiadów indywidualnych i z każdego została sporządzona notatka. Z kolei uczestnicy spotkań zespołów roboczych, bazując na zebranych danych, informacjach i ustaleniach, skupiali się na opracowaniu konkretnych zapisów LSR uwzględniających rozwiązania adekwatne do wyrażanych potrzeb.

Odpowiednio moderowane spotkania pozwoliły na zebranie bogatego materiału stanowiącego istotny wkład w opracowanie diagnozy i analizy SWOT obszaru LSR, sformułowania celów i wskaźników LSR i w dalszej konsekwencji Planu działania jak również zasad wyboru operacji i sformułowania lokalnych kryteriów wyboru operacji, ponadto zasad monitorowania i ewaluacji oraz Planu komunikacji.

Tabela nr 14 Zestawienie przeprowadzonych wywiadów fokusowych i spotkań grup roboczych ds. LSR

Metoda partycypacji	Etap prac nad LSR	Termin	Liczba uczest.	Grupa docelowa	Dokument potwierdzający
Wywiad fokusowy	I, II, III, IV, V	18.04.2023	4	Przedsiębiorcy, JSFP	Notatka, lista obecności
Wywiad fokusowy	I, II, III, IV, V	19.04.2023	4		
Wywiad fokusowy	I, II, III, IV, V	25.04.2023	12	Seniorzy (pow. 60 r.ż.) Osoby w niekorzystnej sytuacji, mieszkańcy, organizacje pozarządowe Osoby młode (do 25 r.ż.)	
Wywiad fokusowy	I, II, III, IV, V	28.04.2023	9		
Wywiad fokusowy	I, II, III, IV, V	09.05.2023	13		
Wywiad fokusowy	I, II, III, IV, V	09.05.2023	8		
Wywiad fokusowy	I, II, III, IV, V	11.05.2023	23		
Wywiad fokusowy	I, II, III, IV, V	18.05.2023	5	Członkowie LGD, przedst. organów LGD, ekspert	
Spot. zesp. rob.	I	19.04.2023	9		
Spot. zesp. rob.	II	26.04.2023	7		
Spot. zesp. rob.	III	03.05.2023	12		
Spot. zesp. rob.	IV	10.05.2023	8		
Spot. zesp. rob.	V	17.05.2023	11		

Źródło: Opracowanie własne

W tym miejscu należy podkreślić, iż podczas wywiadów fokusowych i spotkań zespołów roboczych poruszano różnorodne strategiczne obszary związane z LSR takie jak: **współpraca z partnerami spoza obszaru LSR** (projekty partnerskie z udziałem podmiotów zagranicznych i krajowych w zakresie wymiany doświadczeń); **oczekiwane standardy w działaniu partnerstwa** (partnerstwo wewnętrzne, relacje między Członkami LGD na etapie wdrażania LSR są oparte na pogłębionym partnerstwie i skutecznej komunikacji, częste korzystanie z możliwości kolegiąlnego podejmowania decyzji (np. praca w zespołach), inkluzyjność (otwartość na nowych Członków, kadencyjność organów LGD, otwartość na szeroko pojętą współpracę, możliwość zwołania WZC na wniosek dość wąskiej grupy Członków, otwartość na inicjatywy Członków LGD, stosowania przyjaznych dla odbiorcy form komunikacji (nie tylko formalnych, stosowanie zachęt do zgłaszania nowych pomysłów/inicjatyw dot. funkcjonowania LGD i wdrażania LSR, zasada informowania o wyniku weryfikacji propozycji/inicjatywy zgłoszonej przez Członka LGD z uzasadnieniem tego wyniku); **partnerstwo na obszarze poprzez operacje w partnerstwie** (wspólne działania i rozwiązania dla problemów obszaru LSR, korzyści ze współpracy) **oraz projekty partnerskie** (wymiana doświadczeń, wspólne działania i rozwiązania dla problemów obszaru LSR, korzyści ze współpracy, zachęcanie do współpracy i zgłaszania nowych pomysłów); **innowacyjność** (definicja innowacyjności, stopniowalna ocena innowacyjności, kontekst

lokalny, wypracowanie uzasadnienie dla nowej definicji, wskazanie przedsięwzięć / zakresów wsparcia, w których powinna być badana innowacyjność, animowanie do wdrażania innowacji – stosowanie zachęt do realizacji projektów innowacyjnych w ramach lokalnych kryteriów, poprzez stworzenie bazy innowacji, ujęcie warsztatów w Planie komunikacji itp.); **wypracowanie rozwiązań mających na celu integrację i aktywizację osób młodych** (włączenie poprzez Członkowsko w Zarządzie, Radzie, identyfikacja potrzeb na rzecz lokalnego środowiska młodzieżowego, w tym integrujących, animujących itp., (wyniki ankiet, wywiadów, kart pomysłów), identyfikacja oferty istniejącej na obszarze, wzmocnienie efektu komplementarności lub synergii, wypracowanie wskaźników produktu, działania w Planie komunikacji) *Także na etapie przygotowania LSR*; **wypracowanie rozwiązań mających na celu włączenie społeczne, cyfrowe i inne seniorów** (włączenie poprzez Członkowsko w Zarządzie, Radzie, identyfikacja potrzeb na rzecz seniorów, w tym działań w zakresie włączenia społecznego, cyfrowego lub innego (wyniki ankiet, wywiadów, kart pomysłów), identyfikacja oferty istniejącej na obszarze, wzmocnienie efektu komplementarności lub synergii, wypracowanie wskaźników produktu, działania w Planie komunikacji) *Także na etapie przygotowania LSR*; **dobór metod aktywizujących (metod wdrażania LSR)** – operacja klasyczna, operacja w partnerstwie, projekt partnerski, projekt grantowy, projekt grantowy na przygotowanie koncepcji SV oraz operacja własna; **dobór zakresów wsparcia i określenie ewentualnych limitów, poziomów dofinansowania** dla projektów / beneficjentów / Grantobiorców; **wypracowanie rozwiązań do Planu finansowego** w odniesieniu do stwierdzonych potrzeb, zakresów wsparcia, źródła finansowania; **możliwość synergii w zakresie Planu finansowego** - realizacja wielozakresowych naborów wniosków o wsparcie lub harmonizacja zakresów tematycznych następujących po sobie naborów wniosków); **wypracowanie założeń pod przyjazne i efektywne metody komunikacji** (przekazanie informacji w taki sposób, aby odbiorca zrozumiał intencje nadawcy i charakteryzujący się odpowiednim stosunkiem nakładów do korzyści) oraz adekwatny (przekaz w formie i treści, która dotrze do grupy docelowej i zakładany cel zostanie osiągnięty) sposób animacji, komunikacji i informowania lokalnej społeczności o działaniach na rzecz grup osób w niekorzystnej sytuacji; **wsparcie grup osób w niekorzystnej sytuacji** (definicja, czy powstanie grupa interesu, identyfikacja potrzeb osób w niekorzystnej sytuacji (wyniki ankiet, wywiadów, kart pomysłów), identyfikacja oferty istniejącej na obszarze, wzmocnienie efektu komplementarności lub synergii, wypracowanie wskaźników produktu, działania w Planie komunikacji) - *także na etapie przygotowania LSR* - w tym **wsparcie rolników prowadzących działalność rolniczą w małych gospodarstwach** (zaliczanych do osób w niekorzystnej sytuacji) będzie mogło być wykazane, jeśli zostaną przewidziane zakresy wsparcia dotyczące rozwoju pozarolniczych funkcji małych gospodarstw rolnych (gosp. agroturystyczne, zagrody edukacyjne, gosp. opiekuńcze, rozwój współpracy poprzez tworzenie lub rozwijanie KŁŻ); **wartość dodana Podejścia LEADER w realizacji LSR** (korzyści planowane do osiągnięcia poprzez realizację LSR poprzez Podejście LEADER, wpływ na rozwój społeczny, w tym wzrost potencjału Członków lokalnych społeczności); **dywersyfikacja źródeł finansowania LSR** (analiza dostępnych źródeł finansowania); **wypracowanie założeń do lokalnych kryteriów wyboru i aktualizacji procedury zmiany kryteriów** (obowiązkowe kryteria wyboru operacji, inne kryteria dostępne, procedura aktualizacji lokalnych kryteriów wyboru, mierzalność, przystępność); **harmonogram naboru wniosków** (zgodnego z obowiązującymi wytycznymi oraz złożonymi kartami projektów).

Jednocześnie szeroka gama podejmowanych tematów nie jest równoznaczną z ostatecznym odzwierciedleniem ich w LSR. W wyniku dokonanej analizy zebranego materiału, w LSR zostały zawarte najistotniejsze kwestie, w tym obligatoryjnie wynikające z obowiązujących procedur i Wytycznych.

Z kolei **karty pomysłu (tzw. fiszki projektowe)** umożliwiały opisanie zamierzonych działań na przyszłość. Kartę pomysłu mógł złożyć każdy podmiot (również osoby fizyczne) zainteresowany pozyskaniem dofinansowania z budżetu LSR tym osoby młode, seniorzy, osoby w niekorzystnej sytuacji tj.: osoby z niepełnosprawnościami i ich opiekunowie, kobiety, migranci, rolnicy z małych gospodarstw lub osoby poszukujące zatrudnienia np. mieszkańcy osiedli po-PGR ale także przedsiębiorcy, organizacje pozarządowe, jednostki sektora finansów publicznych oraz mieszkańcy (w tym osoby planujące podjęcie działalności gospodarczej).

Analogicznie, jak w przypadku ankiet, karty pomysłu były dostępne w różnych miejscach i formach (online i papierowo), aby zapewnić szeroki dostęp dla uczestników.

Łącznie złożono 27 kart pomysłu. Wszystkie formularze zostały zaewidencjonowane i sporządzono stosowne zestawienie, które było bardzo pomocne w pracach nad poszczególnymi rozdziałami LSR.

Zgłoszone karty pomysłu okazały się cenną pomocą dla sporządzenia diagnozy i analizy SWOT obszaru LSR, opracowania celów i wskaźników LSR i tym samym planu działania jak również fundamentalnego dokumentu w zakresie angażowania lokalnej społeczności – Planu komunikacji.

Ponadto, należy podkreślić, iż na przestrzeni całego okresu konstruowania LSR stosowano bardzo szeroki wachlarz zachęt do włączenia się lokalnej społeczności. Na uwagę zasługują następujące strategie:

- Komunikacja przyjazna i dostosowana do indywidualnych potrzeb i możliwości odbiorców, aby zapewnić jej większą skuteczność;
- Pełne otwarcie się na propozycje i uwzględnianie opinii respondentów, zapewnienie wszechstronnych i kompleksowych informacji i wyjaśnień w odpowiedzi na zgłaszane wątpliwości;
- Aktywne promowanie udziału w opracowaniu LSR poprzez szerokie rozpowszechnianie informacji i zachęty na stronach internetowych, tablicach ogłoszeń oraz w mediach społecznościowych;
- Zachęta do zdobycia wiedzy na temat zasad wdrażania projektów w nowej perspektywie poprzez udział ekspertów, którzy mogą dostarczyć niezbędne informacje i udzielić wyjaśnień;
- Uważne dobieranie tematyki i formy przekazu, aby informacje były zrozumiałe dla wszystkich odbiorców, rezygnacja z trudnego języka branżowego, który może być niejasny dla odbiorców;

Tabela nr 15 Syntetyczny opis poszczególnych etapów budowy LSR.

Etap I Diagnoza i analiza SWOT	W pierwszym etapie prac nad strategią została przeprowadzona szczegółowa diagnoza obszaru uwzględniająca niezbędne obszary strategiczne, tj. innowacyjność, cyfryzację, środowisko i klimat, zmiany demograficzne z uwzględnieniem starzenia się społeczeństwa oraz wyludnienia oraz partnerstwo w realizacji LSR w szczególności poprzez wspólną realizację przedsięwzięć i projektów.
Etap II Określenie / konsultacje celów i wskaźników oraz Planu działania	Istotnym narzędziem na tym etapie było wykorzystanie Matrycy celów, która była podstawowym elementem konsultacji, zapewniającym skompletowanie informacji do wielkości rozdziałów LSR. Podjęto próbę zapewnienia zgodności propozycji z obowiązującymi przepisami (w szczególności z ustawą o RLKS), Wytycznymi horyzontalnymi i Wytycznymi szczególnymi dla interwencji I.13.1 LEADER/Rozwój Lokalny Kierowany przez Społeczność (RLKS) – komponent <i>Wdrażanie lokalnych strategii rozwoju</i> oraz komponent <i>Zarządzanie lokalnymi strategiami rozwoju</i> . Z uwagi na fakt, iż szczegółowe Wytyczne w ww. zakresach znajdowały się na etapie pre-konsultacji, propozycje zostały oparte o wypracowane w oparciu o wspólne doświadczenia sieci LGD z obecnej perspektywy programowej UE 2014-2020. Wskaźniki rezultatu zostały określone w oparciu o Katalog obowiązkowych wskaźników rezultatu PS WPR (do wyboru) z załącznika nr I do rozporządzenia 2021/2115 z wyjaśnieniami co do sposobu ich opracowania (informacja dodatkowa do dokumentacji w ramach konkursu na wybór LSR) oraz obowiązujący na dzień opracowania LSR Szczegółowy Opis Priorytetów Programu Fundusze Europejskie dla Małopolski 2021-2027
Etap III Opracowanie / konsultacje zasad wyboru operacji i lokalnych kryteriów	Zasady wyboru operacji oraz sformułowanie lokalnych kryteriów muszą być wyraźnie i precyzyjnie określone, aby były zrozumiałe dla wszystkich beneficjentów i nie budziły wątpliwości co do ich interpretacji. Istotną kwestią jest również ich zgodność z obowiązującymi w tym zakresie Wytycznymi. Oprócz wskazanych metod partycypacji LGD wykorzystano również doświadczenia gmin członkowskich z okresu programowania 2014-2020.
Etap IV Opracowanie / konsultacje zasad monitorowania i ewaluacji	Proces monitoringu i ewaluacji są względem siebie niezależne, choć pozostają w ścisłym związku, gdyż dotyczą tych samych zagadnień. Monitoring i ewaluacja Lokalnej Strategii Rozwoju są kluczowymi elementami skutecznego procesu jej wdrażania, zapewniającymi pozyskanie informacji na temat postępów prowadzonych działań,

	<p>w głównej mierze w kontekście realizacji przyjętych celów strategicznych i operacyjnych. Stanowią równocześnie narzędzia kontroli i oceny umożliwiające korektę nieprawidłowości w procesie wdrażania LSR i funkcjonowania LGD, poprzez wprowadzenie niezbędnych modyfikacji i uaktualnień przy realizacji opracowanej strategii.</p> <p>W tym zakresie, oprócz wyników konsultacji i doświadczeń partnerów, LGD przyłożyła szczególną uwagę do zgodności z obowiązującymi Wytycznymi w tym zakresie.</p>
<p>Etap V Opracowanie / konsultacje planu komunikacji</p>	<p>Głównym celem Planu komunikacji z lokalną społecznością jest stworzenie warunków i możliwości, które umożliwią aktywne i ciągłe zaangażowanie lokalnej społeczności w bieżący proces wdrażania LSR, nie tylko na etapie opracowania dokumentu. Działania komunikacyjne muszą być dostosowane do wszystkich grup docelowych, zwłaszcza tych istotnych z perspektywy realizacji LSR i muszą zapewniać stosowanie przyjaznych metod komunikacji. Ten etap budowy LSR pozwolił na pozyskanie informacji dotyczących najdogodniejszych i najbardziej skutecznych form komunikacji.</p> <p>Opracowany Plan komunikacji zawiera niezbędne elementy wynikające z obowiązujących Wytycznych w tym m.in.: propozycje działań, które zapewnią skuteczne zaangażowanie lokalnej społeczności; przedstawienie głównych celów i motywacji jakie legły u podstaw jego opracowania; identyfikację grup docelowych, planowane środki przekazu; konkretne działania komunikacyjne; przykłady działań jakie zostaną podjęte w przypadku problemów z realizacją LSR lub braku wsparcia społecznego dla działań LGD; wskaźniki rezultatów i oczekiwane efekty działań komunikacyjnych; sposób oceny skuteczności działań komunikacyjnych; zasady ewentualnej aktualizacji Planu komunikacji; obowiązki komunikacyjne beneficjentów, wynikające z odpowiednich przepisów oraz wymogi dotyczące wizualizacji w zakresie PS dla WPR na lata 2023-2027; planowany budżet, z uwzględnieniem głównych kategorii wydatków, przy jednoczesnej minimalizacji kosztów związanych z drukowanymi materiałami promocyjnymi i reklamowymi.</p> <p>Plan komunikacji stanowi załącznik do wniosku dotyczącego wyboru LSR.</p>

Źródło: Opracowanie własne

Ważnym jest podkreślenie, iż po zakończeniu zaplanowanego cyklu spotkań i udostępnieniu projektów dokumentów konkursowych przez MRiRW członkowie Zarządu oraz LGD, którzy w głównej mierze byli odpowiedzialni za ostateczny kształt LSR, przystąpili do wypracowania propozycji zapisów Strategii, aby zapewnić najwyższy poziom spełnienia wymogów formalnych wynikających z obowiązującej dokumentacji konkursowej oraz spełnić szczegółowo określone warunki dostępu.

Należy w tym miejscu zaznaczyć, iż pracownicy lokalnych samorządów, członkowie LGD i przedstawiciele Zarządu LGD aby jak najlepiej przygotować się do procesu konstruowania LSR wzięli udział w szeregu warsztatów organizowanych przez Urząd Marszałkowski oraz KSOW. Ponadto, uczestniczyli w konsultacjach indywidualnych i grupowych z ekspertem zewnętrznym, w trakcie których prezentowane były i omawiane propozycje zapisów do poszczególnych części LSR, sporządzane w zgodności z obowiązującymi przepisami, Wytycznymi MRiRW oraz uwzględniające dobre praktyki, które zgromadziły LGD z różnych województw a które są powszechnie dostępne.

Jednocześnie z uwagi na brak dostępu do szczegółowych wytycznych, wiele rozwiązań, m.in. proces monitoringu i ewaluacji, zasady wyboru projektów i Grantobiorców, zasady zatwierdzania i aktualizacji lokalnych kryteriów wyboru, zasady podziału środków w ramach Planu finansowego uwzględniające kamienie milowe czy skład i zasady pracy organu decyzyjnego zostały wypracowane we współpracy z LGD zarówno z kilku województw i opierają się na tych samych podstawach i wspólnych założeniach. Z kolei dokumentacja konkursowa dostarczyła cennych wskazówek w zakresie aspektów, na jakich należało się koncentrować, żeby spełnić wymogi określone w dokumentacji konkursowej.

Mając powyższe na uwadze, uprawnione jest stwierdzenie, że niniejszy dokument to efekt pracy wielu osób, które zgłaszały propozycje rozwiązań lub wносиły swoje uwagi w trakcie różnorodnych form konsultacji społecznych. LSR została opracowana samodzielnie przez członków partnerstwa, wsparcie eksperta ograniczyło się do udzielania kierunkowych wskazówek. Członkowie Zarządu LGD mając świadomość ogromnego, niewykorzystanego potencjału kapitału ludzkiego na obszarze LSR, postanowili wykorzystać maksymalnie wszystkie możliwości zaangażowania i partycypacji społeczności lokalnej w procesie budowy LSR. Indywidualne rozmowy, spotkania, warsztaty, konsultacje itp. miały jeszcze jeden, bardzo ważny cel – pomagają budować trwałe relacje w ramach partnerstwa oraz zwiększają poziom zaufania. Efektem tego jest LSR zbudowana w oparciu o realne problemy i potrzeby mieszkańców obszaru w szczególności osób młodych, seniorów i osób w niekorzystnej sytuacji. Takie podejście oraz partnerskie i transparentne relacje przekładają się bezpośrednio na skuteczność procesu realizacji założonych przedsięwzięć.

Zapewniliśmy, żeby odbywały się na przestrzeni całego procesu tworzenia LSR z równą intensywnością i otwartością. Ostateczny kształt dokumentu powstał w ramach prac Zespołu ds. LSR. Wszelkie dodatkowe konsultacje z innymi grupami lub zespołami roboczymi miały z jednej strony na celu wypracowanie pewnych standardów, które zapewnią jak najpełniejsze spełnienie wymogów określonych w dokumentacji konkursowej, a z drugiej stworzenie spójnego dokumentu, który będzie można wdrożyć zgodnie z oczekiwaniami wszystkich grup interesariuszy, uwzględniając zdiagnozowane potrzeby i potencjał obszaru.

Aktualizacja LSR

LSR, jest dokumentem planistycznym obejmującym kilkuletnią perspektywę czasową i analogicznie jak inne plany rozwoju musi być regularnie aktualizowany, aby najpełniej odpowiadać aktualne wyzwania obszaru, który jest objęty LSR.

Należy w tym miejscu podkreślić, że również w tym celu LGD wprowadziła procedury i zachęty dotyczące zgłaszania propozycji i inicjatyw dotyczących zarówno funkcjonowania LGD, jak i wdrażania LSR (informacje dotyczące możliwości zgłaszania takich uwag będą dostępne w materiałach informacyjnych, na stronie internetowej oraz w ankietach ewaluacyjnych). Dodatkowo, w celu zapewnienia przejrzystości działań LGD, wyniki weryfikacji zgłoszonych propozycji lub inicjatyw (wraz z uzasadnieniem) będą udostępniane na stronie internetowej LGD, z poszanowaniem przepisów dotyczących ochrony danych osobowych. Jeśli zmiany zostaną zaakceptowane, będą one poddane dalszym konsultacjom społecznym i ostatecznie zatwierdzone przez Walne Zebranie Członków lub Zarząd.

Należy zauważyć, że konieczność zmian może wynikać również z dostosowania LSR do nowych przepisów, Wytycznych lub zaleceń organów kontroli.

Podsumowując, można wskazać kilka czynników, które wymagają aktualizacji LSR:

- a) wyniki monitoringu lub ewaluacji, które wskazują konieczność dostosowania LSR,
- b) aktualizacja Wytycznych horyzontalnych lub szczegółowych, wpływających na LSR,
- c) inicjatywy, wnioski lub zastrzeżenia zgłaszane przez społeczność za pośrednictwem formularzy lub kart pomysłów dostępnych na stronie internetowej i w biurze LGD,
- d) konieczność dostosowania LSR do zmieniających się warunków, takich jak czynniki zakłócające, zmiany sytuacji gospodarczej lub ograniczenia wynikające z pandemii,
- e) inicjatywy grupy członków LGD, Walnego Zebrania Członków lub innych organów LGD oraz mieszkańców, które wymagają dostosowania LSR do nowych potrzeb lub problemów na obszarze,
- f) zmiany w obszarze LSR, celach, przedsięwzięciach, wskaźnikach, budżecie lub innych elementach LSR, które mają istotny wpływ na osiągnięcie założeń,
- g) inne zmiany istotnie wpływające na możliwość realizacji celów, wskaźników i kamieni milowych LSR.

W przypadku zmian wynikających z ppkt. a) – b) konieczne będzie skorzystanie z co najmniej jednej metody konsultacji. W przypadku LGD preferowaną formą będzie udostępnienie informacji na stronie internetowej. Natomiast w przypadku zmian dotyczących zakresów wskazanych w ppkt. c) - g) zastosowane zostaną różnorodne metody partycypacji, opisane w niniejszym Rozdziale, aby zapewnić udział wszystkich interesariuszy, zwłaszcza młodych osób, seniorów i osób w trudnej sytuacji, podobnie jak na etapie przygotowania LSR.

Ponadto, należy mieć na uwadze, że wszystkie działania związane z wdrażaniem LSR są jawne i podlegają zatwierdzeniu przez Zarząd Województwa. Biuro LGD przeprowadza weryfikację formalną dokumentacji, a następnie Zarząd lub dedykowana grupa robocza ds. LSR przeprowadza wstępną analizę merytoryczną zgłoszonych propozycji

W tym miejscu należy jasno podkreślić, że aktualizacja LSR zawsze będzie przeprowadzana zgodnie z precyzyjnie określonymi i publicznie dostępnymi procedurami, zapewniając szerokie zaangażowanie lokalnej społeczności, w tym zidentyfikowanych na obszarze LSR grup interesu sektorów na obszarze LSR oraz mieszkańców, a w szczególności młodych osób, seniorów i osób w niekorzystnej sytuacji. Ponadto, proces aktualizacji LSR będzie ściśle powiązany z procesem informowania o postępach wdrażania LSR. Nawet w przypadku braku inicjatyw zewnętrznych, analiza potrzeby zmiany LSR będzie przeprowadzana co najmniej raz na dwa lata

Wdrażanie Lokalnej Strategii Rozwoju

Proces wdrażania LSR jest kluczowym etapem, w którym realizuje się partnerska współpraca LGD. Funkcjonowanie LGD Ziemi Myślenickiej opiera się na pogłębionym partnerstwie oraz skutecznej, przyjaznej i klarownej komunikacji, dostępnej dla wszystkich zainteresowanych. Przekłada się to na zastosowanie różnorodnych form przekazu, również nieformalnych oraz kolegialne podejmowanie decyzji. Dodatkowo, w celu większego zaangażowania lokalnej społeczności w działalność LGD, zostały powołane grupy robocze, które stanowią wsparcie zarówno dla Biura LGD jak i Zarządu w zakresie analizy złożonych pomysłów czy inicjatyw.

LGD zaplanowała szereg działań związanych z animacją społeczności na rzecz projektów innowacyjnych, partnerskiej współpracy oraz Smart Village.

Przy czym innowacyjność zarówno w LSR jak i w kryteriach wyboru operacji jest rozumiana jako zmiana mająca na celu wdrożenie nowego na obszarze objętym LSR lub znacząco udoskonalonego produktu, usługi, procesu, organizacji lub nowego sposobu wykorzystania lub zmobilizowania istniejących lokalnych zasobów przyrodniczych, historycznych, kulturowych czy społecznych. Przy czym badając innowacyjność należy zawsze odnosić ją do kontekstu lokalnego.

Aby animacja była skuteczna i przynosiła pożądany efekt musi odpowiadać na potrzeby odbiorców, do których jest skierowana tym bardziej, że społeczność lokalna jest coraz bardziej świadoma swojej roli w kreowaniu rzeczywistości na swoim terenie i chce mieć realny wpływ na wydarzenia w jej otoczeniu. Dlatego też Plan komunikacji został dostosowany do potrzeb i preferencji wyrażanych przez mieszkańców, uwzględniając grupy z sektorów interesów, seniorów, młodych ludzi oraz osób znajdujących się w niekorzystnej sytuacji. Nie zapomniano także o potrzebach pozostałych mieszkańców. I tak na przykład informacje kierowane do seniorów będą przygotowane przede wszystkim w wersji papierowej (np. ankiety, ogłoszenia itp.) i udostępnione w miejscach publicznych, znajdujących się w najbliższym sąsiedztwie ich miejsca zamieszkania. Z myślą o tych osobach dopuszczono także możliwość zgłaszania opinii za pośrednictwem kontaktu telefonicznego. Natomiast dla osób młodych, najdogodniejszym sposobem wyrażania opinii będą strony internetowe lub portale społecznościowe. Ponadto, jeżeli pojawi się taka potrzeba, LGD zastosuje nowe kanały komunikacji po uprzednim poddaniu ich konsultacjom.

Na stronie internetowej będą publikowane kluczowe dokumenty dotyczące działalności LGD, informacje o naborach wniosków, Planie komunikacji i Planie szkoleń, obowiązujących lokalnych kryteriów wyboru, regulaminów Rady, procedur wyboru operacji / Grantobiorców, ogłaszanych konkursach oraz wynikach posiedzenia Rady. Na stronie internetowej zamieszczone zostaną również zasady i procedury wyboru, sformułowane w przystępny sposób. Dodatkowo, dokumenty będą dostępne w Biurze LGD oraz w siedzibach naszych członków z grupy interesu sektora publicznego.

Nowością w skali LGD, będzie baza dobrych praktyk na stronie internetowej, która będzie promować innowacyjne rozwiązania zarówno na obszarze LSR jak i innych lokalnych grup działania.

W tym miejscu należy zauważyć, iż w celu wdrożenia innowacji, na najwyższym poziomie tj. kreatywnych, przed każdym naborem będziemy nadal organizować spotkania informacyjno-warsztatowe, mające na celu zapoznanie z zasadami wyboru oraz kryteriami wyboru. Problematyka innowacji będzie analizowana na konkretnych przykładach działań już zrealizowanych zarówno na obszarze LGD jak i w ramach innych LSR.

W zakresie zwiększenia poziomu komunikacji z mieszkańcami i potencjalnymi beneficjentami, LGD planuje organizować stoiska promocyjne podczas lokalnych wydarzeń integracyjnych takich jak pikniki czy festyny. Obsługą stoisk zajmować się będą pracownicy Biura LGD, którzy będą udzielać informacji dotyczących możliwości uzyskania dofinansowania. Dodatkowo, na stoiskach będą przeprowadzane ankiety w celu zebrania opinii na temat już zrealizowanych operacji oraz najważniejszych problemów i potrzeb mieszkańców obszaru objętego działaniem LGD.

Dzięki środkom z zaliczki, otrzymanym po podpisaniu umowy o przyznaniu pomocy w ramach komponentu Zarządzanie LSR, LGD będzie miało możliwość natychmiastowego podjęcia działań związanych z ogłaszaniem naborów wniosków, udzielaniem doradztwa, organizacją szkoleń i animowaniem lokalnej społeczności. Wszystkie te działania będą poprzedzone działaniami informacyjno-edukacyjnymi skierowanymi do potencjalnych beneficjentów i mieszkańców obszaru LSR. Ważne jest, że te działania będą miały charakter niekomercyjny i otwarty.

Istotną innowacją w nowej LSR będzie wprowadzenie wieloetapowego i kolegialnego procesu podejmowania decyzji z wykorzystaniem powołanych do życia zespołów roboczych, szerzej omówionych we wcześniejszych rozdziałach.

Animowanie do wdrażania innowacji

1. organizacja warsztatów z zasad przygotowania i realizacji projektów, obejmująca tematykę zastosowania kryterium innowacyjności (znalazło to odzwierciedlenie w Planie komunikacji).
2. zamieszczenie na stronie internetowej dodatkowego katalogu on-line dobrych praktyk ze wskazaniem innowacji kreatywnych lub imitujących (promocja dobrych praktyk, innowacyjnych rozwiązań, które mają realny wpływ na rozwój obszaru i powinny być zachętą dla potencjalnych beneficjentów do tworzenia nowych produktów, usług, procesów lub zmian w organizacji),
3. premiowanie operacji innowacyjnych poprzez przyznawanie dodatkowych punktów w kryteriach,
4. promocję działań innowacyjnych na stoiskach LGD organizowanych podczas lokalnych wydarzeń,

Aktywizacja ludzi młodych, seniorów i osób w niekorzystnej sytuacji

Działania dedykowane ludziom młodym czy seniorom dokonano analizy dostępności oferty dla tej grupy osób na obszarze objętym LSR. Działania kulturalne i sportowe, warsztaty i szkolenia, wydarzenia integracyjne

Uzupełnieniem będą działania zaplanowane w Planie komunikacji dotyczące lokalnego środowiska młodzieżowego, w tym integrujące i animujące, a także działania na rzecz seniorów w zakresie włączenia społecznego, cyfrowego itp. Elementem istotnym będą również inicjatywy dotyczące osób w niekorzystnej sytuacji realizowane w ramach przedsięwzięcia P.1.3.

W ich zakresie planuje się takie operacje obejmujące m.in. inicjatywy edukacyjne mające na celu podniesienie świadomości społecznej mieszkańców w zakresie ekologii, ochrony środowiska a także szeroko pojętej edukacji i integracji. Projekty edukacyjne dla mieszkańców obszaru, wyjazdy studyjne mające na celu zarówno wymianę doświadczeń, jak również poznanie dobrych praktyk. Podniesienie wiedzy społeczności lokalnej w zakresie zrównoważonego wykorzystania zasobów naturalnych.

LGD zamierza również w sposób racjonalny i adekwatny animować, komunikować się i informować lokalną społeczność o możliwości udziału seniorów, ludzi młodych oraz na rzecz grup osób w niekorzystnej sytuacji a adekwatnie do potrzeb i możliwości komunikacyjnych. Analiza wyników ankiety pozwala stwierdzić, że mieszkańcy oczekują różnorodnych źródeł informacji. Zdecydowanie najwięcej wskazań uzyskały media społecznościowe oraz stronę internetową LGD. Istotnym źródłem są również informacje zamieszczane na stronach internetowych gmin członkowskich. Ważne okazały się również spotkania informacyjno-konsultacyjne. Dlatego LGD będzie wykorzystywać wiele kanałów informacyjnych, tak aby móc dotrzeć do jak najszerszej grupy odbiorców.

Ponadto LGD będzie premiowała w kryteriach operacje dedykowane dla mieszkańców obszarów wiejskich, wykluczonych społecznie ze względu na przynależność do grup zdiagnozowanych jako grupy w niekorzystnej sytuacji.

ROZDZIAŁ IV. ANALIZA POTRZEB I POTENCJAŁU LSR

Wieloetapowy proces opracowywania analizy pomógł zidentyfikować mocne strony determinujące rozwój i ocenę zagrożeń, które mogą w przyszłości mieć wpływ na realizację założonych celów. Zidentyfikowano czynniki wewnętrzne i zewnętrzne mające wpływ na obszar LGD i jej mieszkańców. Wzięto również pod uwagę

uwarunkowania charakterystyczne dla obszaru działania Stowarzyszenia oraz potencjał obszaru dotyczący kapitału finansowego, ludzkiego i informacyjnego.

Jako okres referencyjny przyjęto lata 2017-2021, ponieważ analiza kilkuletniego okresu umożliwiła również określenie kierunku zmian, ich dynamiki oraz identyfikację momentów przełomowych i wyznaczenie trendów rozwojowych na przyszłość. Okres ten jest szczególnie również z uwagi na pandemię Covid-19, która wywarła ogromny wpływ zarówno na gospodarkę jak i codzienne życie całych społeczeństw w skali globalnej. Zatem ujęcie wskaźników z tego roku pozwoli na pełne zrozumienie tendencji rozwojowych obszaru. W ostatniej części niniejszego rozdziału przedstawiono podsumowanie, w którym ukazano główne problemy, z których wynikają konkretne potrzeby rozwojowe, a także zasoby, które można wykorzystać do przezwyciężenia trudności i zmierzania się wyzwaniami dla obszaru objętego LSR. Podsumowanie zawiera również identyfikację obszarów, na które LSR może wpływać oraz grup docelowych, do których skierowane będą naboru wniosków

1. Analiza SWOT

W celu opracowania analizy potrzeb rozwojowych i potencjałów obszaru wdrażania LSR posłużono się analizą SWOT, która jest jedną z najpopularniejszych i najskuteczniejszych metod analitycznych pomagająca obrać najlepszą strategię działania. Analiza ta służy do oceny silnych i słabych stron obszaru oraz szans i zagrożeń. Dzięki tej metodzie można pogrupować czynniki na pozytywne (mocne strony i szanse) oraz negatywne (słabe strony i zagrożenia). Silne i słabe strony traktowane są jako cechy wewnętrzne obszaru zależne od mieszkańców LGD, na które można wpływać i je zmieniać. Szanse i zagrożenia opisują otoczenie zewnętrzne, na które mieszkańcy LGD nie mają wpływu, ale mają one bezwzględny związek z obecną sytuacją obszaru i mają lub mogą mieć w przyszłości znaczenie dla jego sytuacji.

W analizę SWOT dla obszaru Stowarzyszenia LGD Ziemi Myślenickiej zaangażowana została lokalna społeczność poprzez udział w konsultacjach społecznych, badaniach ankietowych i spotkaniach konsultacyjnych. Analizę przeprowadzono również w oparciu o dostępne dane statystyczne oraz dokumenty strategiczne dotyczące poszczególnych gmin. W spotkaniach odbywających się kolejno we wszystkich gminach członkowskich, na równych zasadach udział brali przedstawiciele wszystkich grup interesu sektorów: publicznego, gospodarczego oraz społecznego jak również mieszkańcy obszaru w tym osoby młode, seniorzy oraz osoby w niekorzystnej sytuacji. Zastosowane metody partycypacyjne pozwoliły na zebranie cennych uwag, opinii, rekomendacji, które następnie wykorzystano do oceny potrzeb i potencjału obszaru LSR. Sporządzona analiza SWOT określa priorytety rozwoju obszaru.

Tabel nr 16 Analiza SWOT

1. GOSPODARKA I TURYSTYKA

Mocne strony (czynniki wewnętrzne)	Słabe strony (czynniki wewnętrzne)
<ul style="list-style-type: none"> - Lokalizacja – bliskość dużych miast: Krakowa, Zakopanego, Oświęcimia, Wadowic, - Lokalizacja – położenie względem Gorceńskiego Parku Narodowego; - Bliskość miejsc i tras pielgrzymkowych – Kalwaria Zebrzydowska, Myślenice, Siepraw, Wadowice, Łagiewniki, Szlak Papieski, - Atrakcyjność turystyczna obszaru (Beskid Makowski, Beskid Niski, Pogórze Makowskie, Jezioro Dobczyckie, Zarabie), lasy, rzeki, - Bogate dziedzictwo historyczne (muzea, drewniane obiekty sakralne i skansen na szlaku Architektury Drewnianej, 	<ul style="list-style-type: none"> - Niedostateczna ilość infrastruktury rekreacyjno-turystycznej (np. szlaki turystyczne, ścieżki rowerowe, oznakowanie szlaków turystycznych, zagospodarowanie Jeziora Dobczyckiego, brak miejsc do plażowania, - Niska jakość promocji turystycznej obszaru, słaby dostęp do informacji turystycznej, - Kurczący się rynek pracy, silna konkurencja ze strony dużych podmiotów gospodarczych (szczególnie w handlu), - Brak miejsc pracy i bezrobocie strukturalne, - Niedostateczne dofinansowanie organizacji pozarządowych, postępująca degradacja i erozja zabytków i kapliczek przydrożnych, zły stan cmentarzy komunalnych,

- Rozwinięta sieć drogowa o charakterze krajowym i międzynarodowym (drogi krajowe nr 7 Zakopianka i nr 52),
- Istniejące strefy przemysłowe (gospodarcze),
- Łatwy dostęp do rynku zbytu dla produktów ekologicznych (Kraków),
- Atrakcyjna przestrzeń dla turystyki konnej, rowerowej, pieszej i narciarstwa biegowego,
- Cenne zabytki kultury i sztuki (kościół, kapliczki, kuźnie, szlak figur przydrożnych),
- Aktualne plany zagospodarowania przestrzennego, nowe tereny mieszkaniowe, przemysłowe, inwestycyjne,
- Wysoki poziom przedsiębiorczości mieszkańców,
- Wysoka absorpcja środków UE w poprzednim okresie programowania,

- Słaba współpraca pomiędzy JST, a sektorem gospodarczym,
- Małe zróżnicowanie kierunków działalności przedsiębiorców,
- Niewystarczająca baza turystyczna i gastronomiczna,
- Zła jakość infrastruktury drogowej
- brak chodników, poboczy, przystanków autobusowych, oświetlenia, właściwego oznakowanie dróg,
- Niski poziom i/lub niedobór infrastruktury oświatowej i społecznej dla dzieci i młodzieży (żłobki, świetlice, place zabaw),
- Brak i niska jakość infrastruktury sportowej i rekreacyjnej, w szczególności przy szkołach, brak możliwości zapewnienia kadry na tych obiektach,
- Brak wystarczającej liczby świetlic wiejskich i zaplecza sportowego,
- Brak wystarczającej infrastruktury społecznej dla osób starszych (dom pobytu dziennego dla seniora, kluby seniora),
- Brak odpowiedniej infrastruktury społecznej dla osób bezdomnych oraz uzależnionych od alkoholu (np. noclegownia, izba wytrzeźwień),
- Istniejące bariery architektoniczne dla osób niepełnosprawnych,
- Brak monitoringu w centrach wsi
- brak poczucia bezpieczeństwa,
- Brak schroniska dla zwierząt,
- Brak punktów skupu płodów rolnych,
- Upadające rolnictwo,
- Brak sklepów ze zdrową żywnością,
- Słaba oferta turystyczna i agroturystyczna i jej niewystarczająca promocja,
- Brak obsługi turystów w prawdziwych gospodarstwach agroturystycznych,
- Ograniczona dostępność do lekarzy – specjalistów,
- Niewystarczający dostęp dla dzieci do specjalistów takich jak logopeda, psycholog,
- Niewystarczająca promocja o produkcji rolnej i produkcie lokalnym oraz słaba oferta i wsparcia i brak alternatywy dla rolników,
- Niewystarczająca infrastruktura kanalizacji, wodociągów, sieci gazowych),
- Rozdrobnienie gospodarstw – brak współpracy wśród ludności,
- Mała aktywność społeczeństwa w podejmowaniu oddolnych inicjatyw,
- Niedostateczne wykorzystanie istniejących walorów dziedzictwa kulturowego,

Szanse (czynniki zewnętrzne)	Zagrożenia (czynniki zewnętrzne)
<ul style="list-style-type: none"> - Wykorzystanie położenia geograficznego, infrastruktury drogowej o znaczeniu krajowym i międzynarodowym (bliskość dużych miast i popularnych ośrodków) i istniejących walorów przyrodniczych oraz infrastruktury turystycznej/rekreacyjnej, - Rozwój turystyki, w tym weekendowej, przy wykorzystaniu tradycji obszaru oraz lokalnych atrakcji turystycznych (np. Zalew Dobczycki) - Poprawa jakości infrastruktury sportowej i turystycznej, - Rozwój wsparcia dla działalności podtrzymujących tradycje lokalne, w tym kreowanie produktu lokalnego, - Wykorzystanie tradycji kowalskich w celu stworzenia wioski tematycznej, - Wykorzystanie bogatych tradycji kowalskich poprzez organizację targów o zasięgu regionalnym, - Festyny i zawody kowali jako atrakcje turystyczne, - Występy i imprezy folklorystyczne jako oferta dla turystów, - Wykorzystanie środków zewnętrznych na rozwój obszaru LGD, - Informatyzacja obszaru (poprawa dostępu do Internetu i zdolności jego wykorzystania), - Wzrost liczby ofert oświatowych (szkoły, placówki pozaszkolne, filie uczelni wyższych), - Możliwości rozwoju turystyki kulturowej obszarów wiejskich (turystyka wiejsko – kulturowa), - Rozwój sprzedaży bezpośredniej, w tym zdrowej żywności i wyrobów regionalnych, ekologicznych, - Poprawa stanu zdrowia mieszkańców – rozwój usług medycznych (logopeda, fizjoterapia, stomatologia), - Edukacja – rozwijanie zainteresowań, - Poprawa bezpieczeństwa na drogach, - Wzrastająca atrakcyjność gmin pod kątem zamieszkania, zatrudnienia i prowadzenia działalności gospodarczej (strefy), - Rozwój przedsiębiorczości wielokierunkowej (wielobranżowej), rozwój szkoleń zawodowych, programów staży i praktyk, - Nawiązywanie współpracy pomiędzy przedsiębiorcami i osiągnięcie efektu synergii w działalności gospodarczej, 	<ul style="list-style-type: none"> - Wysoki poziom bezrobocia, - Brak nowych miejsc pracy, - Migracja zarobkowa osób młodych (wyjazdy za granicę), - Niedostateczna infrastruktura drogowa i techniczna oraz komunikacyjna (brak oświetlenia, chodników, dróg, niewystarczająca liczba połączeń transportu publicznego) oraz pogarszający się stan infrastruktury istniejącej, - Wzrost ilości turystów i przyjezdnych powodujący zwiększenie zanieczyszczenia środowiska naturalnego (śmieci, pojazdy mechaniczne pojawiające się w górach), - Wzrost natężenia ruchu samochodowego powodujący zmniejszenie bezpieczeństwa na drogach, - Malejące nakłady finansowe na kulturę, - Bariery architektoniczne dla osób niepełnosprawnych i starszych, - Wykluczenie cyfrowe, - Niestabilny system prawny, podatkowy, rosnąca biurokracja, - Zmniejszające się poczucie bezpieczeństwa, - Skomplikowane procedury pozyskiwania środków - Bogata oferta turystyczna sąsiednich obszarów LGD i atrakcyjnie turystycznych miast, - Niewystarczająca ilość lokalnych produktów i usług - Rosnące koszty pracy i w dalszym ciągu przepisy prawa niesprzyjające rozwojowi oferty produktów lokalnych, - Brak przemian strukturalnych wsi, - Rozproszona zabudowa połączona z dużą ilością małych miejscowości oraz brak Miejscowego Planu Zagospodarowania Przestrzennego powoduje zaniechanie inwestycji na tych obszarach, - Niewykorzystany potencjał turystyczny obszaru LGD, - Niestabilna sytuacja gospodarcza związana ze stanem epidemii wirusa SARS-Cov-2,

<ul style="list-style-type: none"> - Poprawa współpracy z instytucjami zewnętrznymi na rzecz rozwoju obszaru LGD (RZGW i Lasy Państwowe), - Wykorzystanie potencjału mieszkańców w tym stowarzyszeń, KGW, OSP a także JST do pozyskiwania zewnętrznych źródeł finansowania, - Wzrostowa tendencja do wyprowadzania się z dużych zanieczyszczonych miast i osiedlania się na terenach wiejskich, 	
--	--

2. SPOŁECZEŃSTWO I ZAPLECZE KULTUROWE

Mocne strony (czynniki wewnętrzne)	Słabe strony (czynniki wewnętrzne)
<ul style="list-style-type: none"> - Duża aktywność społeczna (rozwój kół, stowarzyszeń, organizacji pozarządowych, aktywność liderów lokalnych) i gospodarcza mieszkańców (duża liczba podmiotów gospodarczych w stosunku do liczby mieszkańców), - Liczne zespoły regionalne, lokalne zwyczaje i obrzędy charakterystyczne dla terenu gminy, - Kulturowanie tradycji ludowych, prężnie działające koła gospodyń - Silnie zakorzenione tradycje ludowe – produkty lokalne, kulturowanie ginących zawodów, - Tradycje rzemieślnicze – kowalstwo na terenie gminy Sułkowice, - Działania na rzecz wykluczenia społecznego i aktywizacji osób objętych wsparciem przez OPS, 	<ul style="list-style-type: none"> - Niski poziom przedsiębiorczości u osób młodych, zwłaszcza absolwentów szkół, - Brak aktywizacji zawodowej osób powyżej 60 roku życia, - Niewystarczająca liczba ośrodków kultury na obszarach wiejskich i na przedmieściach miast; niedoposażenie istniejących obiektów, - Niewystarczająca liczba zorganizowanych bezpłatnych zajęć dla dzieci i młodzieży, - Niewystarczająca liczba działań związanych z integracją międzypokoleniową/społeczną pomiędzy dziećmi/młodzieżą i osobami starszymi, - Starzenie się społeczeństwa, - Rosnące patologie społeczne (przemoc domowa, alkoholizm, narkomania), - Zaniedbane przestrzenie publiczne na terenach miejscowości, wpływające negatywnie na mieszkańców i turystów, - Zniechęcenie mieszkańców, bierność społeczna, - Zanikanie więzi społecznych i tożsamości regionalnej.
Szanse (czynniki zewnętrzne)	Zagrożenia (czynniki zewnętrzne)
<ul style="list-style-type: none"> - Aktywizacja wspólnot lokalnych, mieszkańców i przedsiębiorców, lokalnych organizacji, - Rozwój sieci opieki nad dziećmi, - Rozwój miejsc przeznaczonych na prowadzenie nieodpłatnych zajęć dla dzieci, warsztatów dla różnych grup wiekowych, - Moda na aktywny i zdrowy tryb życia. 	<ul style="list-style-type: none"> - Malejąca aktywność mieszkańców, - Brak integracji ludności napływowej, - Rosnąca liczba osób zagrożonych wykluczeniem społecznym (osoby młode poniżej 25 roku życia i osoby starsze, brak ofert zagospodarowania wolnego czasu oraz opieki nad nim), - Depopulacja mieszkańców regionu.

3. ŚRODOWISKO

Mocne strony (czynniki wewnętrzne)	Słabe strony (czynniki wewnętrzne)
<ul style="list-style-type: none"> - Wysoka jakość środowiska przyrodniczego specyficzny mikroklimat i wysoka świadomość ekologiczna mieszkańców – część gmin objęta obszarami NATURA 2000, - Czyste środowisko, 	<ul style="list-style-type: none"> - Niska świadomość ekologiczna mieszkańców.

- Dostępność wód termalnych.	
Szanse (czynniki zewnętrzne)	Zagrożenia (czynniki zewnętrzne)
<ul style="list-style-type: none"> - Rozwój postaw ekologicznych – podnoszenie świadomości ekologicznej, inwestycji w OZE, - Poprawa stanu środowiska naturalnego – czyste powietrze, infrastruktura OZE i wodno-ściekowa, - Trend zdrowego i aktywnego stylu życia w tym turystyki aktywnej (np. turystyka rowerowa i piesza) - Moda na produkty ekologiczne, - Czyste środowisko naturalne i bogactwo przyrody. 	<ul style="list-style-type: none"> - Dewastacja środowiska naturalnego, - Zmiany klimatyczne (np. susze, powodzie) wpływające na rolnictwo, - niespójne i niestabilne przepisy prawne w zakresie prawa budowlanego i ochrony środowiska.

2. Grupy docelowe szczególnie istotne z punktu widzenia LSR

Zastosowanie szerokiego wachlarza metod partycypacji na poszczególnych etapach budowy LSR pozwoliło na identyfikację najpierw kluczowych problemów hamujących rozwój regionu a następnie istotnych grup docelowych, które mają kluczowe znaczenie dla założeń oraz zrównoważonego rozwoju obszaru LSR.

Mając powyższe na uwadze wyodrębniono następujące grupy docelowe:

Tabela nr 17 Grupy docelowe szczególnie istotne z punktu widzenia LSR

Przedsiębiorcy	Sektor małych i średnich przedsiębiorstw odgrywa kluczową rolę w tworzeniu nowych miejsc pracy i przeciwdziałaniu migracji młodych ludzi do miast zatem wymaga szczególnego wsparcia szczególnie mając na uwadze kluczowe problemy obszaru LSR.
Organizacje pozarządowe	Jednym z głównych wyzwań, przed którym stają organizacje społeczne, jest brak odpowiedniego wyposażenia i ograniczone możliwości pozyskiwania finansowania na swoje planowane projekty oraz brak możliwości stworzenia stałych kadr – zatrudnienia merytorycznie przygotowanych osób. Mimo to, te organizacje posiadają ogromny potencjał oraz kreatywne pomysły na współpracę z innymi podmiotami. Niestabilne wsparcie finansowe często staje im jednak na drodze, uniemożliwiając realizację tych wartościowych inicjatyw.
Mieszkańcy	W każdym działaniu realizowanym zarówno przez LGD jak i poszczególnych wnioskodawców, to właśnie mieszkańcy są ostatecznymi beneficjentami. Dlatego, uwzględniając wyniki spotkań konsultacyjnych, szczególnie pod kątem wzmocnienia kapitału społecznego, zwiększenia aktywizacji i włączenia szczególnie osób w niekorzystnej sytuacji, mieszkańcy zostali wyodrębnieni jako główna grupa docelowa.
Jednostki sektora finansów publicznych	Konsekwencją trwającego od czasu pandemii Covid-19 spowolnienia gospodarczego, wzrostu inflacji i malejących dochodów mieszkańców, jest zmniejszający się tych jednostek. Jednocześnie, rosną oczekiwania społeczności wobec tworzenia usług o charakterze niekomercyjnym, mających na celu poprawę jakości życia w tym zapewnienie możliwości spędzania wolnego czasu. Z tego powodu zdecydowano o wyróżnieniu JSFP jako oddzielnej grupy docelowej
Osoby młode	Jak pokazały badania prowadzone na etapie opracowania LSR, młodzi ludzie nie widzą przyszłości w swoim miejscu zamieszkania. Niska rentowność małych gospodarstw rolnych, ograniczony dostęp do infrastruktury publicznej i niedostateczna oferta aktywnego spędzania czasu to niektóre ze wskazywanych problemów. W przypadku osób młodych oferta spędzania wolnego czasu jest najczęściej dostępna na etapie uczęszczania do szkoły podstawowej (tj. ok 14 r.ż.). Z reguły są to zajęcia

	<p>pozalekcyjne, kółka zainteresowań, zajęcia sportowe. W tym czasie zarówno szkoły jak i gminy pozyskują dotacje na organizację tego typu zajęć. Natomiast osoby młode w wieku 14 – 25 lat jeżeli chce skorzystać z oferty zajęć zarówno edukacyjnych czy sportowych, rekreacyjnych to z reguły są to oferty komercyjne zlokalizowane w najbliższych miastach / miasteczkach i w dodatku łączone z osobami dorosłymi (z uwagi na oszczędność kosztów). Brakuje ogólnodostępnych, niekomercyjnych ofert spędzania czasu wolnego w miejscu zamieszkania. Ofert, które nie obciążałyby dodatkowo domowego budżetu i były na tyle atrakcyjne, że osoby młode chciałyby z nich korzystać. Istniejąca infrastruktura w postaci np. boisk czy sal gimnastycznych jest dostępna w określonych godzinach i dla zorganizowanej grupy co nie zawsze jest możliwe do spełnienia przez co, w praktyce oferta staje się niedostępna.</p>
<p>Seniorzy</p>	<p>Starzenie się społeczeństw to niestety globalny trend, z którym mierzą się społeczności na całym świecie. Wyzwaniem jest stworzenie atrakcyjnej oferty aktywności i integracji społecznej, aby osoby starsze mogły w pełni wykorzystać swój potencjał, wiedzę i doświadczenie dla rozwoju obszaru LGD oraz wzmocnienia kapitału społecznego. W ostatnich latach w przestrzeni publicznej coraz częściej zaczęły powstawać inicjatywy na rzecz seniorów w tym np. kluby seniora, jednakże z uwagi na ograniczone środki finansowe ich oferta jest niewystarczająca w stosunku do potrzeb i problemu starzejącego się społeczeństwa. Ponadto, kluby seniora organizują z reguły zajęcia manualne takie jak rękodzieło czy wyjazdy do teatrów. Mając na uwadze ogromny potencjał tej grupy społecznej oraz wyrażane przez nich potrzeby brakuje oferty wzmacniającej ich kompetencje w kontekście zmian otaczającego świata i wyzwań w tym technologicznych i ekologicznych. Aby utrzymać na wysokim poziomie szeroko rozumianą aktywność tej grupy docelowej należy zaproponować działania, które będą na tyle ważne, atrakcyjne, że znów uwierzą w siebie, w swoją wiedzę, wagę życiowej mądrości i doświadczenia i jednocześnie zmotywują do wyjścia z domu oraz zaangażowania się w działania sprzyjające rozwojowi miejsca, w którym mieszkają.</p>
<p>Osoby w niekorzystnej sytuacji</p>	<p>Mimo postępu społecznej świadomości i istnienia dedykowanych programów wsparcia, osoby z niepełnosprawnościami wciąż doświadczają wykluczenia społecznego. Borykają się z trudnościami w integracji społecznej, znalezieniu pracy oraz dostępie do publicznej infrastruktury, która często pozostaje niedostępna z powodu barier architektonicznych. Również ich opiekunowie, z uwagi na niemalże całodobowe zaangażowanie związane z opieką nad osobą niepełnosprawną, są w pewien sposób wykluczeni z aktywności społecznej a niekiedy również zawodowej.</p> <p>Kobiety, odgrywają kluczową rolę w organizacjach pozarządowych, angażując się w organizację różnorodnych wydarzeń i podejmując formalne sprawy. Warto również zauważyć, że większość kobiet równocześnie zajmuje się wychowywaniem dzieci, prowadzeniem gospodarstwa domowego i zaangażowaniem w pracę w gospodarstwie rolnym, które w dużej części przypadków nie przynosi oczekiwanych zysków. Ponadto, z uwagi na obowiązki bardzo często nie mogą podjąć pracy zawodowej. Ze względu na to wielkie obciążenie, wymagają szczególnego wsparcia.</p> <p>Rolnictwo na obszarze LGD ma często postać niewielkich, rodzinnych gospodarstw, które przechodzą z pokolenia na pokolenie. Niestety, malejąca opłacalność produkcji rolnej stwarza liczne wyzwania finansowe dla rolników z małych gospodarstw rolnych. Ponadto, brak dostępu do fachowej wiedzy i doradztwa utrudnia znalezienie skutecznych rozwiązań, które pozwoliłyby zwiększyć dochody bez konieczności rezygnacji z prowadzenia</p>

gospodarstwa. Dodatkowo, mimo ogólnego spadku bezrobocia, jak pokazują dane statystyczne GUS, często członkowie gospodarstw rolnych, choć nieformalnie zatrudnieni, nie są zarejestrowani w Urzędach Pracy jako osoby bezrobotne, stanowiąc tym samym znaczną grupę, która znajduje się w sferze tzw. ukrytego bezrobocia.

Na terenie województwa małopolskiego, jak wynika z obserwacji, migranci nie angażują się aktywnie w lokalne życie społeczności, skupiając się na rozwiązywaniu własnych problemów.

Kolejną grupą osób w niekorzystnej sytuacji, pomimo obserwowanego spadku wskaźników w tym zakresie są **osoby bezrobotne/szukające pracy**. Zmniejszenie liczby osób bezrobotnych może z jednej strony być kojarzone z rozwojem obszaru ale z drugiej jedną z przyczyn są migracje młodych osób do dużych ośrodków miejskich. Obszar LSR, jeżeli ma się rozwijać i być konkurencyjny nie może pozwolić sobie na odpływ tak cennego kapitału dlatego też działania z zakresu przedsiębiorczości będą w dużej mierze kierowane do osób pozostających bez pracy, aby przywrócić im godność i motywację do pozostania w miejscu zamieszkania.

Osoby bezrobotne, ze względu na ograniczone możliwości finansowe, mają ograniczony dostęp do wielu form aktywności. Dlatego też, osoby te wymagają specjalnego/dedykowanego wsparcia, stanowiącego odpowiedź na zdiagnozowane uprzednio potrzeby.

Mieszkańcy obszarów po-PGR. Wprawdzie, dla tej grupy nie wyszczególniono oddzielnych przedsięwzięć, ale mając na uwadze, że na obszarze LSR znajdują się miejscowości, w których funkcjonowały PGR-y, planując konkretne operacje w ramach poszczególnych przedsięwzięć, należy mieć również na uwadze tę grupę społeczności.

3. Zagospodarowanie przestrzenne/układ osadniczy

Podstawowym narzędziem kształtowania polityki przestrzennej w Polsce są studia uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego oraz sporządzone na ich podstawie miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego.

Plany miejscowe obejmują znaczną część obszaru gmin członkowskich LGD w ich granicach administracyjnych i są spójne z przyjętymi celami zarówno konkretnych gmin jak i województwa.

W ramach LSR na lata 2023-2027 planuje się realizację szeregu indywidualnych przedsięwzięć zarówno z zakresu przedsiębiorczości jak i infrastruktury rekreacyjnej i turystycznej. Na obszarze LGD każda z gmin członkowskich na bieżąco aktualizuje Miejscowe Plany Zagospodarowania Przestrzennego, które dodatkowo widoczne są w Systemie Informacji Przestrzennej dostępnej online. Dlatego też, wzorem lat ubiegłych każdy beneficjent, który będzie zamierzał realizować operację w zakresie infrastruktury będzie zobowiązany do przestrzegania obowiązujących zapisów MPZP.

4. Stan infrastruktury w kontekście potrzeb rewitalizacji Zgodnie z zapisami PS dla WPR na lata 2023-2027, w ramach LSR nie będzie można realizować zadań z zakresu rewitalizacji. Dlatego zagadnienie to nie było poruszane w trakcie spotkań i konsultacji z mieszkańcami obszaru działania LGD Ziemi Myślenickiej.

5. Charakterystyka gospodarki/przedsiębiorczości

Wszystkie gminy należące do LGD Ziemi Myślenickiej odnotowują wzrost liczby podmiotów gospodarki narodowej na swoim terenie. Od 2017 r. liczba ta wzrosła średnio o 20% i w 2021 r. łącznie na obszarze LGD było ich 16 156. Najwięcej od 2017 r. przybyło ich w gminach Niedźwiedź (34,84%), najmniej w gminie miejskiej Mszana Dolna (13,20%).

Tabela nr 18 Podmioty gospodarki narodowej ogółem

Nazwa gminy	2017	2018	2019	2020	2021
Mszana Dolna (gm.m)	856	890	911	946	969
Mszana Dolna (gm.w)	1 280	1 343	1 459	1 531	1 628
Niedźwiedź	522	567	604	653	704
Lubień	716	771	829	871	905
Myślenice	5 511	5 710	5 983	6 160	6 369
Pcim	860	908	980	1 025	1 086
Raciechowice	472	516	576	601	615
Sułkowice	1 288	1 351	1 418	1 484	1 571
Tokarnia	626	671	710	746	799
Wiśniowa	694	715	755	781	800
Lanckorona	593	611	644	669	710
Razem LGD	13418	14053	14869	15467	16156

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS, Bank Danych Lokalnych

Na obszarze objętym LSR odnotowujemy zwiększanie się liczby podmiotów wpisanych do systemu REGON, średnio o 21,24% od 2017 r. Najwięcej podmiotów wpisanych do REGON przybyło w gminie Niedźwiedź (35,58%). Średnio w 2021 r. na obszarze LSR było 1046 podmiotów wpisanych do REGON w przeliczeniu na 10 tys. mieszkańców.

Tabela nr 19 Podmioty wpisane do REGON na 10 tys. ludności

Nazwa gminy	2017	2018	2019	2020	2021
Mszana Dolna (gm.m)	1 072	1 120	1 155	1 205	1 237
Mszana Dolna (gm.w)	728	761	828	867	924
Niedźwiedź	711	772	823	893	964
Lubień	714	766	823	863	896
Myślenice	1 252	1 292	1 346	1 364	1 405
Pcim	782	819	880	918	976
Raciechowice	747	807	898	937	961
Sułkowice	869	906	946	986	1 037
Tokarnia	717	765	805	842	906
Wiśniowa	946	968	1 019	1 044	1 070
Lanckorona	955	980	1 031	1 066	1 133
Razem LGD	9493	9956	10554	10985	11509

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS, Bank Danych Lokalnych

Liczba nowo zarejestrowanych podmiotów w przeliczeniu na 10 tys. mieszkańców w wieku produkcyjnym może świadczyć również o tym, czy dany region rozwija się dobrze. Poza gminami Myślenice, Raciechowice i Wiśniowa, we wszystkich gminach z obszaru LGD nowo zarejestrowanych podmiotów przybyło, zaś najwięcej przybyło ich w gminie Niedźwiedź (49,66%).

Tabela nr 20 Podmioty nowo zarejestrowane na 10 tys. ludności w wieku produkcyjnym

Nazwa gminy	2017	2018	2019	2020	2021
Mszana Dolna (gm.m)	159	214	176	168	160
Mszana Dolna (gm.w)	137	160	179	135	164
Niedźwiedź	145	223	161	203	217
Lubień	119	144	141	121	122

Myślenice	167	179	174	147	165
Pcim	128	168	173	146	164
Raciechowice	139	159	173	130	126
Sułkowice	140	140	144	124	156
Tokarnia	106	135	124	114	130
Wiśniowa	188	149	166	115	120
Lanckorona	127	129	153	129	163
Razem LGD	1555	1800	1764	1532	1687

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS, Bank Danych Lokalnych

6. Rynek pracy

Na przestrzeni ostatnich lat sukcesywnie zmniejszyła się liczba osób zarejestrowanych jako bezrobotne. W latach 2017-2021 średnio dla gmin z obszaru LGD Ziemi Myślenickiej zmniejszyła się o ok. 13%. Najbardziej dynamicznym tempem spadku osób bez pracy charakteryzuje się gmina Lubień, gdzie od 2017 r. liczba osób zarejestrowanych jako bezrobotne spadła o ponad 29,37%, następnie gmina miejska Mszana Dolna ze spadkiem bezrobocia o 24,31%. Z kolei Gmina Wiśniowa jest jedyną gminą na obszarze LSR, która odnotowała wzrost tego wskaźnika.

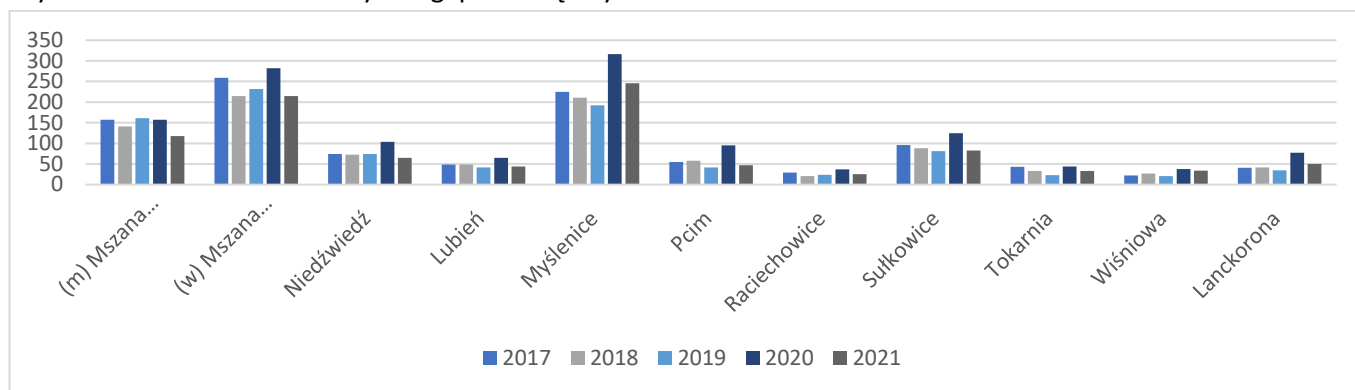
Tabela 21 Liczba bezrobotnych ogółem

Nazwa gminy	2017	2018	2019	2020	2021
Mszana Dolna (gm.m)	325	280	303	319	246
Mszana Dolna (gm.w)	609	589	581	649	531
Niedźwiedź	240	234	205	252	215
Lubień	126	106	95	164	89
Myślenice	501	474	432	673	473
Pcim	124	124	98	205	113
Raciechowice	64	37	56	67	53
Sułkowice	204	166	159	255	157
Tokarnia	91	79	69	109	71
Wiśniowa	68	69	52	80	83
Lanckorona	122	117	98	176	119
Razem LGD	2 474	2 275	2 148	2 949	2 150

Źródło: GUS, Bank Danych Lokalnych

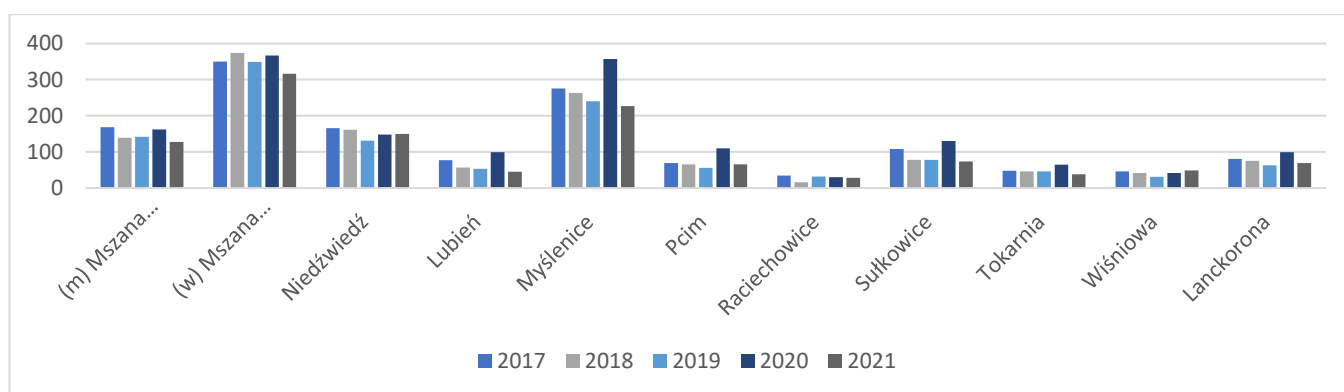
Z kolei analizując problem bezrobocia w podziale według płci, największy procentowy spadek bezrobocia wśród mężczyzn w okresie 2017-2021 nastąpił w gminie miejskiej Mszana Dolna – o 24,84%, z kolei gminy Myślenice, Wiśniowa i Lanckorona odnotowały wzrost bezrobocia wśród mężczyzn. Natomiast w przypadku kobiet, największy spadek bezrobocia odnotowano w gminie Lubień tj. o 41,56% i tylko jedna gmina z obszaru LSR – Wiśniowa – zarejestrowała wzrost tego wskaźnika.

Wykres nr 3 Liczba bezrobotnych wg. płci – mężczyźni

Źródło: GUS, Bank Danych Lokalnych

Wykres nr 4 Liczba bezrobotnych wg. płci – kobiety

Źródło: GUS, Bank Danych Lokalnych

Pozytywną tendencję na rynku pracy potwierdzają również dwa inne wskaźniki badające rynek pracy tj. udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym - % oraz pracujący na 1000 ludności w wieku produkcyjnym - osoba. Jedynie w przypadku gminy Wiśniowa nastąpił nieznaczny spadek liczby osób pracujących na 1000 ludności w wieku produkcyjnym.

Tabela nr 22 Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym - %

Nazwa gminy	2017	2018	2019	2020	2021
Mszana Dolna (gm.m)	6,7	5,8	6,4	6,9	5,3
Mszana Dolna (gm.w)	5,6	5,4	5,3	6,1	5,0
Niedźwiedź	5,2	5,1	4,5	5,6	4,8
Lubień	2,0	1,7	1,5	2,7	1,5
Myślenice	1,8	1,7	1,6	2,5	1,8
Pcim	1,8	1,8	1,4	3,1	1,7
Raciechowice	1,6	0,9	1,4	1,7	1,4
Sułkowice	2,2	1,8	1,7	2,8	1,7
Tokarnia	1,7	1,4	1,3	2,0	1,3
Wiśniowa	1,5	1,5	1,2	1,8	1,9
Lanckorona	3,2	3,0	2,5	4,6	3,1
Średnia LGD	3,0	2,7	2,6	3,6	2,7

Źródło: GUS, Bank Danych Lokalnych

Tabela nr 23 Pracujący na 1000 ludności w wieku produkcyjnym- osoba

Nazwa gminy	2017	2018	2019	2020	2021
Mszana Dolna (gm.m)	362,0	376,4	390,1	397,4	417,4
Mszana Dolna (gm.w)	88,4	91,4	93,9	96,5	99,9
Niedźwiedź	98,9	101,2	95,2	100,4	93,7
Lubień	98,8	98,1	105,1	101,9	103,6
Myślenice	368,4	390,1	373,6	404,0	404,4
Pcim	225,0	218,5	234,2	241,6	239,3
Raciechowice	155,8	150,3	156,3	158,1	173,8
Sułkowice	196,5	193,4	193,3	198,1	181,3
Tokarnia	91,8	97,6	100,8	99,3	113,1
Wiśniowa	94,4	94,1	100,2	118,5	125,6
Lanckorona	173,3	161,2	159,3	147,2	147,6
Średnia LGD	177,6	179,3	182,0	187,5	190,9

Źródło: GUS, Bank Danych Lokalnych

Ostatnie lata przyniosły rozwój przedsiębiorczości na obszarze LGD. Dowodem tego są dane Głównego Urzędu Statystycznego, które pokazują, że liczba pracujących generalnie wzrosła, nastąpił spadek udziału bezrobotnych w ogólnej liczbie ludności, wzrosła liczba zarejestrowanych podmiotów gospodarki narodowej i osób prowadzących działalność gospodarczą. Ankietowani mieszkańcy gmin obszaru LGD w większości potwierdzają, iż w ostatnich pięciu latach poprawiła się sytuacja na rynku pracy, a przede wszystkim dało się zaobserwować powstanie nowych firm.

Planuje się również premiowanie przedsiębiorców za tworzenie miejsc pracy dla osób ze zdiagnozowanych w LSR grup społecznych znajdujących się w niekorzystnej sytuacji-

7. Działalność sektora społecznego

Obszar objęty LSR jest wysoko uspołeczniony, a mieszkańcy przejawiają aktywność społeczną, wyrażającą się także poprzez zakładanie wszelkiego rodzaju organizacji pozarządowych. Niska aktywność i potrzeba integracji dotyczy głównie osób młodych, mieszkańców czynnych zawodowo, które mają zatrudnienie poza obszarem LSR lub wychowują dzieci (brak dyspozycyjności z uwagi na zobowiązania zawodowe lub rodzinne).

Analiza dostępnych danych obszaru objętego LSR potwierdza istnienie kilkudziesięciu lokalnych stowarzyszeń, których członkowie skupiają się na promowaniu regionalnych wydarzeń, lokalnych produktów, przekazują lokalne tradycje i aktywizują społeczność poprzez organizację wydarzeń integracyjnych.

Według danych GUS w 2021 r. na terenie gmin działały 362 organizacje na 10 tys. mieszkańców. Poza gminą Raciechowice, w której w porównaniu do 2017 roku, liczba organizacji pozostała na tym samym poziomie we wszystkich pozostałych gminach liczba ich wzrosła średnio o 20%.

Tabela nr 24 Fundacje, stowarzyszenia i organizacje społeczne na 10 tys. mieszkańców

Nazwa gminy	2017	2018	2019	2020	2021
Mszana Dolna (gm.m)	25	21	23	27	32
Mszana Dolna (gm.w)	27	30	32	32	33
Niedźwiedź	20	22	22	25	29
Lubień	24	24	24	24	25
Myślenice	32	32	34	35	37
Pcim	15	14	15	17	17
Raciechowice	38	38	37	37	38
Sułkowice	23	25	24	25	26
Tokarnia	23	26	27	28	28
Wiśniowa	31	31	34	36	40
Lanckorona	43	47	51	54	57
Razem LGD	301	310	323	340	362

Źródło: GUS, Bank Danych Lokalnych

8. Problemy społeczne

Głównym problemem społecznym zdiagnozowanym na obszarze objętym LSR jest starzenie się społeczeństwa, niska aktywność osób młodych oraz wykluczenie osób w niekorzystnej sytuacji. Ten negatywny trend dotyczy całego kraju i ma już swoje konsekwencje we wzroście zapotrzebowania na usługi zdrowotne oraz opiekuńcze na obszarze. Stopniowe zmniejszanie się liczby ludności będzie również przyczyną spowolnienia rozwoju gospodarczego. Stąd potrzeba dostosowania obszaru LSR do nowych wyzwań związanych ze znaczącym wzrostem liczby osób starszych w strukturze populacji oraz podejmowanie działań ograniczających odpływ ludzi młodych oraz zwiększenie ich aktywności w życiu lokalnej społeczności (np. poprzez skierowanie wsparcia na kształcenie lokalnych liderów, tworzenie atrakcyjnych miejsc pracy czy wspieranie zakładania nowych działalności gospodarczych jak również tworzenie ciekawych ofert spędzania wolnego czasu).

Niezbędne będzie również wdrożenie mechanizmów zachęty dla młodych do większego zaangażowania się w działania lokalnej społeczności, dzięki czemu będą postrzegać obszar LSR jako miejsce przyjazne do zamieszkania. Ponadto, zainicjowanie działań ograniczających wszelkie formy wykluczenia będzie sprzyjać budowaniu aktywnej społeczności lokalnej.

Od 2017 r. na obszarze objętym LSR sukcesywnie wzrasta odsetek osób w wieku 65 lat i więcej w populacji ogółem. Najszybszy wzrost notowany jest w gminie Sułkowice – 2,0%, najwolniejszy zaś w gminie wiejskiej Mszana Dolna - 0,70%

Tabela nr 25 Odsetek osób w wieku 65 lat i więcej w populacji ogółem

Nazwa gminy	2017	2018	2019	2020	2021
Mszana Dolna (gm.m)	2017	2018	2019	2020	2021
Mszana Dolna (gm.w)	15,6	16,3	16,6	17,4	17,3
Niedźwiedź	12,7	13,0	13,1	13,4	13,4
Lubień	10,6	11,1	11,7	11,8	12,1
Myślenice	13,2	13,5	13,6	13,8	14,2
Pcim	14,1	14,5	14,9	15,4	15,7
Raciechowice	13,4	13,7	14,0	14,6	15,1
Sułkowice	13,8	14,0	14,3	15,0	15,1
Tokarnia	12,2	12,6	13,1	13,8	14,2
Wiśniowa	11,6	11,9	12,1	12,4	12,8
Lanckorona	13,0	13,6	13,7	14,3	14,8

Średnia LGD	12,9	13,2	13,8	14,3	14,9
-------------	------	------	------	------	------

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS, Bank Danych Lokalnych

Ponadto, dostępne dane GUS pokazują, że na przestrzeni ostatnich kilku lat obciążenie demograficzne rozumiane jako wskaźnik wyrażający stosunek osób w wieku 65+ lat, do osób w wieku 15-64 lata (im ta liczba jest wyższa, tym seniorzy są większym obciążeniem dla gospodarki i osób pracujących) sukcesywnie wzrastał. Na obszarze objętym LSR, od 2017 r. współczynnik ten wzrósł o ok. 2,83%.

Tabela nr 26 Współczynnik obciążenia demograficznego osobami starszymi

Nazwa gminy	2017	2018	2019	2020	2021
Mszana Dolna (gm.m)	23,1	24,3	24,9	26,5	26,4
Mszana Dolna (gm.w)	18,8	19,2	19,5	20,2	20,1
Niedźwiedź	15,4	16,0	17,1	17,4	17,9
Lubień	19,3	19,9	20,1	20,7	21,4
Myślenice	20,6	21,3	22,1	23,1	23,8
Pcim	19,6	20,1	20,7	22,0	22,7
Raciechowice	20,1	20,7	21,3	22,7	23,0
Sułkowice	17,6	18,1	19,2	20,4	21,2
Tokarnia	16,8	17,4	17,6	18,5	19,1
Wiśniowa	19,3	20,3	20,5	21,7	22,5
Lanckorona	18,7	19,2	20,1	21,2	22,1
Średnia LGD	19,0	19,7	20,3	21,3	21,8

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS, Bank Danych Lokalnych

W latach 2017-2021 na obszarze objętym LSR zmniejszyła się liczba osób korzystających z środowiskowej pomocy społecznej. W 2021 r. w przeliczeniu na 10 tys. mieszkańców, z takiej pomocy korzystały łącznie 3851 osób. Najwięcej w gminie Niedźwiedź 767 osób, najmniej w gminie Lanckorona – 128 osób.

Bardzo często konieczność korzystania z pomocy społecznej wynika z trudnej sytuacji życiowej, jak np. opieka nad starszymi członkami rodziny, co powoduje ograniczone możliwości podjęcia zatrudnienia.

LGD, wykorzystując dostępność dodatkowych funduszy w ramach EFS+ ma możliwość prowadzenia działań z zakresu usług społecznych na rzecz osób w wieku senioralnym, dzięki którym część osób w wieku produkcyjnym zostałaby odciążona i mogłaby podjąć zatrudnienie.

Tabela nr 27 Beneficjenci środowiskowej pomocy społeczne na 10 tys. ludności

Nazwa gminy	2017	2018	2019	2020	2021
Mszana Dolna (gm.m)	556	456	425	381	351
Mszana Dolna (gm.w)	508	496	461	396	357
Niedźwiedź	1 302	1 310	1 053	920	767
Lubień	424	412	393	322	297
Myślenice	267	254	250	222	203
Pcim	552	477	401	360	339
Raciechowice	1 085	920	784	619	454
Sułkowice	441	371	355	312	354
Tokarnia	501	459	422	343	288
Wiśniowa	728	527	496	506	313
Lanckorona	347	262	201	164	128
Średnia LGD	610,09	540,36	476,45	413,18	350,09

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS, Bank Danych Lokalnych

9. Podejście LGD do kwestii przestrzegania zasady równości szans i niedyskryminacji

LGD Ziemi Myślenickiej zarówno w swoich działaniach jak i działaniach podejmowanych przez beneficjentów zwraca uwagę na zachowanie standardów w zakresie realizacji zasady równości szans i niedyskryminacji. Wzorem w tym zakresie są Wytyczne dotyczące realizacji zasad równościowych w ramach funduszy unijnych na lata 2021-2027.

Wytyczne dotyczące zasad równościowych określają jednolity sposób realizacji dwóch zasad horyzontalnych: zasady równości szans i niedyskryminacji, w tym dostępności dla osób z niepełnosprawnościami oraz zasady równości kobiet i mężczyzn przez instytucje systemu wdrażania na wszystkich etapach realizacji oraz sposób koordynacji działań związanych z zapewnieniem przestrzegania zasad. Na nich będziemy się wzorować przy określaniu kryteriów wyboru projektów oraz sposobu zastosowania standardu minimum w ramach EFS+. Wymogiem w odniesieniu do wdrażanych projektów będą również standardy dostępności, których spełnianie jest wymagane przy realizacji projektów współfinansowanych z funduszy europejskich. Elementem dokumentacji konkursowej będzie również Karta Praw Podstawowych i Konwencja o prawach osób niepełnosprawnych oraz procedury ich przestrzegania. Wytyczne są stosowane od dnia 5 stycznia 2023 r.

Stosowane zasady będą zapobiegać wszelkiej dyskryminacji ze względu na różne przesłanki, w tym: płeć, rasę, kolor skóry, pochodzenie etniczne lub społeczne, cechy genetyczne, język, religię lub przekonania, poglądy polityczne lub wszelkie inne poglądy, przynależność do mniejszości narodowej, majątek, urodzenie, niepełnosprawność, wiek lub orientację seksualną na każdym etapie i w każdym procesie realizacji programów, tj. podczas przygotowywania, wdrażania, monitorowania, sprawozdawczości, ewaluacji, promocji i kontroli programów. Będziemy kłaść szczególny nacisk na zapewnienie, by wszelkie działania finansowane z programów mogły służyć, czy umożliwiać swobodne z nich korzystanie także osobom z niepełnosprawnościami. Jest to spowodowane szczególnie trudną sytuacją osób z niepełnosprawnościami w dostępie do produktów, usług i udziału w życiu społeczno-gospodarczym. Idea projektowania uniwersalnego, zgodnie z którą infrastruktura, produkty i usługi są projektowane i realizowane z uwzględnieniem potrzeb osób z niepełnosprawnościami, służą wszystkim użytkownikom i likwidują lub ograniczają różne bariery, również takie na które napotykają osoby bez niepełnosprawności (np. migranci, osoby starsze, kobiety w ciąży itp.). Dlatego działania podejmowane z myślą o osobach z niepełnosprawnościami, czy wypracowane rozwiązania będą również służyć osobom, które znajdują się w niekorzystnej sytuacji.

Pełna inkluzywność partnerstwa jest doskonałym przykładem otwartości LGD Ziemi Myślenickiej.

10. Dziedzictwo kulturowe/ turystyka

Lanckorona należy do atrakcyjnych turystycznie miejscowości z uwagi zarówno na swą bogatą historię, walory przyrodnicze i krajobrazowe, jak i zabytki kultury materialnej, w tym m.in. jeden z najpiękniejszych zespołów budownictwa drewnianego Lanckoroński rynek i przyległe doń uliczki. Znajdujące się tu drewniane budynki, kryte gontem wzniesione zostały w większości w drugiej połowie XIX w. Z tych też powodów Lanckorona została objęta opieką konserwatorską.

Największą wartością zabytkową stanowi dobrze zachowany układ urbanistyczny w Lanckoronie, który wykształcił się już w XIV wieku, ruiny zamku z XIII w. oraz kościół parafialny z XIV w. i neogotycka kaplica św. Krzyża z drugiej połowy XIX w., wpisane do rejestru zabytków w 1937 roku. W Izdebniku warto zobaczyć kościół pod wezwaniem św. Małgorzaty, Starą Poczta, w której zatrzymywały się dyliżansy, zespół parkowo-dworski, Prewentorium, obecnie Dom Pomocy Społecznej. W Skawinkach znajduje się cenny zabytek architektury sakralnej – kościół drewniany z XVI w. pod wezwaniem św. Joachima. W Jastrzębi można zobaczyć Pałacyk (obecnie szkoła) oraz popadające w ruinę zabudowania podworskie Resztówka. Podchybie jest najmniejszym sołectwem, w którym znajduje się zespół dworski z przełomu XVIII i XIX wieku. (źródło: *Strategia Rozwoju Gminy Lanckorona do roku 2015*)

Dzięki swojemu położeniu gmina **Sutkowice** posiada dobry potencjał turystyczny, zwłaszcza w kontekście turystyki górskiej czy pieszej. Bliskość większych ośrodków miejskich Małopolski oraz konurbacji górnośląskiej przy dość niewysokich wzniesieniach sprawia, że gmina może być miejscem wypoczynku dla osób w różnym wieku i kondycji.

Na terenie gminy wyodrębnione są szlaki turystyczne piesze (łącznie 36 km), nie ma natomiast szlaków rowerowych. Atrakcją turystyczną jest utworzony w 2001 r. rezerwat przyrody Las Gościbia, jeden z największych rezerwatów w Beskidach. Potok Gościbia tworzy 7 cieków źródłkowych, których krótkie i stromo opadające doliny są przedzielone ostrymi grzbietami (najdłuższy to grzbiet Kamiennej Góry, 551 m n.p.m.). Występują tu rzadkie w tym rejonie gatunki storczyków, buławników mieczolistnego i wielkokwiatowego. Zachowały się także ślady obozu partyzanckiego oddziału AK Surowiec. Upamiętnieniem żołnierzy Armii Krajowej i Armii Ludowej oraz partyzantów sowieckich jest ustawiony obelisk. Rezerwat położony jest przy Małym Szlaku Beskidzkim.

W obrębie miejscowości Rudnik, na wysokości około 460 m n.p.m. trafić można na Diabelski Kamień. Jest to unikatowa formacja skalna w postaci przewieszanej baszty o wysokości 10 m i podstawie 8 x 6 m. W jej przedłużeniu znajduje się mur skalny podzielony na kilka części szczelinami, powstałymi wskutek wietrzenia.

Ponadto, spośród ciekawych obiektów architektonicznych na uwagę zasługuje dworek Schmidtów w Krzywaczce, otoczony parkiem krajobrazowym. Budynek pochodzi z lat 20. XIX w., w pobliżu znajduje się również spichlerz. W Krzywaczce zachował się budynek karczmy z 1817 r. z oryginalnym kamiennym portalem. W Sułkowicach przy firmie JUCO znajduje się zabytkowa kuźnia z XIX w., przy czym została ona w to miejsce przeniesiona oraz odrestaurowana i stanowi obecnie najlepiej zachowany budynek tradycyjnej kuźni w mieście. W Biertowicach zachował się drewniany spichlerz z 1878 r., wzniesiony na kamiennej podmurówce z piwnicą. (źródło: *Strategia Rozwoju Gminy Sułkowice*)

Na terenie gminy **Raciechowice** znajdują się ciekawe atrakcje naturalne, wśród których na uwagę zasługują:

Grzyb Skalny w Zegartowicach. Skałka o nietypowym wyglądzie ma 4 metry wysokości i szerokość w obu częściach odpowiednio 1,7 i 4 metry. W Zegartowicach grzyb nazywany jest Wylizanym kamieniem. Legenda mówi o tym, że został wylizany przez panny, chcące wydać się za mąż, lub że tutejsze kobiety wykorzystywały go do szorowania garnków z sadzy. Zeskrobywały kamień, a że nie mogły osiągnąć wyżej – skrobały u dołu, formując kształt grzyba. Inne podania mówią o ostrzeniu kos i noży o dolną część kamienia. W przeszłości straszyl swym wyglądem przejeżdżające o zmroku konie ciągnące furmanki.

Góra Grodzisko (Beskid Wyspowy) - Grodzisko (618 m) – niewysoki, ale dość wybitny szczyt w północnej części Beskidu Wyspowego. Wchodzi w skład niewielkiego Pasma Cietnia, w którym wyróżnia się kilka szczytów. Wierzchołek Grodziska jest dość stromy i ma charakter cypla. Na całkowicie obecnie zalesionym szczycie góry znajdują się resztki dawnego Grodziska w Poznachowicach Górnych o owalnym kształcie, otoczonego rowem. Jeszcze przed I wojną światową prowadzono tam badania archeologiczne (w późniejszych czasach również). Stwierdzono, że istniało tutaj grodzisko już w czasach kultury łużyckiej, zamieszkiwane przez Celtów. Stworzyło ono podstawy do rozwoju grodu w Szczyrzycu. Znalaziono tu broń, narzędzia, i naczynia gliniane pochodzące z V w p.n.e. W czasach pierwszych Piastów wzniesiono na jego miejscu zamek szczyrzycki, będący jedną z najpotężniejszych budowli obronnych ówczesnej Ziemi Krakowskiej.

Diabli Kamień w Krzesławicach. Potężny głaz znajduje się w Krzesławicach blisko drogi łączącej Raciechowice ze Szczyrzycem – na wzgórzu. Ma 55 m długości, 12 m szerokości i 17–25 m wysokości. Od zachodniej strony ma wysoką, znacznie wychyloną od pionu ścianę, pod którą można schronić się w czasie deszczu. Posiada liczne wnęki, wyżłobienia i spękania. Szczyt, na który da się wejść od południowej strony, zwieńczony jest metalowym, zabetonowanym krzyżem. Również w pobliżu Diabiego Kamienia, na polu po jego zachodniej stronie stoi duży drewniany krzyż. Z kamieniem związana jest legenda, według której diabeł nie mogąc ścierpieć istniejącego w Szczyrzycu klasztoru nawracającego ludzi od grzechu, porwał wielki kamień, by go zrzucić na klasztor. Było to w 1234 r. Jednak modlitwy zakonników i dźwięk bijących na Anioł Pański dzwonów klasztoru sprawiły, że diabeł stracił moc. Nie mogąc unieść kamienia, upuścił go w lesie, 3 km przed klasztorem. Na ścianach kamienia można podobno dostrzec 5 wgłębień od palców diabła.

Ponadto, na terenie gminy warte uwagi są: Kościół parafialny pw. Św. Jakuba Starszego i Św. Katarzyny Aleksandryjskiej z 1720 r. w Raciechowicach; kościół parafialny pw. Rozesłania Świętych Apostołów z I. poł. XVI w. w Gruszowie; pustelnia św. Benedykta z kaplicą w Krzesławicach Podkamieniu z 1886 r.; figura św. Floriana w Mierzniu z ok. XIX w.; dwór w Dąbiu z 1850 r.; dwór w Mierzniu z przełomu XVIII i XIX wieku; dwór w Bojańcycach z ok. 1850 r.; dwór w Komornikach; dwór w Czasaławiu; dwór w Raciechowicach z II. poł. XVIII (źródło: www.raciechowice.pl)

Gmina **Lubień** położona jest na obszarze cechującym się wysokimi walorami przyrodniczo-krajobrazowymi. Położenie gminy Lubień w obrębie Beskidu Wyspowego nadaje obszarowi cechy krajobrazu górskiego, o znacznych wysokościach względnych (do 700 m), szerokich dolinach i obniżeniach, specyficznych cechach ukształtowania rzeźby stoków i den dolin rzecznych. Łagodne góry i wzniesienia porośnięte są w górnych partiach lasami z bogatym poszyciem. Środkowe i dolne części stoków pokryte są łąkami i polami uprawnymi, tworząc krajobraz charakterystyczny dla podgórskich miejscowości. Atrakcyjnie położone rzeki i liczne potoki wzbogacają turystyczno-wypoczynkowe walory Gminy.

Na terenie Gminy prawną ochroną objęte zostały następujące obszary: Obszar Natura 2000 Raba z Mszanką PLH120093 oraz Południowomałopolski Obszar Chronionego Krajobrazu – obejmuje całość obszaru Gminy. Łącznie położony jest na terenie 7 powiatów i swoim zasięgiem obejmuje 47 gmin.

Znajdują się tutaj również unikatowe zasoby dziedzictwa kulturowego. Do wojewódzkiego rejestru zabytków wpisane są dwa obiekty: Krzczów - kościół parafialny p.w. św. Wojciecha wraz z otoczeniem oraz Lubień, willa” Pod Sośniną. (źródło: *Strategia Rozwoju Gminy Lubień na lata 2022-2031*)

Na terenie gminy **Tokarnia** występuje szereg zespołów architektonicznych i obiektów zabytkowych o charakterze regionalnym. Na uwagę zasługują Zespół Dworski w Skomielnej Czarnej obejmujący m.in. dwór drewniany z przełomu XIX i XX w, kaplicę dworską drewnianą i piwnicę kamienną z XVIII w oraz kościół parafialny murowany z XX w. Wyróżnia się ponadto Zespół Dworski w Tokarni składający się z dworu drewniano-murowanego, parku ze stawem i kopcem widokowym, kościołem parafialnym drewnianym, dzwonnicy z XX w i zespołem drewnianych kaplic. W kościele tym odbywają się znane w całym regionie i w innych częściach kraju uroczystości związane z Niedzielą Palmową. W Tokarni występował również charakterystyczny typ zabudowy wiejskiej drewnianej. Domy były sytuowane na południe. Posiadały konstrukcję zrębową, uszczelnioną, z dachami pełnoszczytowymi oraz 2 domy z ozdobnym wystrojem. Miały one wybitne walory ciesielskie i artystyczne. Wyjątkowym zabytkiem kultury na terenie Tokarni jest zespół rzeźb plenerowych na zboczu Urbaniej Góry, dzieło Józefa Wrony zwane Małą, Kalwarią Tokarską. W miejscowości Bogdanówka są dwie zabytkowe kapliczki murowane, kuźnia drewniana, młyn wodny i kilkanaście domów drewnianych.

W Krzczonowie główny zabytek to drewniano-murowany kościół Św. Stanisława. Ponadto jest kilkanaście domów drewnianych, kuźnia i drewniana zagroda ze spichlerzem i domem.

W Skomielnej Czarnej oprócz - zabytkowych domów drewnianych znajdują się dwie drewniane kapliczki oraz dwie zagrody z domem, spichlerzem. Interesująca jest również kaplica w Więciórcu, zaś w Zawadce dwa domy drewniane z lat 40-tych i 50-tych XX w. (źródło: Plan Rozwoju Lokalnego Gminy Tokarnia)

Na wyróżnienie zasługują kultywowane tradycje związane z **grupą etnograficzną Górali Kliszczackich**. Pierwszy o Kliszczakach wspominał i użył tej nazwy w 1851 roku Wincenty Pol. Na styku Beskidu Wyspowego i Beskidu Makowskiego, w trójkącie Myślenice – Rabka-Zdrój – Sucha Beskidzka, nieco na uboczu, z dala od utartego traktu wiodącego w góry, leży mało znana kraina Kliszczaków. Precyzyjne zarysowanie granic krainy Kliszczaków jest bardzo trudne. W ujęciu administracyjnym, za centrum regionu najsilniej kultywowanych tradycji kliszczackich uchodzi gmina Tokarnia z wsiami: Bogdanówka, Krzczonów, Skomielna Czarna, Tokarnia, Więciórka, Zawadka, i gmina Pcim (Pcim, Stróża i Trzebunia) oraz sąsiadujące z nimi wsie Lubień, Tenczyn, Krzczów i Skomielna Biała z gminy Lubień, a także Łętownia z gminy Jordanów.

Do korzeni kliszczackich przynajmniej się także niektóre obszary gminy Maków Podhalański i Budzów oraz wsie Zembrzyce czy Śledziejowice z powiatu suskiego. Istnieje tu żywa i różnorodna świadomość tradycji i kultury górali Kliszczaków. Istotnym czynnikiem wpływającym na kształtowanie się kultury kliszczackiej była stała i silna presja kulturalna z Krakowa dotycząca obyczajów, rzemiosła, strojów.

Drugim, bardzo ważnym czynnikiem było oddziaływanie kultury góralskiej z terenów Sądecczyny, a na przełomie XIX i XX wieku – z Podhala. W efekcie procesów historycznych, w tym ścierających się wielowiekowych wpływów kulturowych, nastąpiło wykrystalizowanie się grupy etnicznej Kliszczaków, którzy nie są ani góralami podhalańskimi, ani Krakowiakami. Posiadają bowiem swoją odrębną kulturę i tradycję, którą warto pielęgnować, kultywować i promować na zewnątrz. (Źródło: Przyroda w Krainie Kliszczaków, M.Cieślik, Leśaw Urbanek, Oficyna Wydawnicza, Grafikon2016, www.tokarnia.info.pl)

Spośród zabytków **gminy miejskiej Mszana Dolna** na uwagę zasługują: kościół parafialny w stylu neogotyckim pod wezwaniem Św. Michała Archanioła zbudowany w latach 1891 –1901. Wewnątrz kościoła: zabytkowa kropielnica kamienna z 1668 r, obraz Zaśnięcia Matki Boskiej malowany na desce – początek XVI w., obraz Św. Augustyna z dzieckiem przelewającym wodę – XVIII w. płaskorzeźba popiersia ks. Józefa Stabrawy –zasłużonego dla Mszany duszpasterza i działacza społecznego w szafach zakrystii piękne szaty kościelne z XVIII stulecia: ornat z pasa polskiego, dwa hafty; park dworski z piękną grupą starodrzewu: topole włoskie, klony, lipy, białe wierzby, dęby szypułkowe oraz spichlerzem folwarcznym murowanym z XVIII r.; cmentarz parafialny w jego obrębie groby żołnierzy z I wojny światowej, kwatery partyzantów z II wojny światowej, mogiły ofiar okupacji hitlerowskiej z lat 1939 – 1945 oraz cmentarz Żydowski (XVIII w.) znajdujący się przy ul. Zakopiańskiej (źródło: www.mszana-dolna.eu)

Również **gmina wiejska Mszana Dolna** zawiera na swoim obszarze atrakcyjne miejsca, które stanowią o bogatym dziedzictwie i kulturze regionu. Na uwagę niewątpliwie zasługują:

Autorska galeria sztuki wybitnego zagórzańskiego artysty - Stanisława DOBROWOLSKIEGO HOŁD KARPATOM Na tzw. Wydarciem w Kasinie Wielkiej – otwarta została 21 maja 1999 r. – staraniem wybitnego zagórzańskiego artysty-rzeźbiarza – Stanisława DOBROWOLSKIEGO – jego niezwykle ciekawa galeria rzeźby p.n. Hołd Karpatom, stanowiąca istotny dorobek artystyczny oraz znaczący przyczynek do zagórzańskiego dziedzictwa kulturowego.

Kudłoński Baca, Skamieniały Baca – wysoki na kilkanaście metrów ostaniec na północnych zboczach Kudłonia w Gorcach. Zbudowany jest z odpornych na wietrzenie gruboławicowych piaskowców i zlepieńców. Znajduje się w lesie, tuż przy czarnym szlaku turystycznym z Lubomierza na szczyt Kudłonia (1274 m), poniżej Polany Kudłoń, już na obszarze Gorczańskiego Parku Narodowego. Silne wichury w 2004 r. przerzedziły sporo las, przez co skała jest dobrze eksponowana. W spękaniach skały licznie zakwita dzwonek wąskolistny, znaleźć też można skalnicę gronkową, która ma w tej okolicy jedyne stanowiska w Gorcach. Ze skałą tą związana jest legenda, według której jest ona skamieniałym bacą, który niegdyś gospodarował na gorczańskich polanach. Był to jednak zły człowiek – źle traktował swoich juhasów i honielników, a także oszukiwał na serze gospodarzy, których owce wypasał. Inna wersja (przypisywana przez ludowego gawędziarza z Koniny) mówi, że kamień tam postawił diabeł chcący zniszczyć Kościół w Lubomierzu.

Szałas pasterskie na polanach gorczańskich (wpisane do rejestru zabytków) na Polanie Gorc Troszacki, Gorc Lubomirski, polana Stawieniec.

Gorc Troszacki – polana na grzbiecie Gorca Troszackiego (1235 m). Położona jest na wysokości 1195-1235 m n.p.m. i ma powierzchnię ok. 6 ha. Od wschodniej strony przylega do niej polana Gorc Porębski, na której znajduje się jeden odremontowany szałas pasterski. Drugi spłonął w 2004 r., prawdopodobnie w wyniku pozostawienia przez turystów niedogaszzonego ogniska. Z Gorca Troszackiego można oglądać widoki na Tatry, Magurę Spiską, Beskid Sądecki, Beskid Wyspowy i liczne szczyty Gorców. Opracowana przez Gorczański Park Narodowy tablica informacyjna zamontowana na polanie zawiera panoramę widokową z opisem szczytów.

Gorc Porębski, Gorc Lubomirski – polana znajdująca się na zachód od szczytu Gorca Troszackiego. Jest przedłużeniem polany Gorc Troszacki, leży na wysokości 1170–1230 m n.p.m. Rozciąga się z niej bardzo szeroka panorama widokowa, obejmująca niemal cały horyzont. W południowym kierunku widoczne są Tatry, Magura Spiska, Pasma Lubania i Pasma Gorca, w północnym kierunku Beskid Wyspowy, po wschodniej stronie Beskid Sądecki i Gorc Kamienicki, po zachodniej dobrze stąd prezentujący się Kudłoń i Turbacz. Polana przestała być użytkowana pastersko w latach 80. XX wieku. W wyniku tego jej zachodnia i środkowa część zarosła już borówczyskami i maliniskami.

Stawieniec – polana w Gorcach na południowym stoku Kudłonia (1276 m n.p.m.) w dolinie Kamienickiego Potoku. Dawniej była koszona i wypasana. Przed II wojną światową istniało tutaj wzorcowe gospodarstwo halne, w którym prowadzono doświadczalną hodowlę bydła. Jego zabudowania zostały zniszczone podczas wojennych działań w październiku 1944. Obecnie polana znajduje się na obszarze Gorczańskiego Parku Narodowego i stanowi obszar ochrony ścisłej. Odosobniona i niewidoczna spoza Gorców polana stanowiła dobre schronienie dla partyzantów w czasie II wojny światowej. Mieli na niej swoje bazy żołnierze AK, a później partyzanci radzieccy.

Zimna Dziura – jaskinia w Beskidzie Wyspowym, na północnym stoku Szczębla. Znajduje się na obszarze Lasów Państwowych. Jest jaskinią osuwiskową, powstałą w piaskowcu magurskim. Położona jest przy szlaku turystycznym z Lubnia do Kasinki Małej i jest łatwo dostępna dla turystów.

Znajduje się na wysokości 655 m n.p.m., otwór wejściowy ma rozmiary 3 × 4 m. Pochyłe wejście prowadzi do komory głównej o długości do 6 m i szerokości do 3 m. Dno tej komory znajduje się na głębokości ok. 5m. Od komory tej prowadzą jeszcze 3 boczne, ciasne szczeliny. Długość korytarzy (w większości trudnodostępnych) wynosi około 25 metrów.

Pasieka Jana Lupy w Glisnem, w której znajduje się ponad 100 uli, każdy w innym kształcie, wiele z nich wyszło spod dłuta artysty ludowego z Raby Niżnej – Zdzisława Kościelniaka. W pasiece znajdują się również ule mające ponad 100 lat. Oprócz miodu można tam zakupić ciekawa pamiątkę w postaci małego ula wykonanego oryginalny sposób.

Miejsce gródka średniowiecznego - teren Góry Gródek w Kasince Małej przysiółek Podgródek - miejsce prawdopodobnej średniowiecznej budowli obronnej.

Papieżówka w Lubomierzu - Rzekach - to drewniany szałasik usytuowany w dolinie potoku Kamienica na terenie GPN. Szałas postawiono przed laty, tuż nad brzegiem Kamienickiego Potoku, na skraju polany, która służyła jako plac składowy ściągane go z gór drewna. Skromny, drewniany budynek pomyślany był jako schron dla robotników leśnych. Dawniej wyglądał nieco inaczej. Okien nie zamykano okiennicami, drzwi nie strzegły solidne kłódki i dach podobno był inny. Wewnątrz warunki iście spartańskie: stół z surowych desek, prycza wymoszczona gałęziami i żeliwny piecyk.

Stacja PKP w Kasinie Wielkiej - Najwyżej położona stacja kolejowa na trasie tzw. Kolei Transwersalnej z XIX w. (dawna linia Chabówka – Lwów) – znajduje się na wysokości 577 metrów. Zachował się tutaj typowy budynek stacyjny i nasadzenia kasztanowców charakterystyczne dla budowli dworcowych w Galicji. To miejsce akcji wielu filmów, m. in. Lista Schindlera, Boże skrawki, Katyń. Nad budynkiem stacji znajduje się krzesełkowy wyciąg narciarski Śnieżnica. (Źródło: www.mszana.pl)

Największymi atutami Gminy **Wiśniowa** są położenie na atrakcyjnym przyrodniczo i turystycznie pograniczu Beskidu Wyspowego i Makowskiego, dobre skomunikowanie ze stolicą województwa oraz zachowana tradycja kulturowa. Wśród ciekawych miejsc na uwagę zasługują:

Izba Regionalna. Została oddana do użytkowania w roku 2006 a eksponaty znajdujące się w Izbie Regionalnej pochodzą ze zbiorów kącika regionalnego szkoły w Wiśniowej oraz od mieszkańców gminy i regionu. Zwiedzający mają okazję przekonać się na jak wyglądało wewnątrz staropolskiej izby, zapoznać się z używanymi narzędziami a także zobaczyć w jakie stroje odświętne przebierali się mieszkańcy Wiśniowej chcąc podkreślić rangę ważnych wiejskich wydarzeń. Izba Regionalna została zorganizowana w budynku byłej rzeźni wiejskiej, wybudowanej w 1929 roku, a wyremontowanej w 2006 roku w ramach projektu Modernizacja przestrzeni publicznej w Gminie Wiśniowa dla wzmocnienia potencjału turystycznego, realizowanego z Sektorowego Programu Operacyjnego – Odnowa wsi.

Bożnica. Została wzniesiona przez tutejszą społeczność żydowską na początku XX wieku, w południowej części wsi, w niewielkiej odległości od centrum, na działce należącej wówczas do rodziny Ferberów. Jest to jedna z trzech tego typu bożnic w Polsce, jednak jedyna wiejska. To obiekt drewniany, posadowiony na podmurowaniu z kamienia. W okresie międzywojennym bożnica służyła społeczności żydowskiej z Wiśniowej i z sąsiednich miejscowości. Zachowało się niewiele informacji na temat budowy i pierwszych lat funkcjonowania wiśniowskiej bożnicy. Obiekt oraz miejscowi Żydzi pozostali jednak w pamięci najstarszych mieszkańców wsi. Według dokumentów w 1926 roku miało tu miejsce uroczyste sprowadzenie Tory. Niestety, zaledwie kilkanaście lat po tym wydarzeniu, podczas II Wojny Światowej wewnątrz bożnicy zostało zdewastowane, zaś społeczność żydowska wywieziona do Wieliczki, skąd w następnej kolejności jej członków rozesłano do obozów śmierci. Po wojnie budynek wykorzystywany był przez gminę najpierw jako magazyny mebli, a do połowy lat 80. XX wieku stacjonowała w nim jednostka Ochotniczej Straży Pożarnej. Obecnie budynek został przekazany pod opiekę Gminnego Ośrodka Kultury i Sportu w Wiśniowej. Niestety ze względu na swój stan nie jest zagospodarowany. W środku wiśniowska synagoga jest pusta – nie zachowały się żadne pamiątki. (źródło: www.wisniowa.malopolska.pl)

Największa i najbardziej atrakcyjna pod względem turystycznym miejscowość w gminie **Niedźwiedz** to miejscowość Poręba Wielka. Leży u stóp Gorców przy ujściu Koninki do Poręby i w dolinach obu potoków. Poręba Wielka wywodzi swą nazwę od leśnych wyrębów w dawnej puszczy gorczańskiej. Pierwsza osada Pierwsza osada powstała prawdopodobnie u schyłku XII wieku. Istnieje duże prawdopodobieństwo, że osada powstała jako przystanek noclegowy na przebiegającym tędy szlaku handlowym z Krakowa na Spisz.

Dawniej wieś była ośrodkiem przemysłu drzewnego i hutniczego. Dzisiaj jest najlepszym centrum turystycznym gminy. Składają się na to nie tylko walory krajobrazowe, ale także dobrze wyposażona baza turystyczno-wypoczynkowa, do której należy zaliczyć pensjonaty. Atrakcją jest również wyciąg krzeselkowy na górę Tobołów, wyciągi orczykowe i trasy narciarskie. przy drodze do Mszany Dolnej znajduje się zabytkowy park dworski z XVIII w., w którym rosną drzewa mające 300 – 400 lat. Sporo drzew to pomniki przyrody. Warto tu zobaczyć ścieżkę przyrodniczą, która biegnie wzdłuż parkowych alejek. Znajdują się tam też pozostałości dworu z zachowaną oficyną dworską i starą wozownią. Całość parku ogrodzona jest starym kamiennym murem. Tutaj w roku 1875 urodził się znany pisarz Władysław Orkan (Franciszek Smaciarz), którego twórczość ukazuje dawne stosunki panujące na wsiach podgórzańskich. Willa, w której kiedyś mieszkał pisarz tzw. Orkanówka jest dzisiaj muzeum z ciekawymi zbiorami etnograficznymi (źródło: Strategia rozwoju społeczno-gospodarczego gminy Niedźwiedź na lata 2017-2022).

Analizując potencjał turystyczny **Myślenic**, a także lokalne dziedzictwo nie można pominąć szeregu zabytków budujących od lat tożsamość Myślenic i okolicznych miejscowości. Do najważniejszych z nich należą: kościół Narodzenia Najświętszej Marii Panny (XV w., kilkakrotnie przebudowywany), kaplica Koniecpolskich (1644), plebania (XVIII - XIX w.), kościół NMP i św. Jakuba Starszego (XV w.), kaplica Trzeciego Upadku (1780), resztki zamku (XIII w.). Do ciekawych obiektów na terenie miasta należą także:

Zamczysko - na prawym brzegu Raby znajdują się ruiny wieży strażniczej zwanej Zamczysko. Wieża usytuowana na grzbiecie Uklejny była fortecą strzegącą drogi królewskiej, która biegła przez Myślenice

Rynek - prostokątny, symetryczny rynek myślenicki rozciąga się na osi wschód-zachód. Przecinają go dwie szosy; przebiegająca po zachodnim obrzeżu szosy Kraków-Zakopane, będąca dawniej gościńcem z Krakowa ku granicy węgierskiej oraz szosa prowadząca do Bochni.

Kościół na Stradomiu, pierwotnie parafialny zbudowany został z pierwszej połowie XV w. w obrębie wcześniejszego układu urbanistycznego. Rolę kościoła parafialnego pełnił do czasu wybudowania obecnego kościoła parafialnego w pobliżu rynku. (źródło: www.myslenice.pl)

Bogate dziedzictwo kulturowe i przyrodnicze w coraz większym stopniu przyciąga turystów, którzy chcą odpocząć w ciszy, na łonie przyrody w otoczeniu malowniczych krajobrazów. Jak pokazały badania ankietowe i co potwierdzają jednocześnie dane GUS, na obszarze LSR jest niewystarczająca liczba miejsc noclegowych w porównaniu do możliwego potencjału i popytu. Łącznie na obszarze objętym LSR w 2021 r. było dostępnych 31 całorocznych obiektów noclegowych, które dysponowały 1849 miejscami noclegowymi. Z reguły są to miejsca komercyjne. Z kolei w przypadku miejsc noclegowych udostępnianych w gospodarstwach agroturystycznych, to na obszarze LSR były dostępne 4 tego typu obiekty, które dysponowały 64 miejscami noclegowymi. W przypadku części obiektów nie prowadzi się ewidencji danych.

Powyższe badania jednoznacznie wskazują na rosnące zapotrzebowanie na miejsca noclegowe. Rozwój infrastruktury turystycznej, a w ślad za tym zwiększenie przychodów i tworzenie nowych miejsc pracy może mieć pozytywny wpływ na zmniejszenie migracji młodych ludzi do miasta oraz na zwiększenie przychodów gospodarstw rolnych.

Poniższe tabele przedstawiają stan infrastruktury noclegowej dostępnej na obszarze LGD na przestrzeni ostatnich lat i jednoznacznie wskazują na konieczność podjęcia działań zwiększających liczbę miejsc noclegowych na terenie Lokalnej Grupy Działania.

Tabela nr 28 Obiekty noclegowe całoroczne

Nazwa gminy	2017	2018	2019	2020	2021
Mszana Dolna (gm.m)	7	7	7	7	6
Mszana Dolna (gm.w)	5	5	4	4	4
Niedźwiedź	3	4	5	4	4
Lubień	1	1	1	1	1
Myślenice	7	5	6	4	5
Pcim	3	3	3	2	2

Raciechowice	1	1	1	1	1
Sułkowice	3	3	3	3	3
Tokarnia	1	1	1	1	1
Wiśniowa	1	1	1	1	1
Lanckorona	3	3	3	3	3
Razem LGD	35	34	35	31	31

Źródło: GUS, Bank Danych Lokalnych

Tabela nr 29 Miejsca noclegowe ogółem – całoroczne

Nazwa gminy	2017	2018	2019	2020	2021
Mszana Dolna (gm.m)	295	299	301	306	259
Mszana Dolna (gm.w)	305	298	333	315	316
Niedźwiedz	164	278	297	259	275
Lubień	15	16	18	17	17
Myślenice	379	244	402	269	413
Pcim	57	57	59	54	54
Raciechowice	20	20	20	20	20
Sułkowice	188	189	187	187	187
Tokarnia	99	99	99	99	99
Wiśniowa	90	56	96	96	56
Lanckorona	144	157	157	153	153
Razem LGD	1 756	1 713	1 969	1 775	1 849

Źródło: GUS, Bank Danych Lokalnych

Tabela nr 30 Kwatery agroturystyczne/ obiekty

Nazwa gminy	2017	2018	2019	2020	2021
Mszana Dolna (gm.w)	2	2	1	1	1
Lubień	1	1	1	1	1
Pcim	1	1	1	1	1
Raciechowice	1	1	1	1	1
Razem LGD	5	5	4	4	4

Źródło: GUS, Bank Danych Lokalnych

Tabela nr 31 Kwatery agroturystyczne/ miejsca noclegowe

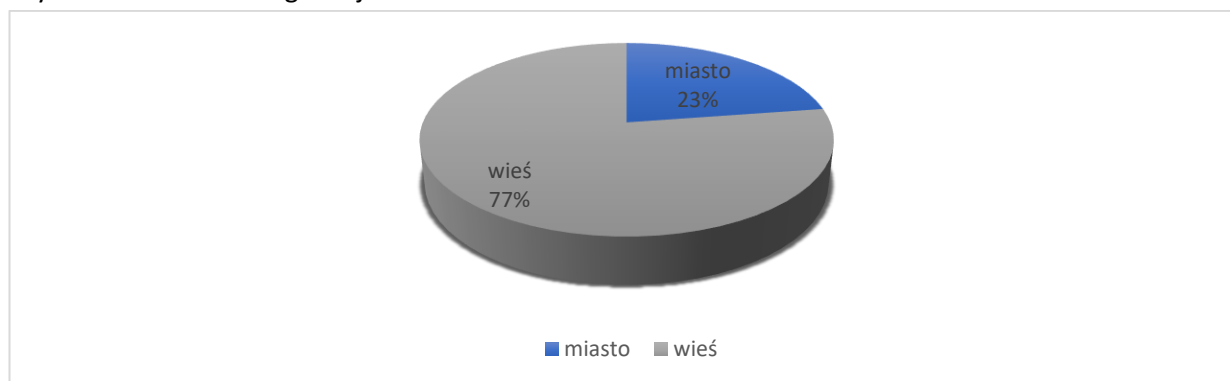
Nazwa gminy	2017	2018	2019	2020	2021
Mszana Dolna (gm.w)	25	25	10	10	10
Lubień	15	16	18	17	17
Pcim	16	16	18	17	17
Raciechowice	20	20	20	20	20
Razem LGD	76	77	66	64	64

Źródło: GUS, Bank Danych Lokalnych

11. Obszary wiejskie

Lokalna Grupa Działania Ziemi Myślenickiej skupia na swoim obszarze gminy wiejskie i gminy miejsko wiejskie. Według danych GUS (Bank Danych Lokalnych) na dzień 31.12.2020 r. gminy LGD zamieszkiwało łącznie 134 344 osoby z czego 77% zamieszkiwało na wsi.

Wykres nr 5 Ludność wg. miejsca zamieszkania

Źródło: GUS, Bank Danych Lokalnych

Źródłem dochodów dla gospodarstw domowych z terenu LGD jest przede wszystkim działalność rolnicza, następnie praca najemna, w dalszej kolejności emerytury i renty i pozarolnicza działalność gospodarcza oraz inne źródła. Wielu rolników utrzymuje się także ze sprzedaży ziemi: na działki rekreacyjne lub budowlane.

Tabela nr 32 Gospodarstwa domowe wg źródeł dochodów.

Nazwa gminy	z działalności rolniczej	z pozarolniczej działalności gospodarczej	z pracy najemnej	z emerytury i renty	inne
Mszana Dolna (gm.m)	264	36	144	127	70
Mszana Dolna (gm.w)	1 682	242	715	506	406
Niedźwiedź	552	89	299	201	110
Lubień	531	73	324	283	152
Myślenice	1 340	190	683	614	269
Pcim	581	90	317	211	109
Raciechowice	822	100	408	334	163
Sułkowice	410	69	188	183	33
Tokarnia	498	79	359	341	223
Wiśniowa	758	136	370	263	93
Lanckorona	344	163	158	151	55
Razem LGD	7 782	1 267	3 965	3 214	1 683

Źródło: GUS, Bank Danych Lokalnych

12. Rolnictwo i rynek rolny Rolnictwo, niegdyś dominujące, współcześnie traci znaczenie ekonomiczne. Może to być spowodowane zarówno niską opłacalnością produkcji rolnej jak i starzejącym się społeczeństwem, migracją młodych ludzi do dużych ośrodków miejskich przy jednoczesnym braku alternatywnych źródeł dochodów.

Na terenie LGD gospodarstwa o wielkości 1-5 ha stanowią niemalże 90% ogólnej liczby gospodarstw (wg. danych Powszechnego Spisu Rolnego z 2020 r.), w dalszej kolejności są gospodarstwa o większej powierzchni tj. 5-10 ha. Takie rozdrobnienie nie wpływa pozytywnie na specjalizację produkcji i zwiększenie źródła dochodu właśnie z produkcji rolnej.

Tabela nr 33 Gospodarstwa rolne wg grup obszarowych użytków rolnych

Nazwa gminy	ogółem	do 1 ha włącznie	1 - 5 ha	5 - 10 ha	10 - 15 ha	15 ha i więcej
Mszana Dolna (gm.m)	264	0	240	20	0	0
Mszana Dolna (gm.w)	1 684	24	1 383	248	19	10
Niedźwiedź	553	6	476	60	7	4
Lubień	532	13	475	39	0	0
Myślenice	1 343	61	1 225	39	7	11
Pcim	582	9	545	25	0	0
Raciechowice	823	18	655	121	17	12
Sułkowice	410	17	381	12	0	0
Tokarnia	498	17	452	28	0	0
Wiśniowa	758	9	636	103	6	4
Lanckorona	344	7	308	0	7	0
Razem LGD	7 791	181	6 776	695	63	41
% udział	100	2,32	86,97	8,92	0,81	0,53

Źródło: GUS, Bank Danych Lokalnych

W gospodarstwach rolnych, wg. danych GUS w 2020 r. zatrudnionych było niemalże 17 tys. osób przy czym większość stanowili mężczyźni.

Tabela nr 34 Pracujący w gospodarstwach rolnych (członkowie rodziny i pracujący najemni stali) wg płci w osobach

Nazwa gminy	ogółem	mężczyźni	kobiety
Mszana Dolna (gm.m)	553	326	227
Mszana Dolna (gm.w)	3 791	2 107	1 684
Niedźwiedź	1 269	716	553
Lubień	1 332	755	577
Myślenice	2 822	1 544	1 278
Pcim	1 090	605	485
Raciechowice	1 876	1 001	875
Sułkowice	893	461	432
Tokarnia	1 045	577	468
Wiśniowa	1 447	800	647
Lanckorona	668	377	291
Razem LGD	16 786	9 269	7 517

Źródło: GUS, Bank Danych Lokalnych

Na terenie LGD dominującymi uprawami są ziemniaki i pszenica, w dalszej kolejności owies i pszenżyto. Z kolei sady wg. danych GUS, na obszarze działania LGD Ziemi Myślenickiej występowały w 691 gospodarstwach rolnych.

Tabela nr 35 Gospodarstwa rolne z powierzchnią zasiewów / gospodarstwo

Nazwa gminy	pszenica	jęczmień	owies	pszenżyto	mieszanki zbożowe	ziemniaki
Mszana Dolna (gm.m)	47	13	26	17	7	61
Mszana Dolna (gm.w)	217	48	150	108	123	337
Niedźwiedź	15	0	19	0	22	83
Lubień	178	29	134	58	52	267
Myślenice	275	25	133	103	73	358
Pcim	115	15	76	65	10	236
Raciechowice	280	39	81	89	150	198
Sułkowice	101	15	53	29	29	140
Tokarnia	127	38	117	56	47	297
Wiśniowa	258	12	108	102	93	218
Lanckorona	78	5	45	35	6	72
Razem LGD	1 691	239	942	662	612	2 267

Źródło: GUS, Bank Danych Lokalnych

Uprawa ziemi, często w gospodarstwach dziedzicznych od pokoleń ma dla rolników wymiar nie tylko ekonomiczny ale przede wszystkim sentymentalny i tradycyjny. Szanując przywiązanie rolnika do ziemi, ale też chcąc wspomóc opłacalność gospodarstw, LGD Ziemi Myślenickiej będzie prowadzić działania zachęcające rolników, szczególnie z małych gospodarstw do szukania rozwiązań, które pozwolą na zachowanie tradycyjnej formy gospodarstwa przy jednoczesnym nadaniu mu nowej funkcji jak chociażby zaangażowanie się w opracowanie koncepcji Smart Village.

13. Produkty lokalne, tradycyjne i regionalne

Wśród bogatej oferty produktów lokalnych i tradycyjnych na obszarze LSR, na uwagę zasługują:

Produkty mleczne:

Bryndza podhalańska, Mleko od krów rasy polskiej czerwonej, Oscypek (oszczypek), Sery twarogowe niedojrzewające,

Produkty mięsne

Boczek domowy z Kasinki, Smalec jurajski gotowany, Synecka tradycyjna z Kasinki, Golonka sądecka tradycyjna, Jagnięcina podhalańska, Kiełbasa małopolska, Kiełbasa małopolska, Kiełbasa swojska tradycyjna z Kasinki, Kiełbasa wiejska raciechowicka, Schab tradycyjny raciechowicki, Szynka tradycyjna raciechowicka, Szynka swojska sądecka tradycyjna

Warzywa i owoce

Dżem z płatków róż, Jabłko z Raciechowic,

Wyroby piekarnicze i cukiernicze

Placki z blachy,

Miody

Małopolski miód spadziowy, Miód spadziowy z Beskidu Wyspowego, miód ze spadzi iglastej z Harbutowic

Gotowe dania i potrawy

Żurek po krakowsku, Barszcz czerwony krakowski, Kapusta po góralsku, Rosół polski

Produkty lokalne

Bysińska pomidorówka, Łopaciok z Glichowa, Głogoczowska bukta, Gruszowska polewka czyli zacierka z suszem owocowym, Pierogi Harbutowskie z mięsem i smażoną cebulką, Kobielnickie kudłaczki, Pcimska kwaśnica, Żur z porębskiego kamieniarza, Kołacz raciechowicki na cieście drożdżowym, Zupa gulaszowa z Rudnika, Sułkowicka krzonówka, Ziemniaki po chłopsku, Wodzianka i popłomyk z Wieciędzy, Tokarska kwaśnica z fasolą.

Ponadto, niewątpliwie za produkt lokalny można uznać szeroką gamę **warsztatów i atrakcji** oferowanych w ramach marki **Zagórzańskie Dziedziny** na terenach gmin: Mszana Dolna (gm. miejska i wiejska) i Niedźwiedź. Wśród nich należy wymienić:

Zagórzańskie malowanie; Zagórzański świat modeliny; Jeśli zdrowia pragniesz brachu, szukaj go na miodowym szlaku!; Każdy owad przy niej wymiata To najlepszy ogrodnik świata!!; Pyłki, miody, pierzgi, woski Czy świat pszczoł to świat beztroski??!; Zagórzańska muzyka; Po Beskidzie błędzi jesień; Kwitnące rośliny beskidzkich polan; Kto tu był? Ślady i tropy zwierząt; Żaba rechoce, kumak kumka, a traszka?; Czy wszystkie ptaki śpiewają??; Spacerzy pośród Natury; Biesiada zagórzańska; Na ludową nutę (tańce i przyśpiewki zagórzańskie); Jak to bywało na zagórzańskim szałasie - zwyczaj i obrzędy pasterskie; Dzień na szałasie; Piękno zagórzańskiej natury naturalne stroiki sezonowe; Malowanie na szkle; Zagórzańskie kwiaty z bibuły; Cosik zmalowane; Na szkle malowane pędzlem czarowane; Kredki, ołówki, pastele każdy lubi w ich używaniu już się nie zgubi!; Każda gospodyni zwinna sama spódnice sobie uszyć powinna; Warsztaty plenerowe na ścieżce Od kwiatowego koszyka do miodu słoika; Zagórzańskie smaki; Skąd biorą się tradycyjne zagórzańskie sery?; Haft zagórzański; Zrelaksowany Zagórzanin; Nordic Walking i fitness w plenerze; Sprawny i aktywny zagórzański senior; Profilaktyka – zdrowy kręgosłup; Pieca zadym nie troncojcie Regionalne warsztaty taneczno-muzyczne z udziałem zagórzańskiej kapeli; Warsztaty zabaw tradycyjnych Kaście byli kie my się bawili; Bagniyńć; Zagórzański informator turystyczny.

14. Edukacja

Dostęp do edukacji na obszarze objętym LSR należy ocenić jako optymalny mając na uwadze problem starzejącego się społeczeństwa. Jak pokazują dane GUS, liczba obiektów na przestrzeni ostatnich kilku lat nie uległa drastycznemu zmniejszeniu. Na obszarze objętym LSR funkcjonują 22 szkoły ponadgimnazjalne (i jest to nieznaczny spadek w porównaniu do roku 2017), 75 szkół podstawowych oraz 109 punktów, w których świadczony jest wychowanie przedszkolne (są to zarówno oddziały jak i punkty przedszkolne), co stanowi wzrost w stosunku do roku 2017.

Jednym z istotnych wyzwań, które zostało zidentyfikowane na obszarze LSR i wymagających pilnej interwencji, jest brak dostosowania systemu edukacji do aktualnych potrzeb rynku pracy. Ten problem prowadzi do migracji młodych ludzi do dużych ośrodków miejskich i stopniowego wyludniania obszarów wiejskich. Do migracji zmusza również mieszkańców niewystarczająca możliwość podnoszenia/zmiany kwalifikacji w odpowiedzi na potrzeby rynku pracy w ramach kształcenia ustawicznego.

Kolejnym istotnym zagadnieniem jest potrzeba wsparcia szkół w realizacji działań mających na celu rozwijanie kluczowych kompetencji uczniów, które są niezbędne do skutecznego startu na rynku pracy

Tabela nr 36 Szkoły ponadgimnazjalne – łącznie

Nazwa gminy	2017	2018	2019	2020	2021
Mszana Dolna (gm.m)	5	5	4	4	4
Lubień	2	2	2	2	2
Myślenice	13	13	14	14	14
Sułkowice	3	3	3	2	2
Razem LGD	23	23	23	22	22

Źródło: GUS, Bank Danych Lokalnych

Tabela nr 37 Szkoły podstawowe.

Nazwa gminy	2017	2018	2019	2020	2021
Mszana Dolna (gm.m)	3	3	3	3	3
Mszana Dolna (gm.w)	13	13	14	14	14
Niedźwiedź	4	4	4	4	4
Lubień	4	4	4	4	4
Myślenice	21	21	22	20	20
Pcim	5	5	5	5	5
Raciechowice	5	5	5	5	5
Sułkowice	6	6	6	6	6
Tokarnia	5	5	5	5	5
Wiśniowa	5	5	5	5	5
Lanckorona	4	4	4	4	4
Razem LGD	75	75	77	75	75

Źródło: GUS, Bank Danych Lokalnych

Tabela nr 38 Wychowanie przedszkolne - razem.

Nazwa gminy	2017	2018	2019	2020	2021
Mszana Dolna (gm.m)	9	9	9	9	9
Mszana Dolna (gm.w)	14	14	15	15	16
Niedźwiedź	4	4	4	4	5
Lubień	5	6	6	6	6
Myślenice	31	29	31	32	33
Pcim	9	9	10	10	10
Raciechowice	5	5	5	6	6
Sułkowice	6	6	6	6	7
Tokarnia	5	5	5	6	6
Wiśniowa	7	7	7	7	7
Lanckorona	6	6	4	4	4
Razem LGD	101	100	102	105	109

Źródło: GUS, Bank Danych Lokalnych

15. Zrównoważenie środowiskowe

Dbając o poprawę jakości życia na obszarze działania LGD w tym rozwój przedsiębiorczości, nie można pominąć istotnych kwestii związanych z ochroną środowiska oraz przeciwdziałaniem zmianom klimatycznym.

Zrównoważenie środowiskowe jest rozumiane efektywne gospodarowanie zasobami naturalnymi w działalności produkcyjnej, pozwalające na ich zachowanie na przyszłe potrzeby. Należy jednocześnie pamiętać, że rozwój gospodarczy, tak istotny dla obszaru działania LGD to łańcuch, który ma kilka ogniw, a jednym z nich jest środowisko. Żadne podmioty, ani firmy, ani instytucje publiczne ani organizacje pozarządowe nie mogą nim dysponować tak, jakby była niewyczerpanym źródłem zasobów, nawet jeśli ich celem jest zaspokojenie ludzkich potrzeb poprzez konsumpcję.

Zasoby naturalne są ograniczone, a ich nadmierna eksploatacja lub niewłaściwe zarządzanie może skutkować brakiem ważnych źródeł zaopatrzenia w podstawowe elementy w perspektywie średnio- lub długoterminowej; takich jak woda, prąd, ziemia, drzewa itp.

16. Uzasadnienie doborów zakresów wsparcia

Przedsięwzięcia w ramach LSR będą realizowane za pomocą konkursów (operacji klasycznych), projektów grantowych, operacji własnych oraz grantów na opracowanie koncepcji Smart Village. Taki dobór metod jest uzasadniony potrzebami zgłaszanymi przez lokalną społeczność oraz dostępnymi formami wsparcia w ramach EFRROW oraz EFRR i EFS+.

17. Uzasadnienie wyboru dostępnych źródeł finansowania

LSR, z uwagi na zakres celów i przedsięwzięć planowanych do realizacji a także możliwości dostępnych metod finansowania na terenie województwa małopolskiego będzie finansowana zarówno z EFRROW jak i EFRR i EFS+.

Ponadto, dla wzmocnienia efektu zaplanowanych a ramach LSR działań zaplanowano pozyskanie dofinansowania z innych źródeł omówionych w rozdziale V niniejszej LSR.

18. Uzasadnienie przyjętego sposobu wdrażania

Przyjęto sposób wdrażania LSR poprzez stosowanie harmonizacji zakresów tematycznych następujących po sobie naborów wniosków. Planuje się, np. w pierwszej kolejności realizację projektów dotyczących doinwestowania infrastruktury publicznej, której stan uniemożliwia jej wykorzystanie na cele społeczne, a następnie wyposażenie tychże obiektów i przestrzeni, miejsc aktywności lokalnej w sprzęt do prowadzenia działalności ważnej dla edukacji i aktywności kulturalnej co pozwoli na rozwój lokalnej społeczności. Należy zwrócić uwagę, iż w strategii nastąpi kontynuacja działań rozpoczętych w perspektywie 2014-2020.

19. Podsumowanie. Kluczowe problemy obszaru LGD.

Według definicji problem to sytuacja, zjawisko lub trudność, które wymaga rozwiązania lub działania w celu osiągnięcia pożądanego rezultatu lub poprawy istniejącej sytuacji. Jest to niezgodność pomiędzy aktualnym stanem rzeczy a oczekiwanym lub idealnym stanem, która powoduje trudności, utrudnienia lub niepożądane konsekwencje. Problem może być wynikiem różnych czynników, takich jak niedostateczne zasoby, brak wiedzy, bariery społeczne czy nieodpowiednie funkcjonowanie systemów. Rozpoznanie problemu jest pierwszym krokiem w procesie rozwiązywania go i podejmowania odpowiednich działań.

Do zdiagnozowania problemów na obszarze LSR posłużyły przede wszystkim wnioski z analizy SWOT oraz przeprowadzonych badań wśród mieszkańców obszaru.

Mając powyższe na uwadze, na obszarze LGD zidentyfikowano dwa problemy kluczowe:

1. Niski poziom aktywności społecznej niewystarczająca integracyjna, spędzania czasu wolnego oraz oferta edukacyjna (niedostosowana do potrzeb rynku pracy), brak wykorzystania innowacyjnych metod rozwoju obszaru.
2. Niewystarczający dostęp usług dla lokalnej społeczności, co dotyczy zarówno niskiego poziomu przedsiębiorczości, w tym również małych gospodarstw rolnych oraz niewystarczający dostęp do infrastruktury publicznej

Zdiagnozowanie problemów stanowi podstawę do określenia głównych celów, które LGD powinna osiągnąć, wykorzystując dostępne narzędzia finansowe w ramach EFRROW oraz EFRR i EFS+. Analiza potrzeb i potencjału dostarcza wskazówek dotyczących kryteriów wyboru operacji, które umożliwią wybór działań mających największy wpływ na rozwiązanie zidentyfikowanych problemów i wyzwań. Kryteria te powinny uwzględniać istotne aspekty, odpowiadające na zgłaszane przez grupy docelowe problemy i mające kluczowe znaczenie dla realizacji LSR.

Tabela nr 39 Uzasadnienie dla kryteriów wyboru operacji

Kryterium, które pozwoli wybrać operacje:	Uzasadnienie
Objęte oddolnymi koncepcjami inteligentnej wsi	Wsparcie opracowania koncepcji inteligentnych wsi odnoszących się do obszarów wiejskich i społeczności, które chcą rozwijać nowe możliwości w oparciu o swoje mocne strony i posiadane zasoby. Jest to w przyszłości szansa na rozwój obszaru LSR mając na uwadze rozdrobnienie gospodarstwa i niską dochodowość rolnictwa.
Zapewniające racjonalne gospodarowanie zasobami lub ograniczające presję na środowisko	Kurczenie się zasobów naturalnych jest globalnym wyzwaniem, przed którym stoją społeczności na całym świecie. Wskazano jest, aby na każdym poziomie decyzyjności uwzględniać ten negatywny trend i podejmować działania mające na celu ochronę zasobów naturalnych dla przyszłych pokoleń.
Dedykowane osobom młodym, seniorom, osobom w niekorzystnej sytuacji	Są to grupy docelowe zdiagnozowane na etapie budowy LSR z wykorzystaniem szerokiego wachlarza metod partycypacji lokalnej społeczności.
Realizowane przez młode kobiety prowadzące/współprowadzące gospodarstwo rolne w ramach zakresu rozwoju pozarolniczych funkcji małych gospodarstw rolnych	Kobiety zostały zdiagnozowane jako jedna z grup docelowych istotnych z punktu widzenia LSR z uwagi na ich ogromny potencjał z jednej strony, zaś z drugiej na niekorzystną sytuację spowodowaną m.in. brakiem możliwości rozwojowych z uwagi na pracę w gospodarstwach rolnych, które w dużej części i tak nie przynoszą oczekiwanych korzyści finansowych.
Innowacyjne, gdzie innowacja jest określona na poziomie LSR (z uwzględnieniem stopnia rozwoju danego obszaru),	jednym z pozytywnych aspektów podejmowanych inicjatyw mających na celu wyrównywanie szans pomiędzy obszarami wiejskimi a miejskimi jest łatwiejszy dostęp do sprawdzonych praktyk, które prezentują innowacyjne rozwiązania. Mieszkańcy obszaru LSR są coraz bardziej świadomi globalnych trendów i pragną, aby nowoczesne technologie i rozwiązania znalazły zastosowanie również na ich terenie. Ostatnie nabory składania wniosków jednoznacznie wskazują, że przedsiębiorcy głównie poszukują innowacyjnych rozwiązań, które mogą zastosować w swoich firmach, zwiększając tym samym ich konkurencyjność na rynku.
<ul style="list-style-type: none"> - wykorzystujące lokalny potencjał - premiowanie operacji, które mają na celu kultywowanie lokalnych tradycji 	Globalizacja nie może przesłonić bogactwa lokalnego potencjału (kulturowego, przyrodniczego, kulinarnego itp.). LGD jako organizacja działająca na rzecz rozwoju danego obszaru powinna zadbać o to, aby mieszkańcy w pierwszej kolejności odkryli a następnie korzystali z jego zasobów promując tym samym obszar LSR.
<ul style="list-style-type: none"> - Realizowane przez Wnioskodawców, którzy korzystali z doradztwa w biurze LGD - Realizowane przez Wnioskodawców, którzy braku udział w wydarzeniach / spotkaniach lub innych formach aktywności - Realizowane przez Wnioskodawców, którzy uczestniczyli w szkoleniu 	Z uwagi na ograniczony budżet LSR oraz skrócony czas wdrażania LGD powinna podejmować działania w celu minimalizacji ryzyka nieosiągnięcia zakładanych wskaźników oraz w dalszej konsekwencji celów LSR. Doświadczenia poprzedniego okresu programowania pokazują, że beneficjenci, którzy nie korzystali z doradztwa, nie uczestniczyli w szkoleniach, spotkaniach itp. składali wnioski gorszej jakości oraz w późniejszym etapie rezygnowali z realizacji operacji co miało negatywny wpływ na harmonogram osiągnięcia celów i wdrażanie LSR.

zorganizowanym przed prowadzonym naborem	
Przyczyniają się do utworzenia miejsca pracy	Jest to niezbędne z uwagi na fakt, iż stopa bezrobocia spada bardzo powoli oraz jedną z grup docelowych są ludzie młodzi, którzy nie widzą możliwości rozwoju w swoim miejscu zamieszkania a jak powszechnie wiadomo, jednym z głównych czynników, który może zachęcić młodych ludzi do pozostania są atrakcyjne miejsca pracy.
Realizowane przez wnioskodawców posiadających doświadczenie lub kwalifikacje w zakresie odpowiednim do zakresu projektu	Wybór wnioskodawców o odpowiednich kwalifikacjach i doświadczeniu w danym obszarze projektu jest kluczowy. Szczególnie w przypadku zakładania nowej działalności gospodarczej, to właśnie gwarantuje wysoką jakość oferty od samego początku, po wejściu na lokalny rynek. Dzięki temu oferta staje się konkurencyjna i ma większe szanse na zaspokojenie potrzeb i oczekiwań klientów a w dalszej konsekwencji większe szanse na utrzymanie się na rynku.
Partnerskie / operacji w partnerstwie	Na partnerstwie i współpracy opiera się idea LEADER i funkcjonowanie LGD. Doceniając wagę i potencjał partnerstwa LGD będzie premiować projekty, których realizacja zakłada współpracę.
Premiowanie operacji, które będą uwzględniać promocję LGD	Jako organizacji wpierającej rozwój obszarów wiejskich w oparciu o oddolne budowanie partnerstwa. Im więcej osób zaangażuje się w prace na rzecz rozwoju małej ojczyzny tym większe szanse, że działania podejmowane przez LGD będą odpowiadać na potrzeby większej liczby interesariuszy obszaru LSR
Wykazujące spójności, komplementarności lub synergii z innymi projektami z obszaru LSR	Wszelkie planowane przedsięwzięcia w ramach LSR są względem siebie komplementarne, wzajemnie się uzupełniają zatem operacje planowane do realizacji w ramach LSR również powinny spełniać te kryteria.
Realizowane w krótszym niż możliwy maksymalny czas realizacji operacji	Ma to szczególne znaczenie z uwagi a fakt, iż okres programowania jest skrócony o 2 lata i jednocześnie LGD jest zobowiązana do osiągnięcia kamieni milowych w określonym czasie.

Źródło: Opracowanie własne

Kluczowe problemy zidentyfikowane na obszarze objętym LSR:

Problem kluczowy 1: Niski poziom aktywności społecznej niewystarczająca integracyjna, spędzania czasu wolnego oraz oferta edukacyjna (niedostosowana do potrzeb rynku pracy), brak wykorzystania innowacyjnych metod rozwoju obszaru.

Przyczyny

- Brak wystarczającej liczby świetlic wiejskich i zaplecza sportowego
- Brak wystarczającej infrastruktury społecznej dla osób starszych (dom pobytu dziennego dla seniora, kluby seniora),
- Istniejące bariery architektoniczne dla osób niepełnosprawnych
- Mała aktywność społeczeństwa w podejmowaniu oddolnych inicjatyw
- Niedostateczne wykorzystanie istniejących walorów dziedzictwa kulturowego
- Niewystarczająca liczba ośrodków kultury na obszarach wiejskich i na przedmieściach miast; niedoposażenie istniejących obiektów
- Niewystarczająca liczba zorganizowanych bezpłatnych zajęć dla dzieci i młodzieży

- Niewystarczająca liczba działań związanych z integracją międzypokoleniową/społeczną pomiędzy dziećmi/młodzieżą i osobami starszymi
- Starzenie się społeczeństwa
- Rosnące patologie społeczne (przemoc domowa, alkoholizm, narkomania)
- Zniechęcenie mieszkańców, bierność społeczna,
- Zanikanie więzi społecznych i tożsamości regionalnej

Grupy docelowe istotne z punktu widzenia LSR: Seniorzy (60+), ludzie młodzi (do 25 r.ż.), osoby w niekorzystnej sytuacji, organizacje pozarządowe, JSFP, mieszkańcy

Najważniejsze obszary, na które może mieć wpływ LSR: Działalność sektora społecznego, problemy społeczne,

Zasoby/ potencjał LSR, który może być wykorzystany

- Duża aktywność społeczna (rozwój KGW, stowarzyszeń, organizacji pozarządowych, aktywność liderów lokalnych) i gospodarcza mieszkańców (duża liczba podmiotów gospodarczych w stosunku do liczby mieszkańców)
- Liczne zespoły regionalne, lokalne zwyczaje i obrzędy charakterystyczne dla terenu gminy
- Kulturowanie tradycji ludowych, prężnie działające koła gospodyń
- Silnie zakorzenione tradycje ludowe – produkty lokalne, kulturowanie ginących zawodów
- Działania na rzecz wykluczenia społecznego i aktywizacji osób objętych wsparciem przez OPS

Wyzwania rozwojowe:

Poprawa jakości życia na obszarze LSR, wzmocnienie kapitału społecznego w tym włącznie i integracja lokalnej społeczności w szczególności ludzi młodych, seniorów i osób w niekorzystnej sytuacji jak również wsparcie procesu edukacji w tym kształcenia ustawicznego, zwiększając tym samym szanse na znalezienie zatrudnienia.

Problem kluczowy 2: Niewystarczający dostęp usług dla lokalnej społeczności, co dotyczy zarówno niskiego poziomu przedsiębiorczości, w tym również małych gospodarstw rolnych oraz niewystarczający dostęp do infrastruktury publicznej i niski poziom wsparcia na rzecz ochrony dziedzictwa kulturowego.

Przyczyny

- Niedostateczna ilość infrastruktury rekreacyjno-turystycznej (np. szlaki turystyczne, ścieżki rowerowe, oznakowanie szlaków turystycznych, zagospodarowanie Jeziora Dobczyckiego, brak miejsc do plażowania)
- Niska jakość promocji turystycznej obszaru, słaby dostęp do informacji turystycznej
- Kurczący się rynek pracy, silna konkurencja ze strony dużych podmiotów gospodarczych (szczególnie w handlu)
- Brak miejsc pracy i bezrobocie strukturalne
- Niedostateczne dofinansowanie organizacji pozarządowych, postępująca degradacja i erozja zabytków i kapliczek przydrożnych, zły stan cmentarzy komunalnych
- Małe zróżnicowanie kierunków działalności przedsiębiorców
- Niewystarczająca baza turystyczna i gastronomiczna
- Zła jakość infrastruktury drogowej – brak chodników, poboczy, przystanków autobusowych, oświetlenia, właściwego oznakowanie dróg
- Brak obsługi turystów w prawdziwych gospodarstwach agroturystycznych
- Niewystarczająca promocja o produkcji rolnej i produkcie lokalnym oraz słaba oferta i wsparcia i brak alternatywy dla rolników
- Rozdrobnienie gospodarstw – brak współpracy wśród ludności
- Niski poziom przedsiębiorczości u osób młodych, zwłaszcza absolwentów szkół
- Brak aktywizacji zawodowej osób powyżej 60 roku życia
- Zaniebane przestrzenie publiczne na terenach miejscowości, wpływające negatywnie na mieszkańców i turystów
- Niska świadomość ekologiczna mieszkańców

Grupy docelowe istotne z punktu widzenia LSR: Seniorzy (60+), ludzie młodzi (do 25 r.ż.), przedsiębiorcy, kobiety, rolnicy, osoby w niekorzystnej sytuacji, mieszkańcy

Najważniejsze obszary, na które może mieć wpływ LSR: Działalność sektora społecznego, problemy społeczne

dziedzictwo kulturowe / zabytki, obszary atrakcyjne turystycznie, zasady zrównoważenia środowiskowego, gospodarka, rolnictwo,

Zasoby/ potencjał LSR, który może być wykorzystany

- Lokalizacja – bliskość dużych miast: Krakowa, Zakopanego, Oświęcimia, Wadowic
- Bliskość miejsc i tras pielgrzymkowych – Kalwaria Zebrzydowska, Myślenice, Siepraw, Wadowice, Łagiewniki, Szlak Papieski
- Atrakcyjność turystyczna obszaru (Beskid Makowski, Beskid Niski, Pogórze Makowskie, Jezioro Dobczyckie, Zarabie), lasy, rzeki
- Bogate dziedzictwo historyczne (muzea, drewniane obiekty sakralne i skansen na szlaku Architektury Drewnianej, Rozwinięta sieć drogowa o charakterze krajowym i międzynarodowym (drogi krajowe nr 7 Zakopianka i nr 52),
- Łatwy dostęp do rynku zbytu dla produktów ekologicznych (Kraków),
- Atrakcyjna przestrzeń dla turystyki konnej, rowerowej, pieszej i narciarstwa biegowego
- Cenne zabytki kultury i sztuki (kościół, kapliczki, kuźnie, szlak figur przydrożnych
- Wysoki poziom przedsiębiorczości mieszkańców
- Wysoka jakość środowiska przyrodniczego specyficzny mikroklimat i wysoka świadomość ekologiczna mieszkańców – część gmin objęta obszarami NATURA 2000,
- Czyste środowisko,
- Dostępność wód termalnych

Wyzwania rozwojowe:

Zwiększenie dostępu do usług dla lokalnej społeczności poprzez wspieranie konkurencyjności i rozwoju lokalnych firm oraz zwiększenie liczby lokalnych miejsc pracy w tym poprzez wsparcie rolników w kierunku tworzenia zagród edukacyjnych oraz ochrona dziedzictwa kulturowego.

ROZDZIAŁ V. SPÓJNOŚĆ, KOMPLEMENTARNOŚĆ I SYNERGIA

1. Zgodność i komplementarność z innymi dokumentami planistycznymi

Cele i przedsięwzięcia niniejszej LSR są zgodne z celami i działaniami określonymi w strategicznych dokumentach na poziomie krajowym, regionalnym i lokalnym, a także z uwzględnieniem przekrojowych celów dotyczących ochrony środowiska, przeciwdziałania zmianom klimatycznym i innowacyjności, zgodnie z PS dla WPR na lata 2023-2027 oraz EFRR i EFS+.

Poszczególne cele LSR i planowane w ich ramach działania są spójne, powiązane i wzajemnie się uzupełniają. Tworzą między sobą logiczne powiązania i wzajemnie oddziałują, generując synergiczny efekt.

LSR wyznaczyła kierunki działań, które przyczynią się w najbliższych latach do rozwoju obszaru objętego LSR. Z tego powodu jest spójna zarówno ze strategicznymi dokumentami dotyczącymi tego obszaru, jak i z założeniami programowymi na lata 2023-2027.

LSR jest dokumentem strategicznym, który dotyczy istotnych problemów mieszkańców na najniższym poziomie administracyjnym tj. sołectwo i gmina. W związku z tym naturalnym jest fakt, że dokument strategiczny najniższego szczebla jakim jest LSR, jest spójny i stanowi niejako uzupełnienie strategii nadrzędnych, wykazując jednocześnie efekt synergii. Wszystkie przedsięwzięcia objęte LSR oraz wszystkie przedsięwzięcia strategii nadrzędnych tworzą jedną całość, której celem jest wywołanie pożądanej zmiany na konkretnym obszarze.

Tabela nr 40 Opis korelacji na poziomie przedsięwzięć w LSR

LSR 2023-2027	Cel 1 Wsparcie dla budowy społeczeństwa obywatelskiego dla obszaru lokalnej strategii rozwoju
	Przedsięwzięcie 1.1. Aktywizacja i włączenie społeczne lokalnej społeczności, w tym seniorów, ludzi młodych lub osób w niekorzystnej sytuacji
	Przedsięwzięcie 1.2. Opracowanie koncepcji inteligentnych wsi
	Przedsięwzięcie 1.3 Pobudzanie aktywności społecznej w społecznościach lokalnych

	Cel 2. Budowa infrastruktury i usług dla ludności
	Przedsięwzięcie 2.1. Wsparcie rozwoju lokalnej infrastruktury
	Przedsięwzięcie 2.2. Rozwój przedsiębiorczości, w tym działalności agroturystycznej
	Przedsięwzięcie 2.3 Wsparcie lokalnej infrastruktury kulturalnej i turystycznej
Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030	
Cel 2. Wzmacnianie regionalnych przewag konkurencyjnych	
CS 2.1. Rozwój kapitału ludzkiego i społecznego	
CS 2.2. Wspieranie przedsiębiorczości na szczeblu regionalnym i lokalnym	
Przedsięwzięcia LSR są względem celów KSR komplementarne, spójne i synergiczne. W ramach LSR zaplanowano przedsięwzięcia, które pozytywnie wpłyną na rozwój i wzmocnienie szeroko pojętego kapitału ludzkiego i społecznego w ramach przedsięwzięć m.in. poprawa dostępu do małej infrastruktury publicznej (P.2.1.), aktywizacja i włączenie społeczne lokalnej społeczności, w tym seniorów, ludzi młodych lub osób w niekorzystnej sytuacji (P.1.1.) czy pobudzanie aktywności społecznej w społecznościach lokalnych (P.1.3.) Do wzmocnienia kapitału społecznego i wzmocnienia regionalnych przewag konkurencyjnych przyczyni się również współpraca podmiotów w zakresie opracowania koncepcji Smart Village (P.1.3.) oraz działania w zakresie ochrony i promocji dziedzictwa kulturowego i tym samym promocji turystyki na obszarze LSR. Z kolei w ramach przedsięwzięcia obejmującego rozwój przedsiębiorczości, w tym działalności agroturystycznej (P.2.2.) wsparcie uzyskają istniejące przedsiębiorstwa oraz powstaną nowe podmioty gospodarcze generujące nowe miejsca pracy zwiększając jednocześnie szanse na znalezienie zatrudnienia w miejscu zamieszkania, bez konieczności migracji do dużych miast. Wsparcie uzyskają również rolnicy, którzy będą mogli zwiększyć swoje dochody poprzez utworzenie gospodarstw agroturystycznych, co być może w przyszłości przełoży się na rozwój przedsiębiorczości wspierającej rolnictwo.	
Strategia Na Rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.)	
Cel szczegółowy I Trwały wzrost gospodarczy oparty coraz silniej o wiedzę, dane i doskonałość organizacyjną	
Cel szczegółowy II Rozwój społecznie wrażliwy i terytorialnie zrównoważony	
Przedsięwzięcia LSR są względem celów Strategii komplementarne, spójne i synergiczne. Cele LSR i Strategii Na Rzecz odpowiedzialnego Rozwoju są spójne i wzajemnie się przenikają w zakresie w zakresie rozwoju przedsiębiorczości i wsparcia tworzenia nowych miejsc pracy (P.2.2.). Z celami strategii są również komplementarne przedsięwzięcia z zakresu poprawy dostępu do małej infrastruktury publicznej (P.2.1.), aktywizacji i włączenia społecznego lokalnej społeczności, w tym seniorów, ludzi młodych lub osób w niekorzystnej sytuacji (P.1.1.) oraz pobudzanie aktywności społecznej w społecznościach lokalnych (P.1.3.)	
Strategia Zrównoważonego Rozwoju Wsi, Rolnictwa i Rybactwa 2030	
Cel szczegółowy II Poprawa jakości życia, infrastruktury i stanu środowiska	
Cel szczegółowy III Rozwój przedsiębiorczości, pozarolniczych miejsc pracy i aktywnego społeczeństwa	
Przedsięwzięcia LSR są względem celów Strategii komplementarne, spójne i synergiczne. Przedsięwzięcia LSR są względem celów Strategii komplementarne, spójne i synergiczne. Cele LSR spójne i wykazują wysoki stopień komplementarności z celami Strategii Zrównoważonego Rozwoju Wsi, Rolnictwa i Rybactwa 2030 przede wszystkim w zakresie rozwoju małej infrastruktury publicznej oraz usług dla ludności (P.2.1.), rozwoju kapitału społecznego poprzez aktywizację i włączenie społeczne lokalnej społeczności, w tym seniorów, ludzi młodych lub osób w niekorzystnej sytuacji (P.1.1.) oraz pobudzanie aktywności społecznej w społecznościach lokalnych (P.1.3.) jak również w zakresie rozwoju przedsiębiorczości (P.2.2.) oraz wsparcia lokalnej infrastruktury turystycznej (P.2.3.)	
PS dla WPR na lata 2023-2027	
CS 8.P 10. Włączenie osób z grup defaworyzowanych lub wykluczonych na obszarach wiejskich	
CS 8.P 11. Stymulowanie rozwoju lokalnego przez innowacje, cyfryzacje i wykorzystanie potencjału endogenicznego	

CS 8.P 12. Zaangażowanie młodych w życie lokalne, w tym w podejmowaniu decyzji, tworzenie sieci społeczność
CS 8.P 13. Rozwój wiedzy/umiejętności: cyfryzacja, oszczędność zasobów, przedsiębiorczość, środowisko, klimat
CS 8.P 4. Poprawa dostępu do infrastruktury turystyczno- rekreacyjnej
CS 8.P 7. Poprawa dostępu do usług komercyjnych
CS 8.P 8. Rozwój form współpracy na obszarach wiejskich w wymiarze produkcyjnym, usługowym, społecznym
CS 8.P 9. Rozwój przedsiębiorczości poprzez tworzenie i utrzymanie miejsc pracy i dywersyfikację dochodów
<p>Przedsięwzięcia LSR są względem celów PS dla WPR komplementarne, spójne i synergiczne.</p> <p>Realizacja LSR z uwagi na fakt, iż interwencja LEADER jest jednym z fundamentalnych elementów polityki rozwoju obszarów wiejskich w sposób komplementarny pozytywnie wpłynie na osiągnięcie celów PS WPR poprzez realizację przedsięwzięć w zakresie m.in.</p> <ul style="list-style-type: none"> - aktywizacji i włączenia społecznego lokalnej społeczności, w tym seniorów, ludzi młodych lub osób w niekorzystnej sytuacji (P.1.1.) - opracowania koncepcji inteligentnych wsi (P.1.2.) - pobudzania aktywności społecznej w społecznościach lokalnych (P.1.3.) - wsparcia rozwoju lokalnej infrastruktury (P.2.1.) - rozwoju przedsiębiorczości, w tym działalności agroturystycznej (P.2.2.) - wsparcia lokalnej infrastruktury turystycznej (P.2.3.)
Strategia Rozwoju Województwa Małopolska 2030
<p>Innowacyjna i konkurencyjna gospodarka.</p> <p>Rozwój społecznie wrażliwy, sprzyjający rodzinie.</p> <p>Zrównoważony i trwały rozwój oparty na endogenicznych potencjałach</p> <p>System zarządzania strategicznego rozwojem dostosowany do wyzwań dekady 2020–2030.</p>
<p>Przedsięwzięcia LSR są względem celów Strategii komplementarne, spójne i synergiczne.</p> <p>Cele LSR i strategii województwa są spójne i wzajemnie się przenikają w zakresie rozwoju przedsiębiorczości i wsparcia tworzenia nowych miejsc pracy (P.2.2.). Z celami strategii województwa są również komplementarne przedsięwzięcia z zakresu rozwoju małej infrastruktury publicznej (P.2.1.), wsparcia lokalnej infrastruktury turystycznej (P.2.3.), również w zakresie aktywizacji i włączenia społecznego lokalnej społeczności, w tym seniorów, ludzi młodych lub osób w niekorzystnej sytuacji (P.1.1.) oraz pobudzania aktywności społecznej w społecznościach lokalnych (P.1.3.)</p>
Program Regionalny Fundusze Europejskie dla Małopolski 2021-2027
<p>Cel szczegółowy: 5(ii) wspieranie zintegrowanego i sprzyjającego włączeniu społecznemu rozwoju społecznego, gospodarczego i środowiskowego, na poziomie lokalnym, kultury, dziedzictwa naturalnego, zrównoważonej turystyki i bezpieczeństwa na obszarach innych niż miejskie.</p> <p>Cel szczegółowy: 4(h) wspieranie aktywnego włączenia społecznego w celu promowania równości szans, niedyskryminacji i aktywnego uczestnictwa oraz zwiększanie zdolności do zatrudnienia, w szczególności grup w niekorzystnej sytuacji.</p> <p>Cel szczegółowy 4(k) zwiększanie równego i szybkiego dostępu do dobrej jakości, trwałych i przystępnych cenowo usług, w tym usług, które wspierają dostęp do mieszkań oraz opieki skoncentrowanej na osobie, w tym opieki zdrowotnej; modernizacja systemów ochrony socjalnej, w tym wspieranie dostępu do ochrony socjalnej, ze szczególnym uwzględnieniem dzieci i grup w niekorzystnej sytuacji; poprawa dostępności, w tym dla osób z niepełnosprawnościami, skuteczności i odporności systemów ochrony zdrowia i usług opieki długoterminowej.</p>
<p>Przedsięwzięcia LSR są względem celów Programu komplementarne, spójne i synergiczne.</p> <p>Cele LSR spójne i wykazują wysoki stopień komplementarności z celami FEPM przede wszystkim w zakresie w zakresie rozwoju kapitału społecznego poprzez pobudzanie aktywności społecznej w społecznościach lokalnych (P.1.3.) wsparcie lokalnej infrastruktury turystycznej (P.2.3.) w tym wsparcie instytucji kultury, ochrona dziedzictwa kulturowego i zrównoważony rozwój oferty turystycznej.</p>
Strategia rozwoju Powiatu Wadowickiego

<p>SRP.1.2. Aktywizacja mieszkańców i integracja międzypokoleniowa</p> <p>SRP.1.3. Wzmocnienie integracji międzynarodowej – wymiana dobrych praktyk</p> <p>SRP.2.3. Wspieranie aktywności gospodarczej i przedsiębiorczości mieszkańców</p> <p>SRP.2.4. Rozwój turystyki i rekreacji</p> <p>SRP.3.4. Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu osób niepełnosprawnych</p> <p>SRP.3.8. Rozbudowa infrastruktury sportowo-rekreacyjnej umożliwiającej utrzymanie kondycji fizycznej oraz prowadzenie działań z zakresu profilaktyki zdrowotnej</p>
<p>Strategia rozwoju Powiatu Myślenickiego</p> <p>Rozbudowa i modernizacja bazy kulturalno-społecznej oraz organizacja wspólnej przestrzeni publicznej</p> <p>Ochrona dziedzictwa kulturowego oraz wykorzystanie potencjału turystycznego powiatu wraz z rozwojem funkcji promocyjno-informacyjnych.</p> <p>Wspieranie tworzenia i rozwoju przedsiębiorstw na terenie powiatu oraz współpraca instytucji w zakresie wspierania rozwoju innowacyjnej i proekologicznej przedsiębiorczości</p>
<p>Strategia Rozwoju Powiatu Limanowskiego</p> <p>Wspieranie przedsiębiorczości i aktywności gospodarczej mieszkańców</p> <p>Intensyfikacja rozwoju turystyki i rekreacji na terenie powiatu</p> <p>Aktywizacja kulturalna mieszkańców oraz efektywne zarządzanie dziedzictwem</p> <p>Rozwój oferty aktywnego spędzania czasu na terenie powiatu</p>
<p>Przedsięwzięcia LSR są względem celów Strategii powiatów komplementarne, spójne i synergiczne.</p> <p>Cele LSR są spójne i wykazują wysoki stopień komplementarności z celami dokumentów strategicznych powiatów, na terenie których działa LGD przede wszystkim w zakresie rozwoju przedsiębiorczości w tym powstawania gospodarstw agroturystycznych (P.2.2.), z zakresu rozwoju małej infrastruktury publicznej (P.2.1.), wsparcia lokalnej infrastruktury turystycznej (P.2.3.), również w zakresie aktywizacji i włączenia społecznego lokalnej społeczności, w tym seniorów, ludzi młodych lub osób w niekorzystnej sytuacji (P.1.1.) oraz pobudzania aktywności społecznej w społecznościach lokalnych (P.1.3.)</p>
<p>Strategie Rozwoju Gmin:</p> <p>Mszana Dolna (miasto), Mszana Dolna (gmina), Niedźwiedź, Lubień, Myślenice, Pcim, Raciechowice, Sułkowice, Tokarnia, Wiśniowa, Lanckorona</p>
<p>Mając na względzie zbliżony zakres celów strategicznych strategii gmin członkowskich w niniejszej części LSR wykazano cele dokumentów gminnych, które są wspólne dla większości jednostek.</p>
<p>Kształtowanie i promowanie postaw prospołecznych oraz obywatelskich wśród mieszkańców gminy.</p> <p>Działania na rzecz lepszej integracji społeczności lokalnej</p> <p>Stwarzanie na terenie gminy warunków sprzyjających realizacji aspiracji życiowych osób młodych związanych z życiem osobistym i rodzinnym, pracą, mieszkaniem, możliwościami spędzania czasu wolnego oraz kulturą</p> <p>Rozwój przestrzeni publicznych oraz infrastruktury społecznej (m.in. parków, zieleńców, placów zabaw, boisk) stwarzających mieszkańcom możliwość uprawiania sportu i rekreacji oraz będących miejscami spotkań.</p> <p>Działania na rzecz aktywizacji społecznej seniorów oraz osób z niepełnosprawnościami</p> <p>Modernizacja infrastruktury, w tym lokalowej, na rzecz rozwoju lokalnej oferty kulturalnej adresowanej zarówno do mieszkańców, jak i turystów.</p> <p>Wykorzystanie potencjału związanego z kulturą, tradycją i historią Górali Kliszczackich na rzecz tworzenia programów edukacji kulturalnej oraz oferty turystycznej.</p> <p>Promocja lokalnego rękodzieła.</p> <p>Rozwój aktywności gospodarczej mieszkańców</p> <p>Wykorzystanie potencjału obszarów wiejskich do wzmocnienia gospodarki lokalnej</p> <p>Rozwój infrastruktury turystycznej, kulturowej i rekreacyjno-sportowej</p> <p>Rozwój oferty turystycznej i kulturowej gminy</p> <p>Rozwój turystyki (rozbudowa bazy noclegowo-gastronomiczno-rekreacyjno-sportowej, promocja turystycznych zasobów gminy)</p>

Rozwój społeczeństwa opartego na wiedzy

Wzmacnianie poczucia tożsamości mieszkańców poprzez pielęgnowanie tradycji i rozwój kultury

Systematyczny rozwój infrastruktury przy zachowaniu dbałości o środowisko naturalne

Rozbudowa i modernizacja infrastruktury rekreacyjnej na terenie gminy, jak place zabaw, wiaty – miejsca spotkań.

Oznakowanie i wytyczenie szlaków turystycznych pieszych na terenie gminy

Wytyczanie szlaków rowerowych na terenie gminy

Tworzenie obiektów małej architektury na potrzeby turystów

Przedsięwzięcia LSR są względem celów Strategii gmin komplementarne, spójne i synergiczne.

LSR z uwagi na fakt, iż powstała przy udziale społeczności lokalnych gmin członkowskich reprezentujących zarówno sektor publiczny, gospodarczy i społeczny jak również ludzi młodych, seniorów oraz osób w niekorzystnej sytuacji doskonale wpisuje się w ww. cele oraz stanowi uzupełnienie działań planowanych do realizacji przez jednostki samorządu terytorialnego.

LGD w ramach swoich przedsięwzięć przewidziała zarówno wsparcie na rzecz rozwoju przedsiębiorczości, w tym agroturystyki (P.2.2), małej infrastruktury publicznej (P.2.1). Ponadto, LGD aktywizację i włączenie społeczne lokalnej społeczności, w tym seniorów, ludzi młodych lub osób w niekorzystnej sytuacji (P.1.2;P.1.3.) oraz wspierać rozwój usług społecznych świadczonych w społeczności lokalnej (P.2.8.) i rozwój lokalnej infrastruktury turystycznej.

Źródło: Opracowanie własne

2. Komplementarność i synergia przedsięwzięć w LSR

Wszelkie planowane przedsięwzięcia w ramach LSR są względem siebie komplementarne, wzajemnie się uzupełniają i łącznie przyczyniają się do realizacji głównego celu idei LEADER – poprawy jakości życia na obszarze LSR za pomocą oddolnego zaangażowania mieszkańców, którzy w pierwszej kolejności zdiagnozowali problemy, potencjał i wyzwania rozwojowe i w dalszej konsekwencji wybrali odpowiednie operacji realizowanych przez różne podmioty właśnie z tego obszaru.

Przedsięwzięcie 1.1. Aktywizacja i włączenie społeczne lokalnej społeczności, w tym seniorów, ludzi młodych lub osób w niekorzystnej sytuacji jest komplementarne z zakresem przedsięwzięcia 2.1. wsparcie rozwoju lokalnej infrastruktury z uwagi na fakt, iż infrastruktura publiczna dodatkowo, doskonałe narzędzie do działań integracyjnych i aktywizacyjnych lokalnej społeczności.

Przedsięwzięcie 1.2. opracowanie koncepcji inteligentnych wsi jest komplementarne z zakresem przedsięwzięcia 2.3 Wsparcie lokalnej infrastruktury kulturalnej i turystycznej z uwagi na fakt, iż koncepcje Smart Village bazują na lokalnych zasobach łącząc je z nowoczesnymi technologiami na rzecz rozwoju danego obszaru

Przedsięwzięcie 2.2. rozwój przedsiębiorczości, w tym działalności agroturystycznej jest komplementarne z zakresem przedsięwzięć 1.1 aktywizacja i włączenie społeczne lokalnej społeczności, w tym seniorów, ludzi młodych lub osób w niekorzystnej sytuacji oraz 1.3 pobudzanie aktywności społecznej w społecznościach lokalnych ponieważ gospodarka doświadczeń jaką oferują gospodarstwa agroturystyczne i zagrody edukacyjne stanowi doskonałą ofertę spędzania czasu wolnego również dla mieszkańców obszaru w tym osób młodych, seniorów i osób w niekorzystnej sytuacji. Ponadto, w wyniku w wyniku działań w zakresie przedsiębiorczości powstaną nowe, atrakcyjne miejsca pracy, które mogą być skierowane do reprezentantów tych grup.

3. Wartość dodana podejścia LEADER

Wartość dodana podejścia LEADER przejawia się przede wszystkim w tym, że w przeciwieństwie do innych programów pomocowych, społeczność lokalna nie jest jedynie beneficjentem działań, ale ma możliwość aktywnego wniesienia istotnego wkładu w rozwój swojego obszaru w tym tworzenia miejsc pracy, rozwoju oferty spędzania wolnego czasu czy realizacji działań na rzecz zwiększenia aktywności integracji lokalnej społeczności.

Dodatkowo, realizacja LSR stanowi niezwykle cenne narzędzie, umożliwiające kompleksowy rozwój obszaru lokalnego. Przede wszystkim, wprowadzenie LSR sprzyja tworzeniu innowacyjnych i uzupełniających przedsięwzięć,

które mają pozytywny wpływ na całą społeczność. Dzięki temu, obszar objęty LSR staje się prawdziwym miejscem twórczych pomysłów, inicjatyw oraz działań, przynoszących korzyści na różnych płaszczyznach.

Poprzez aktywność w Radzie decyzyjnej, społeczność, która brała udział w opracowaniu LSR w tym konstrukcji celów i przedsięwzięć ma realny wpływ na wybór operacji, które w najpełniejszym stopniu przyczynią się do zniwelowania zdiagnozowanych problemów.

Wśród najważniejszych korzyści planowanych do osiągnięcia należy wskazać:

- Stymulowanie innowacji poprzez wspieranie lokalnych inicjatyw, pomysłów i przedsięwzięć, które mają na celu rozwój obszarów wiejskich.
- Wspieranie przedsiębiorczości lokalnej poprzez udzielanie wsparcia finansowego, szkolenia i doradztwo dla lokalnych przedsiębiorców.
- Wprowadzanie nowych technologii i rozwiązań, które mogą przyczynić się do modernizacji i efektywności działalności gospodarczej na obszarach wiejskich.
- Włączenie społeczne osób z różnych grup wiekowych, zawodowych i społecznych poprzez tworzenie możliwości uczestnictwa i współdecydowania w lokalnych projektach i działaniach.
- Wspieranie integracji społecznej osób znajdujących się w niekorzystnej sytuacji poprzez tworzenie programów wsparcia, szkoleń i możliwości zatrudnienia.
- Budowanie więzi społecznych i współpracy między różnymi grupami interesariuszy w celu osiągnięcia wspólnego celu rozwoju obszarów wiejskich.
- Wzmacnianie lokalnej tożsamości i dziedzictwa kulturowego poprzez promowanie dziedzictwa kulturowego i lokalnych produktów.
- Tworzenie platform dialogu i wymiany doświadczeń między lokalnymi społecznościami wiejskimi, co sprzyja uczeniu się od siebie i adaptacji dobrych praktyk.
- Wspieranie innowacyjnych projektów związanych z obszarami wiejskimi, co przyczynia się do generowania nowej wiedzy i rozwoju.
- Kreowanie warunków sprzyjających powstawaniu i rozwojowi inicjatyw lokalnych, które przyczyniają się do ożywienia społeczno-gospodarczego obszarów wiejskich.
- Budowanie poczucia przynależności do lokalnej społeczności, co wzmacnia więzi społeczne i identyfikację z danym obszarem.
- Zmniejszenie migracji ludności do wielkich ośrodków miejskich poprzez tworzenie lepszych warunków życia i pracy w miejscowościach wiejskich.
- Rozwój umiejętności i podnoszenie kompetencji mieszkańców poprzez udział w warsztatach, szkoleniach i różnorodnych przedsięwzięciach.
- Inspiracja dla mieszkańców do rozwoju na poziomie indywidualnym oraz motywacja do działalności społecznej.

4. Metody aktywizujące

Należy podkreślić, iż zarówno sposób wdrażania jak i dobór dostępnych metod został wybrany w oparciu przede wszystkim o obowiązujące Wytyczne, zapisy PS dla WPR 2023-2027 oraz EFRR i EFS+ ale również na podstawie wieloletniego doświadczenia we wdrażaniu LSR.

W ramach LSR wykorzystane zostaną następujące metody aktywizujące:

- operacje klasyczne – EFRROW, EFRR
- projekty grantowe (tzw. odwrócony projekt grantowy) – EFRROW oraz EFS+
- operacje własne, jeśli nie będzie możliwości osiągnięcia określonych celów czy wskaźników – EFRROW
- projekt granatowy na przygotowanie koncepcji Smart Village – EFRROW

Taki dobór metod odpowiada on na potrzeby zgłaszane przez lokalną społeczność oraz odzwierciedla formy wsparcia przewidziane w ramach PS dla WPR na lata 2023-2027 w tym EFRR i EFS+

Z kolei operacja własna dedykowana jest LGD, w momencie kiedy w odpowiedzi na ogłoszenie o naborze wniosków nie zgłosi się żaden podmiot i zachodzi ryzyko nie osiągnięcia wskaźników. Należy podkreślić, iż operacja własna, mimo że beneficjentem jest LGD podlega procedurom oceny i wyboru na równych zasadach jak w przypadku pozostałych beneficjentów.

Mając na uwadze opisaną wyżej ścisłą komplementarność zaplanowanych w ramach LSR przedsięwzięć, planuje się realizację wielozakresowych naborów, które wzajemnie się uzupełniając w jeszcze większym stopniu przyczynią się do osiągnięcia nadrzędnego celu LSR, który można sformułować jako poprawę jakości życia na obszarze LSR. Ponadto, LGD dla wzmocnienia osiągniętych efektów, LGD – wzorem lat ubiegłych - zamierza realizować szereg dodatkowych działań zarówno z zakresu integracji, włączenia społecznego oraz promocji innowacyjnych operacji.

5. Dywersyfikacja źródeł finansowania LSR

Z uwagi na różnorodność celów i planowanych przedsięwzięć LSR będzie finansowana zarówno z budżetu EFRROW, EFRR jak i EFS+. Udostępnienie dodatkowych funduszy przez Zarząd Województwa stanowi opisanego w rozdziale I niniejszej LSR potencjału partnerstwa oraz docenieniem wkładu interwencji LEADER w rozwój obszaru. Szczegółowy podział środków przedstawiają tabele budżetowe.

Ponadto, dla wzmocnienia efektu zaplanowanych a ramach LSR działań zaplanowano pozyskanie dofinansowania z innych źródeł tj.:

Małopolska Lokalnie. To program wspierający mieszkańców województwa małopolskiego, którzy angażują się w działania na rzecz rozwoju i wzmocnienia lokalnych społeczności. Poprzez realizację Programu Fundacja Biuro Inicjatyw Społecznych oraz Stowarzyszenie Forum Oświatowe Klucze pomagają w realizacji przedsięwzięć społecznych grupom nieformalnym i młodym organizacjom pozarządowym, wspierają także w rozwoju młode organizacje pozarządowe.

Program grantowy Małopolska Lokalnie jest współfinansowany przez Narodowy Instytut Wolności – Centrum Rozwoju Społeczeństwa Obywatelskiego ze środków Programu Fundusz Inicjatyw Obywatelskich na lata 2021-2030, a także ze środków Miasta Krakowa oraz powiatów: oświęcimskiego, myślenickiego, wielickiego, gminy Kęty i gminy Chrzanów oraz Alexander Mann Solutions Poland. Partnerem projektu jest Województwo Małopolskie.

NOWEFIO. Rządowy Program Fundusz Inicjatyw Obywatelskich NOWEFIO na lata 2021-2030 jest kontynuacją programów rządowych skierowanych do sektora organizacji pozarządowych. Podstawowym celem programu jest promocja działalności społecznej, aktywizacja i formowanie postaw obywatelskich. Dotację można otrzymać na projekt społeczny. Zakres możliwych do zrealizowania działań obejmuje wszystkie obszary działalności pożytku publicznego.

6. Integrowanie sektorów, partnerów, zasobów i branż w celu kompleksowej realizacji przedsięwzięć

Mając na uwadze na skrócony okres wdrażania LSR oraz ograniczony budżet jaki przypada na konkretny obszar oraz fakt, że LEADER, jako jedyna interwencja, umożliwi kompleksową realizację przedsięwzięć, a co za tym idzie, przy relatywnie mniejszych nakładach uzyskujemy lepszy efekt w postaci operacji oddziałującej na większy obszar i większą liczbę mieszkańców, LGD zamierza prowadzić działania oraz system zachęt na rzecz integrowania sektorów i partnerów w celu kompleksowej realizacji przedsięwzięć zaplanowanych w ramach LSR.

Właśnie w tym celu LGD bazując na skutecznej partycypacji na etapie budowy LSR, planuje udostępnić możliwość dyżurów/ konsultacji z ekspertem, który będzie w stanie rozwiązać wszelkie wątpliwości natury formalno-prawnej jak również gminy członkowskie, w ramach posiadanego kapitału pracowniczego będą służyć pomocą w przygotowaniu tego typu operacji, w tym udostępnią możliwość skorzystania z porady radcy prawnego.

Doskonałym narzędziem są działania zaplanowane w ramach Planu komunikacji, których celem jest podnoszenie kompetencji lokalnej społeczności w kluczowych obszarach mających istotne znaczenie dla rozwoju obszaru objętego LSR m.in. w zakresie poznawania dobrych praktyk (np. wyjazdy studyjne) promowania współpracy oraz innowacji na obszarach wiejskich, zrównoważenia środowiskowego ale też optymalizacji rozwiązań, którą zapewnia zintegrowanie. Plan komunikacji zawiera również działania informacyjne i promocyjne, które zostaną wykorzystane do promocji kompleksowych realizacji przedsięwzięć.

Dodatkowym narzędziem w promocji działań kompleksowych są kryteria wyboru, które premiuje operacje wykazujące zintegrowanie.

ROZDZIAŁ VI. CELE I WSKAŹNIKI

Cele oraz przedsięwzięcia są efektem wielomiesięcznej pracy członków LGD Ziemi Myślenickiej oraz uczestników konsultacji społecznych przeprowadzonych dla potrzeb przygotowania nowej LSR na lata 2023 - 2027. Zastosowanie partycypacyjnej metody przy tworzeniu LSR daje gwarancję, że przygotowany dokument jest odzwierciedleniem rzeczywistych potrzeb i oczekiwań lokalnej społeczności. Włączenie w prace nad LSR mieszkańców gmin tworzących LGD ułatwiły prace analityczne i sformułowanie najważniejszych potrzeb i problemów obszaru, co z kolei umożliwiło wykreowanie pożądanych kierunków rozwojowych na najbliższe lata. Te z kolei są odpowiedzią na współczesne wyzwania, z jakimi przyszło nam się mierzyć po okresie niespodziewanej pandemii covid-19 i szoku wywołanym wybuchem wojny w Ukrainie.

Obszarami problemowymi, które w ostatnich latach okazały się kluczowe na obszarze LSR są w szczególności:

- Mała aktywność obywatelska mieszkańców obszaru LGD;
- Bierność grup zagrożonych wykluczeniem społecznym: seniorzy, osoby do 25 roku życia;
- Zauważalna depopulacja i rosnąca liczba seniorów w społecznościach lokalnych;
- Ograniczenie w dostępie edukacji, kultury na obszarach wiejskich;
- Rosnące dysproporcje w rozwoju pomiędzy wsią a miastem;
- Wykluczenie i marginalizacja grup znajdujących się w niekorzystnej sytuacji;
- Wymagająca zwiększenia liczby ogólnodostępnych, dostosowanych do potrzeb różnych użytkowników i przyjaznych przestrzeni publicznych;
- Potrzeba zwiększenia wydarzeń o charakterze aktywizującym i integrującym;
- Potrzeba wsparcia rozwoju przedsiębiorczości.

Powyższe problemy były podstawą sformułowania celów i przedsięwzięć LSR, które zostały odzwierciedlone w Załączniku do LSR pn. Formularz 1. Cele i przedsięwzięcia.

Na podstawie zidentyfikowanych kwestii problemowych, po weryfikacji mocnych i słabych stron oraz szans i zagrożeń, zostały wyznaczone dwa cele, w ramach których zaproponowano realizację konkretnych przedsięwzięć. Ich kierunkiem jest zrównoważony rozwój obszaru LSR, wyrównywanie szans, wykorzystanie potencjału oraz niwelowanie negatywnych zjawisk demograficznych.

Założone cele są metodyczne i zostały ukierunkowane na zaspokojenie potrzeb i oczekiwań lokalnej społeczności.

Cele i przedsięwzięcia są zgodne i wpisują się w cele PS dla WPR na lata 2023-2027.

Zidentyfikowane przedsięwzięcia są klarownymi działaniami obejmującymi pakiety powiązanych operacji, służącym rozwiązaniu problemów zidentyfikowanych w LSR. Stopień realizacji przedsięwzięć mierzony jest przy pomocy wskaźników produktu, które zostały sformułowane w taki sposób, żeby było możliwe ich zmierzenie w danym roku sprawozdawczym. Jednocześnie zidentyfikowane przedsięwzięcia pozwalają na osiągnięcie wskaźników rezultatu określonych dla komponentu Wdrażanie Lokalnych Strategii Rozwoju. Ich wspólna realizacja na poziomie LSR zapewni osiągnięcie zamierzonej zmiany, która zostanie uzyskana dzięki realizacji wszystkich zamierzeń. Zaplanowane przedsięwzięcia zapewniają uzyskanie efektu synergii, natomiast komplementarne cele z jednej strony się uzupełniają by z drugiej wzmacniać efekty podejmowanych działań.

Cele zostały ustalone przy wykorzystaniu metody SMART, po przeprowadzeniu analizy SWOT i w taki sposób, aby były względem siebie komplementarne. Przedsięwzięcia zakładają realizację spójnych operacji / projektów grantowych, które dodatkowo w ramach danego celu wykazują się efektem synergii. Ponadto, mają zachęcać potencjalnych beneficjentów do aktywności i podejmowania się realizacji potrzebnych na obszarze LSR inicjatyw społecznych. Właśnie takie podejście zapewni dalszy zrównoważony rozwój obszaru LSR.

Cel 1 Wsparcie dla budowy społeczeństwa obywatelskiego dla obszaru lokalnej strategii rozwoju

Spółeczeństwo obywatelskie jest rozumiane jako cechujące się gotowością i zdolnością jednostek do świadomego, pełnego i odpowiedzialnego uczestnictwa w społeczeństwie, warunkującą jego trwanie i rozwój, i opiera się m.in. na prodemokratycznej postawie oraz obywatelskich kompetencjach obejmujących rozumienie reguł demokracji

i umiejętność ich stosowania, podmiotowej i systemicznej orientacji indywidualnej, aktywności obywatelskiej grupowej i indywidualnej. W ramach celu planuje się organizację wydarzeń sprzyjających wzrostowi atrakcyjności obszaru LSR i integracji mieszkańców LSR, działania dedykowane lokalnej społeczności, włączenie społeczne, przeciwdziałanie wykluczeniu, w tym integracja społeczna, kształtowanie postaw obywatelskich, ekologicznych. Wartością dodaną będzie podjęcie działań zmierzających do zaangażowania mieszkańców w przygotowanie koncepcji inteligentnych wsi tzw. Smart Village. Szczególną rolą i opieką zostaną otoczone osoby starsze, młode oraz z grup znajdujących się w niekorzystnej sytuacji tj.: osoby z niepełnosprawnościami i ich opiekunów, kobiety, migranci, rolnicy z małych gospodarstw lub osoby poszukujące zatrudnienia np. mieszkańcy osiedli po-PGR.

Wskaźnik rezultatu:

R.1 Poprawa realizacji celów dzięki wiedzy i innowacjom: liczba osób korzystających z doradztwa, szkoleń, wymiany wiedzy lub biorących udział w grupach operacyjnych europejskiego partnerstwa innowacyjnego (EPI) wspieranych w ramach WPR, by zwiększyć zrównoważoną efektywność gospodarczą, społeczną, środowiskową, klimatyczną i w zakresie gospodarowania zasobami.

R.42 Promowanie włączenia społecznego: liczba osób objętych wspieranymi projektami włączenia społecznego.

EECR03- liczba osób, które uzyskały kwalifikacje po opuszczeniu programu.

PLHILCR01 - liczba osób, których sytuacja społeczna uległa poprawie po opuszczeniu programu (osoby)

Do osiągnięcia celu 1 przyczyni się realizacja 3 przedsięwzięć:

1. Przedsięwzięcie 1.1. Aktywizacja i włączenie społeczne lokalnej społeczności, w tym seniorów, ludzi młodych lub osób w niekorzystnej sytuacji;
2. Przedsięwzięcie 1.2. Opracowanie koncepcji inteligentnych wsi;
3. Przedsięwzięcie 1.3 Pobudzanie aktywności społecznej w społecznościach lokalnych

Ad. 1. Przedsięwzięcie 1.1. Aktywizacja i włączenie społeczne lokalnej społeczności, w tym seniorów, ludzi młodych lub osób w niekorzystnej sytuacji

W ramach przedsięwzięcia przewiduje się realizację przedsięwzięć polegających na organizacji różnego rodzaju wydarzeń m.in. przykładowe projekty: warsztaty, szkolenia, spotkania integracyjne, wydarzenia sportowe, kulturalne, wyjazdy studyjne: teatr, fotografia, rękodzieło, cyfryzacja. Założeniem będzie realizacja bardzo zdedywersyfikowanych aktywności. Uczestnikami będą mogły być osoby z różnych środowisk, i różnych grup wiekowych, w tym ze szczególnym uwzględnieniem osób znajdujących się w niekorzystnej sytuacji. Realizacja założonych przedsięwzięć pozytywnie wpłynie na wzrost świadomości mieszkańców w wymiarze społecznym i obywatelskim oraz przyczyni się do eliminacji i ograniczenia wykluczeń. Szczególna uwaga zostanie zwrócona na aktywizację i edukację seniorów oraz ludzi młodych i osób znajdujących się w niekorzystnej sytuacji. Kluczowym założeniem jest podejmowanie działań aktywizacyjnych, integracyjnych wśród mieszkańców poprzez ich aktywny udział w organizowanych wydarzeniach. Podejmowane działania mają się przyczynić do wzrostu świadomości w zakresie możliwości podnoszenia kwalifikacji, kompetencji, rozwoju zawodowego, mieszkańców. Realizacja przedsięwzięcia pozwoli na stworzenie warunków i przestrzeni do zaangażowania i partycypacji lokalnej społeczności. Na uwagę zasługuje podmiotowe podejście do kreowania przedsięwzięć, gdzie to grupy docelowa są w centrum zainteresowania i głównymi beneficjentami pomocy.

Przedsięwzięcie realizowane będzie w formie projektów grantowych, operacji własnych Będą to tzw. projekty miękkie. Źródłem finansowania będzie EFRROW. Wnioskodawcami będą jednostki sektora finansów publicznych, organizacje pozarządowe. Grupy docelowe: Mieszkańcy terenu objętego LSR, podmioty ekonomii społecznej.

Wskaźnik PRODUKTU: Liczba projektów wzmacniających aktywne uczestnictwo osób starszych w życiu społecznym

Wskaźnik PRODUKTU: Liczba projektów nakierowanych na tworzenie i wykorzystanie nowych technologii w budowaniu świata przyjaznego osobom starszym

Ad. 2. Przedsięwzięcie 1.2 Opracowanie koncepcji inteligentnych wsi

Idea **Smart Village** ma się przyczynić do rozwoju obszarów wiejskich oraz wyrównywaniu dysproporcji w porównaniu z obszarami zurbanizowanymi. Koncepcje tworzone w sposób oddolny przy zaangażowaniu mieszkańców danej miejscowości mają dać szansę na poprawę warunków życia mieszkańców. Szczególnym obszarem ma być przeciwdziałanie wykluczeniu cyfrowemu terenów wiejskich oraz problemom w zakresie ochrony środowiska i klimatu.

Wprowadzenie przedsięwzięcie związane z inteligentnymi wsiami jest odpowiedzią na oczekiwania lokalnej społeczności w zakresie wykorzystywania innowacyjnych rozwiązań na obszarze LSR. Konceptcje pozwolą wykorzystać lokalny potencjał, uporządkować potrzeby i oczekiwania mieszkańców w zakresie rozwoju miejscowości, sołectwa. Przygotowane opracowania mają nadać nowe kierunki rozwoju, usprawnić proces pozyskiwania grantów na działania twarde i miękkie. Kluczowym atutem przedsięwzięcie jest proces włączenia samych mieszkańców w przygotowanie koncepcji a samo działanie ma wysoki czynnik innowacyjności na obszarze LSR. Ma się to przyczynić do rozwoju obszarów wiejskich oraz wyrównywaniu dysproporcji w porównaniu z obszarami zurbanizowanymi.

Przedsięwzięcie realizowane będzie w formie projektu grantowego. Będą to operacje nieinwestycyjne. Źródłem finansowania będzie EFRROW. Wnioskodawcami będą jednostki sektora finansów publicznych, organizacje pozarządowe, osoby fizyczne. Grupy docelowe: mieszkańcy, organizacje pozarządowe, grupy nieformalne, jednostki sektora finansów publicznych, przedsiębiorcy.

Wskaźnik PRODUKTU: Liczba podmiotów przygotowujących koncepcję Smart Village

Wskaźnik PRODUKTU: liczba partnerów, którzy włączyli się w przygotowanie oddolnych koncepcji inteligentnych wsi.

Ad. 3. Przedsięwzięcie 1.3 Pobudzanie aktywności społecznej w społecznościach lokalnych

Założeniem przedsięwzięcia finansowanego ze środków EFS + jest wspieranie aktywnego włączenia społecznego w celu promowania równości szans, niedyskryminacji i aktywnego uczestnictwa, oraz zwiększanie zdolności do zatrudnienia, w szczególności grup w niekorzystnej sytuacji. Planowane są działania obejmujące aktywizację społeczną, zawodową, edukacyjną, zdrowotną, kulturalną i mieszkaniową osób zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym oraz osób biernych zawodowo mająca na celu poprawę ich sytuacji na rynku pracy oraz zwiększenia aktywności w wymiarze społecznym. Ponadto możliwe będą projekty dotyczące:

- Tworzenia nowych oraz rozwoju już istniejących placówek wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży,
- Usługi zgodne z zasadą deinstytucjonalizacji, w zakresie zapewnienia opieki osobom potrzebującym wsparcia w codziennym funkcjonowaniu, w tym ze względu na wiek oraz/lub usługi w zakresie wsparcia opiekunów nieformalnych,
- Usługi w zakresie rozwoju mieszkalnictwa chronionego, wspomaganego i innych rodzajów mieszkań z usługami,
- Usługi domowej opieki długoterminowej zgodne z zasadą deinstytucjonalizacji, w tym wykorzystanie modelu DDOM.

Przedsięwzięcie realizowane będzie w formie projektu grantowego. Będą to operacje nieinwestycyjne. Źródłem finansowania będzie EFS +. Wnioskodawcami będą, organizacje pozarządowe. Grupy docelowe: mieszkańcy, młodzież, seniorzy, osoby znajdujące się w niekorzystnej sytuacji.

Wskaźnik PRODUKTU: EECO02+04 - liczba osób niezatrudnionych objętych wsparciem w programie

Wskaźnik PRODUKTU: PLKCO02 - liczba osób objętych usługami świadczonymi w społeczności lokalnej w programie.

Cel 2. Budowa infrastruktury i usług dla ludności

Realizacja powyższego celu będzie się koncentrować na przedsięwzięciach realizowanych przez jednostki sektora finansów publicznych, które będą zwiększać dostęp do małej infrastruktury publicznej oraz organizacji pozarządowych, które zwiększą dostęp do oferty usług dla ludności. Działania inwestycyjne przez jednostki sektora finansów publicznych zostaną dopełnione operacjami realizowanymi przez organizacje pozarządowe. W diagnozie obszaru kluczową kwestią okazał się dostęp do usług mających na celu poprawę jakości życia mieszkańców poprzez zwiększenie dostępu na obszarach wiejskich do ogólnodostępnej infrastruktury publicznej, uzupełnionej oferta usług niekomercyjnych. Identyfikowane wykluczenia na obszarach wiejskich, wzmocnione negatywnymi następstwami pandemii Covid-19 oraz gospodarczymi konsekwencjami wybuchu wojny w Ukrainie, ograniczyły mobilność mieszkańców. Pogłębiły również negatywne trendy demograficzne, związane w szczególności ze starzeniem się społeczności lokalnej. Dlatego tak kluczowe jest podejmowanie działań mających na celu realizację przedsięwzięć bezpośrednio wpływających na jakość oferty na obszarze LSR. Z drugiej strony ważnym aspektem wsparcie jest podniesienie konkurencyjności istniejących podmiotów gospodarczych oraz powstawanie nowych. Dzięki temu lokalny biznes ma zyskać lepszą konkurencyjność i pozycję rynkową.

Promocja postaw przedsiębiorczych zwiększy zainteresowanie podmiotów z obszaru LSR zakładaniem lub rozwijaniem działalności gospodarczej, w tym także związanych z turystyką wiejską. Realizacja celu przyczyni się do ożywienia gospodarczego, generowania nowych miejsc pracy, zmniejszenia bezrobocia, podniesienia kompetencji mieszkańców w obszarze prowadzenia działalności gospodarczej. Pomoc będzie skierowana na rozwój komercyjnych usług mających na celu poprawę jakości życia na obszarze. Istotnym elementem rozwoju obszaru będzie wsparcie kierowane do małych gospodarstw rolnych poprzez tworzenie gospodarstw agroturystycznych i zagród edukacyjnych. Przykładowe projekty: rozwój usług i produkcji komercyjnych dla społeczności lokalnej będzie można realizować poprzez operacje związane z rozwijaniem pozarolniczej działalności gospodarczej. Nawiązując do trudnej sytuacji w kraju i na świecie spowodowanej pandemią oraz wojną na Ukrainie zmieniło się podejście przedsiębiorstw do kwestii prowadzenia działalności. Umiejętność szybkiego dostosowywania się do zmian i potrzeb otoczenia, zdolność budowania nowych produktów i modeli działalności czy sprawność we wdrażaniu nowych technologii są cechami, które wzmocnią biznes. Utworzenie nowych miejsc pracy w rozwijających się przedsiębiorstwach przyczyni się do rozwoju regionu .

Wskaźniki rezultatu:

R.37 Wzrost gospodarczy i zatrudnienie na obszarach wiejskich: nowe miejsca pracy objęte wsparciem w ramach projektów WPR

R.39 Rozwój gospodarki wiejskiej: liczba przedsiębiorstw rolnych, w tym przedsiębiorstw zajmujących się biogospodarką, rozwiniętych dzięki wsparciu w ramach WPR

R.40 Inteligentna przemiana gospodarki wiejskiej: liczba wspieranych strategii inteligentnych wsi

R.41 PR Łączenie obszarów wiejskich w Europie: odsetek ludności wiejskiej korzystającej z lepszego dostępu do usług i infrastruktury dzięki wsparciu z WPR

RCR 77 - liczba osób odwiedzających obiekty kulturalne i turystyczne objęte wsparciem

Do osiągnięcia celu 2 przyczyni się realizacja 3 przedsięwzięć:

1. Przedsięwzięcie 2.1. Wsparcie rozwoju lokalnej infrastruktury;
2. Przedsięwzięcie 2.2. Rozwój przedsiębiorczości, w tym działalności agroturystycznej;
3. Przedsięwzięcie 2.3 Wsparcie lokalnej infrastruktury kulturalnej i turystycznej.

Ad. 1. Przedsięwzięcie 2.1. Wsparcie rozwoju lokalnej infrastruktury

Planowane wsparcie będzie przeznaczone na działania związane z poprawą dostępu do małej infrastruktury publicznej. Założeniem jest podniesienie atrakcyjności gmin dla mieszkańców oraz turystów. Budowa nowych obiektów o charakterze rekreacyjnym i turystycznym będzie miała pozytywny wpływ na rozwój obszaru LSR. Poprawa warunków życia na obszarach wiejskich jest bezpośrednio związana z takimi wyzwaniami jak: poprawa dostępu do infrastruktury publicznej poprzez jej utworzenie lub dostosowanie do potrzeb. Wsparcie lokalnej społeczności będzie dotyczyć różnych obszarów, w tym sportu, rekreacji, kultury. Efektem podejmowanych przedsięwzięć będzie wprowadzenie lub przywrócenie na obszarach wiejskich funkcji społecznych i edukacyjnych, kulturalnych, rekreacyjnych. Osiągnięcie zakładanego celu będzie możliwe poprzez realizację inwestycji obejmujących zwiększenie dostępności do małej infrastruktury publicznej. Do przykładowych projektów można zaliczyć: dofinansowanie będą mogły uzyskać projekty w ramach powstania nowej bądź udoskonalonej oferty infrastruktury publicznej: infrastruktura: kulturalna, rekreacyjna, turystyczna, sportowa , domy kultury, świetlice wiejskie, siłownie, place zabaw, skateparki, ścieżki rowerowe, szlaki turystyczne, altany, nasadzenia w parkach, ścieżki piesze, oznakowanie szlaków.

Przedsięwzięcie realizowane będzie w formie konkursów. Będą to operacje infrastrukturalne, nieprodukcyjne. Źródłem finansowania będzie EFROW. Wnioskodawcami będą jednostki sektora finansów publicznych. Grupy docelowe: mieszkańcy, turyści, jednostki sektora finansów publicznych.

Wskaźnik PRODUKTU: Liczba nowych, przebudowanych, zmodernizowanych i/lub wyposażonych obiektów ogólnodostępnej niekomercyjnej infrastruktury rekreacyjnej, sportowej, kulturalnej, turystycznej, w tym realizowanych w partnerstwie

Ad. 2. Przedsięwzięcie 2.2. Rozwój przedsiębiorczości, w tym działalności agroturystycznej

Planowane wsparcie będzie przeznaczone na działania związane z pozarolniczą działalnością na obszarze LSR poprzez wdrożenie nowych rozwiązań, w tym innowacyjnych (innowacje produktowe, usługowe, procesowe,

organizacyjne). Założeniem planowanego przedsięwzięcia jest efektywne wykorzystanie atutów obszaru LSR dla rozwoju oferty w obszarze biogospodarki lub zielonej gospodarki, czyli takich, które gospodarek, w których polityka środowiskowa, gospodarcza i innowacje zapewniają społeczeństwu efektywne wykorzystanie zasobów w procesach produkcji i konsumpcji, co przyczynia się do wzrostu dobrobytu i zapewnia ochronę systemów naturalnych.

Wsparcie zostanie także przeznaczone dla rolników prowadzących działalność rolniczą w małych gospodarstwach, którzy będą zainteresowani tworzeniem gospodarstw agroturystycznych i/lub zagród edukacyjnych. Założeniem jest efektywne wykorzystanie walorów przyrodniczych, kulturowych oraz krajobrazowych obszaru LSR dla rozwoju oferty usługowej, ze szczególnym uwzględnieniem rozwoju agroturystyki. Wsparciem będą objęte inwestycje dotyczące tworzenia gospodarstw agroturystycznych, zagród edukacyjnych. Turystyka wiejska poprzez swój dynamiczny rozwój będzie kreować nową jakość i nowe miejsca pracy. Dlatego ważne będzie tworzenie zintegrowanych produktów i marek o lokalnym znaczeniu. Musi to być wsparte rozwojem infrastruktury noclegowej, turystycznej, rekreacyjnej i dostępowej oraz podniesienie jej standardów. Istotną częścią wspieranych projektów będzie podnoszenie kwalifikacji.

Agroturystyka jest bezpośrednio powiązana z rozwojem turystyki przyjaznej środowisku, ze szczególnym nastawieniem na zaangażowanie walorów dziedzictwa kulturowego i różnorodności przyrodniczej. Dopełnieniem tej formuły obok gospodarstw agroturystycznych są również zagrody edukacyjne, których oferta jest budowana na bazie zasobów gospodarstwa, jak również walorów przyrodniczych, kulturowych i historycznych danej miejscowości – pozwala przyciągnąć na tereny wiejskie turystów oraz zintegrować mieszkańców z innych obszarów. Ważną częścią tych działań jest agroturystyka, będąca jedną z form turystyki wiejskiej. Agroturystyka, to turystyczna działalność realizowana w gospodarkach rolnych naszego kraju. Rozwój agroturystyki w Polsce w ostatnich latach staje się bardzo znaczący. Aktualnie stan infrastruktury jest na pewno niewystarczający i należy dołożyć starań, aby możliwości pozyskania środków na rozwój gospodarki turystycznej w perspektywie finansowej na lata 2023 - 2027 były bardziej efektywne. Wyróżnia się trzy podstawowe rodzaje agroturystyki:

- turystykę na terenach wiejskich, rozumianą jako wszelkie formy rekreacji w rejonie nieurbanizowanym;
- turystykę związaną z rolnictwem, gdzie poza produktem turystycznym oferuje się możliwości poznawania specyfiki zawodu rolnika łącznie z wykonywaniem pewnych funkcji produkcyjnych;
- turystykę wiejską z uwzględnieniem elementów kultury lokalnej i formami integracji ze społecznością obszarów wiejskich. LGD skieruje środki dla przedsiębiorców głównie w następujących obszarach:

Branża turystyka i około turystyczna,

Branża gastronomiczna,

Drobne usługi dla ludności mające na celu poprawę jakości życia, wyłączone są zakłady produkcyjne.

Przedsięwzięcie realizowane będzie w formie konkursów. Będą to operacje produkcyjne. Źródłem finansowania będzie EFRROW. Wnioskodawcami będą lokalni mieszkańcy zamierzający podjąć działalność gospodarczą lub wprowadzić usługi gospodarcze wyłączone z przepisów ustawy Prawo przedsiębiorców. Grupy docelowe: mieszkańcy, turyści, organizacje pozarządowe oraz jednostki sektora finansów publicznych.

Przedsięwzięcie realizowane będzie w formie konkursów. Będą to operacje produkcyjne. Źródłem finansowania będzie EFRROW. Wnioskodawcami będą lokalni mieszkańcy zamierzający podjąć działalność gospodarczą lub przedsiębiorcy. Grupy docelowe: mieszkańcy, turyści, organizacje pozarządowe oraz jednostki sektora finansów publicznych.

Wskaźnik PRODUKTU: Liczba operacji polegających na utworzeniu nowego przedsiębiorstwa, w tym ukierunkowanego na rozwój biogospodarki lub zielonej gospodarki

Wskaźnik PRODUKTU: Liczba operacji polegających na utworzeniu/założeniu zagrody edukacyjnej i/lub agroturystyki

Ad.3.

Przedsięwzięcie będzie współfinansowane ze środków EFRR w ramach programu Fundusze europejskie dla Małopolski. Planowane działania będą się koncentrować na poniższych obszarach tematycznych:

- I. Rozwój infrastruktury kultury:

- rozwój m.in. domów kultury, bibliotek (mediatek), muzeów, w tym wyposażenie w nowe technologie wzmacniające ofertę kulturalną,
- dokumentowanie, zachowanie i upowszechnianie dziedzictwa niematerialnego.

II. Ochrona i opieka nad zabytkami:

- wspieranie prac konserwatorskich, restauratorskich i zabezpieczających oraz robót budowlanych przy zabytkach nieruchomych wraz z ich otoczeniem, umożliwiających zachowanie dotychczasowych funkcji zabytków, a także służących nadaniu im nowych funkcji. Objęte wsparciem zabytki będą mogły pełnić funkcje użytkowe, w szczególności kulturalne, edukacyjne, służące lokalnej społeczności oraz turystom.

III. Oferta turystyczna:

- rozwój szlaków turystycznych oraz tworzenie produktów turystycznych bazujących na lokalnych potencjałach oraz walorach kulturowych i przyrodniczych, dzięki wsparciu infrastruktury, do potrzeb zrównoważonej turystyki i stworzenia ponadlokalnej oferty turystycznej.

Przedsięwzięcie realizowane będzie w formie konkursów. Źródłem finansowania będzie EFRR. Wnioskodawcy: jednostki sektora finansów publicznych, małe i średnie firmy, organizacje pozarządowe. Grupy docelowe: mieszkańcy, turyści, organizacje pozarządowe oraz jednostki sektora finansów publicznych.

Wskaźnik PRODUKTU: RCO 77 - liczba obiektów kulturalnych i turystycznych objętych wsparciem

Wskaźnik PRODUKTU: PLRO141 Liczba instytucji kultury objętych wsparciem

Załącznik:

Formularz 1: Cele i przedsięwzięcia

ROZDZIAŁ VII. SPOSÓB WYBORU I OCENY OPERACJI ORAZ SPOSÓB USTANAWIANIA KRYTERIÓW WYBORU

W zakresie PS dla WPR na lata 2023-2027 wybór i ocena operacji będą się odbywały w ramach komponentu Wdrażanie LSR, natomiast w przypadku Funduszy Europejskich dla Małopolski 2023-2027 -będzie obejmować Priorytet 6. Fundusze europejskie dla rynku pracy, edukacji i włączenia społecznego (EFS+) oraz Priorytet 7. Fundusze europejskie dla wspólnot lokalnych (EFRR)

Osiągnięcie zaplanowanych celów i wskaźników ich realizacji będzie możliwe poprzez realizację adekwatnych do lokalnych potrzeb różnorodnych metod realizacji operacji aktywizujących społeczność lokalną w ramach LSR, tj.:

- operacje konkursowe realizowane przez podmioty inne niż LGD (EFFROW, EFRR),
- projekty grantowe wdrażane przez LGD poprzez konkurencyjny wybór Grantobiorców realizujących pojedyncze zadania składające się na projekt grantowy (EFFROW, EFS+);
- projekty grantowe realizowane przez LGD zgodnie z powyższymi zasadami, jednak ukierunkowane na przygotowanie innowacyjnych koncepcji inteligentnych wsi (EFFROW),

W LSR przewidziano również możliwość realizacji operacji własnych LGD, które zapewnią osiągnięcie danego celu/przedsięwzięcia LSR, jeśli nikt inny nie będzie chciał zrealizować projekty w tym zakresie. Będą one spełniać podstawowe warunki przyznania pomocy oraz zostaną zachowane przy ich wyborze zasady konkurencyjności względem operacji planowanych przez innych Wnioskodawców. Będą one składane w ramach naborów ogłaszanych przez LGD i podlegać pełnej procedurze wyboru i oceny przez Radę LGD (organ decyzyjny). Zostały przypisane do zakresów, które pozytywnie oddziałują na lokalną społeczność, realizując cele publiczne lub niekomercyjne.

W LSR dopuszczono realizację wszystkich rodzajów operacji, tj.:

- **operacji produkcyjnych** – obejmujących inwestycje w środki trwałe lub aktywa niematerialne na rzecz przedsiębiorstw, które będą wykorzystywane do produkcji towarów lub świadczenia usług,
- **operacji nieprodukcyjnych** – obejmujących operacje niekomercyjne realizowane w celu innym niż uzyskanie zysku oraz nie wykonywane w ramach prowadzonej działalności gospodarczej,
- **inwestycji w małą infrastrukturę** – obejmujących inwestycje infrastrukturalne, których koszty całkowite nie przekraczają 1 mln euro,

Wskutek identyfikacji wielu niekorzystnych zjawisk demograficznych na obszarach wiejskich przewidziano również wsparcie dla osób młodych, seniorów oraz osób w niekorzystnej sytuacji (osób z niepełnosprawnościami oraz ich opiekunów, kobiet, migrantów, rolników z małych gospodarstw lub osób poszukujących zatrudnienia).

Na etapie budowy LSR nie były dostępne szczegółowe Wytyczne w zakresie przyznawania wypłaty i zwrotu pomocy finansowej w ramach Planu Strategicznego dla Wspólnej Polityki Rolnej na lata 2023–2027 dla interwencji I.13.1 LEADER/Rozwój Lokalny Kierowany przez Społeczność (RLKS) – komponent Zarządzanie LSR oraz Wytyczne szczegółowe w zakresie przyznawania wypłaty i zwrotu pomocy finansowej w ramach Planu Strategicznego dla Wspólnej Polityki Rolnej na lata 2023–2027 dla interwencji I.13.1 LEADER/Rozwój Lokalny Kierowany przez Społeczność (RLKS) – komponent Wdrażanie LSR.

Udostępniane projekty wskazały na kierunki w zasadach oceny i wyboru projektów, jednak etap konsultacji nie zakończył się w trakcie zatwierdzania LSR. Utrudniło to przygotowanie rozwiązań. Nie było również szczegółowych zasad dotyczących wdrażania projektów w ramach EFRR oraz EFS+.

To skłoniło do przygotowania rozwiązań wspólnych, uniwersalnych, które zapewnią wybór projektów zgodnych z obowiązującymi zasadami. Wybór mechanizmów wdrażania był realizowany indywidualnie przez każdą LGD, ale przebieg procesu oceny jest efektem współpracy i wymiany doświadczeń z innymi grupami.

Zasady wyboru i oceny operacji

Wybór i ocena będą prowadzone na podstawie obowiązujących przepisów oraz zgodnie z Wytycznymi MRiRW. Stowarzyszenie Ziemi Myślenickiej będzie podawać do publicznej wiadomości na swojej stronie internetowej, uzgodniony z **Zarządem Województwa Małopolskiego** (dalej ZWM), harmonogram naborów wniosków o wsparcie na kolejny rok, nie później niż do końca danego roku. Ewentualne aktualizacje harmonogramu, uzgodnionego z ZWM, będą zamieszczane na stronie internetowej LGD nie rzadziej niż na koniec każdego kwartału.

Wybór operacji będzie poprzedzać ogłoszenie naboru wniosków. LGD będzie podawać do publicznej wiadomości ogłoszenie o naborze wniosków o wsparcie zgodnie z ww. ustawą o RLKS oraz Wytycznymi. Ogłoszenie będzie spełniać wymogi określone w ww. ustawie o RLKS.

Kluczowym elementem ogłoszenia będzie Regulamin naboru wniosków o wsparcie. Będzie on uzgadniany z ZWM i będzie zawierał co najmniej: zakresy wsparcia; limit środków; maksymalny poziom wsparcia, kwotę wsparcia; formę wsparcia; warunki udzielenia wsparcia; kryteria wyboru operacji; opis procedury udzielania wsparcia, w tym wskazanie i opis etapów oceny w LGD oraz w ZWM; termin składania wniosków; sposób i formę składania oraz informację o wymaganych załącznikach; zakres możliwych poprawek i uzupełnień oraz sposób, formę i termin ich złożenia; sposób wymiany korespondencji między wnioskodawcą a LGD i ZWM; czynności poprzedzające udzielenie wsparcia oraz termin ich dokonania; informację o miejscu udostępnienia LSR, formularza wniosku i wzoru umowy; a także informację o środkach zaskarżenia przysługujących wnioskodawcy oraz wskazanie podmiotu właściwego do ich rozpatrzenia.

Zasady zmiany regulaminu zostaną zawarte w procedurach i będą zgodne z przepisami ww. ustawy o RLKS. Zmiana dotycząca zwiększenia limitu z ogłoszenia, uzgodniona z ZWM, będzie możliwa jeśli nie wpłynie żaden wniosek o wsparcie i będzie wymagać wydłużeniem terminu składania wniosków. Zmiany Regulaminu wynikające z odrębnych przepisów lub ze zmiany warunków określonych w przepisach regulujących zasady wsparcia - będą dokonywane niezwłocznie ze wskazaniem terminu ich obowiązywania.

LGD będzie mogła po akceptacji ZWM unieważnić nabór wniosków o wsparcie, jeżeli: w terminie składania wniosków o wsparcie nie złożono wniosku o wsparcie lub wystąpiła istotna zmiana okoliczności powodująca, że wybór operacji nie leży w interesie publicznym, czego nie można było wcześniej przewidzieć, lub postępowanie jest obciążone niemożliwą do usunięcia wadą prawną. W przypadku unieważnienia naboru Wnioskodawcom nie będzie przysługiwać prawo wniesienia protestu.

Wsparcie na Wdrażanie LSR będzie udzielane Wnioskodawcy, na jego wniosek, jeżeli będą spełnione warunki udzielenia tego wsparcia określone w Regulaminie naboru wniosków o wsparcie, tj.:

- 1) na operację wybraną przez LGD, która jest stroną umowy ramowej;
- 2) do wysokości środków przewidzianych w umowie ramowej.

Wyboru operacji będzie dokonywać Rada LGD (organ decyzyjny). Do wyłącznej kompetencji Rady będzie należał wybór operacji w rozumieniu art. 2 pkt 4 ww. rozporządzenia 2021/1060, zwanych dalej operacjami, które mają być realizowane w ramach LSR oraz ustalenie kwoty wsparcia.

Skład osobowy Rady, zasady powoływania członków Rady oraz sposób ich przyporządkowania do poszczególnych grup interesów zostały opisane w Rozdziale I w części 1.7 Skład organu decyzyjnego.

Podstawą dokonywanego wyboru i oceny operacji będzie ww. ustawa o RLKS. W zakresie dokonywanego przez LGD wyboru:

- a) zostanie zastosowana procedura zapewniająca bezstronność członków Rady (będzie prowadzony Rejestr interesów Członków Rady),
- b) zostaną zastosowane kryteria wyboru operacji, opracowane z wykorzystaniem szeregu partycypacyjnych metod i udziału wszystkich interesariuszy,
- a) zapewnimy zachowanie składu Rady zgodnego z wymaganiami określonymi w art. 31 ust. 2 lit. b ww. rozporządzenia 2021/1060,
- b) zapewnimy realizację wymogu, zgodnie z którym pojedyncza grupa interesu nie kontroluje decyzji w sprawie wyboru operacji, określonego w art. 33 ust. 3 lit. b ww. rozporządzenia 2021/1060.

Ww. wymogi zostaną zawarte w Regulaminie Rady oraz w procedurach wyboru oraz ustalenia kwoty wsparcia oraz procedurach.

LGD będzie dążyć do opracowania jednolitej dla województwa lub regionu procedury, wykorzystując doświadczenia z obecnego okresu programowania. Umożliwi to zachowanie odpowiedniego standardu oceny, a także przyspieszy proces oceny wniosków. Ma to znaczenie dla budowania wartości dodanej Podejścia Leader poprzez współpracę, wymianę wiedzy i doświadczeń.

Wybór będzie dokonywany przez Radę LGD:

- 1) spośród operacji, które są objęte wnioskami o wsparcie złożonymi w terminie, miejscu oraz formie, o których mowa w ogłoszeniu o naborze wniosków o wsparcie oraz spełniają warunki udzielenia wsparcia na wdrażanie LSR,
- 2) przy zastosowaniu kryteriów wyboru operacji.

W zakresie oceny będzie również dokonanie ustalenia kwoty wsparcia.

Jeżeli w trakcie oceny konieczne będzie uzyskanie wyjaśnień lub dokumentów niezbędnych do oceny wniosku, wyboru operacji lub ustalenia kwoty wsparcia LGD będzie miała możliwość wezwania Wnioskodawcę do złożenia tych wyjaśnień lub dokumentów. Wnioskodawca będzie zobowiązany przedstawiać dowody oraz składać wyjaśnienia niezbędne do oceny wniosku, wyboru operacji lub ustalenia kwoty wsparcia zgodnie z prawdą i bez zatajania czegokolwiek. Ciężar udowodnienia faktu będzie spoczywać na podmiocie, który z tego faktu wywodzi skutki prawne.

Po dokonaniu oceny LGD przekazuje Wnioskodawcy informację o wyniku oceny spełnienia warunków udzielenia wsparcia lub wyniku wyboru wraz z uzasadnieniem oceny i podaniem liczby punktów otrzymanych przez operację oraz wskazaniem ustalonej przez LGD kwoty wsparcia na wdrażanie LSR. W przypadku pozytywnego wyniku wyboru informuje dodatkowo, czy w dniu przekazania wniosków do ZWM operacja mieści się w limicie środków. Jeśli kwota wsparcia będzie niższej niż wnioskowana LGD zamieszcza dodatkowo uzasadnienie tej wysokości.

Na swojej stronie internetowej LGD będzie zamieszczać listę operacji spełniających warunki udzielenia wsparcia na wdrażanie LSR oraz listę operacji wybranych, ze wskazaniem, które z operacji mieszczą się w limicie środków. Dokumentacja konkursowa będzie przekazywana do ZWM w terminie 60 dni od dnia następującego po ostatnim dniu terminu składania wniosków o wsparcie.

Jeżeli po upływie 6 miesięcy od dnia udostępnienia ZWM dokumentów potwierdzających dokonanie wyboru przez LGD operacji okaże się, że nie jest możliwe udzielenie wsparcia w ramach limitu środków, ZWM informuje Wnioskodawcę o braku dostępnych środków na udzielenie tego wsparcia i pozostawia wniosek bez rozpatrzenia.

Wnioskodawcy będzie przysługiwać prawo wniesienia protestu od:

- 1) negatywnego wyniku oceny albo
- 2) wyniku oceny spełnienia kryteriów wyboru operacji, na skutek której operacja nie została wybrana, albo
- 3) wyniku wyboru operacji, na skutek którego operacja nie mieści się w limicie środków przeznaczonych na udzielenie wsparcia na wdrażanie LSR w ramach danego naboru wniosków o wsparcie, lub ustalenia przez LGD kwoty wsparcia na wdrażanie LSR niższej niż wnioskowana.

Niewystarczający limit w naborze nie może stanowić wyłącznej przesłanki wniesienia protestu. Prawo wniesienia protestu nie będzie przysługiwało LGD.

Wymogi formalne wniesienia protestu, okoliczności wezwania do uzupełnień, pozostawienia protestu bez rozpatrzenia, wycofania protestu, tryb doręczeń, możliwość wniesienia skargi do sądu administracyjnego oraz czas rozpatrzenia protestu – będą wynikać z przyjętych procedur.

Procedura odwoławcza będzie wstrzymywać zawierania umów z Wnioskodawcami, których operacje zostały wybrane przez LGD. Jedynie w przypadku wniesionego protestu od negatywnego wyniku oceny spełnienia warunków udzielenia wsparcia, procedura odwoławcza wstrzyma zawieranie umów z Wnioskodawcami do czasu uwzględnienia przez LGD stanowiska ZWM.

Wyczerpanie limitu środków w ramach danego naboru wniosków nie będzie stanowić przeszkody w udzieleniu wsparcia na daną operację, jeżeli w wyniku wniesienia protestu albo uwzględnienia skargi przez sąd administracyjny LGD wybrała tę operację, a ZWM ustalił, że są spełnione pozostałe warunki udzielenia tego wsparcia, a kryteria wyboru operacji zostały spełnione w takim stopniu, że wsparcie na wdrażanie LSR na tę operację powinno zostać udzielone oraz jeżeli nie zostanie wyczerpany określony w umowie ramowej limit na Wdrażanie LSR.

Po dokonaniu przez LGD wyboru operacji ZWM dokonuje ostatecznej weryfikacji kwalifikowalności i udziela lub odmawia udzielenia wsparcia. Jeśli wniosek zawiera braki, jest wypełniony nieprawidłowo lub zawiera oczywiste omyłki, ZWM wzywa Wnioskodawcę do usunięcia tych braków lub nieprawidłowości lub poprawienia oczywistych omyłek w wyznaczonym terminie, nie krótszym niż 7 dni i nie dłuższym niż 14 dni, pod rygorem pozostawienia wniosku bez rozpatrzenia.

Wezwanie może również dotyczyć modyfikacji kwoty wsparcia, jeśli LGD ustaliła kwotę niższą niż wnioskowana (LGD tryb postępowania w tym zakresie zawrze w swoich procedurach). Wnioskodawca nie będzie mógł dokonywać istotnych modyfikacji mających wpływ na wynik wyboru operacji dokonany przez LGD.

Podobny sposób postępowania będzie dotyczyć procedur wyboru i oceny Grantobiorców uwzględniających kryteria wyboru grantobiorców w ramach projektów grantowych, wraz z procedurą ustalania lub zmiany tych kryteriów oraz zasady ustalenia kwoty grantu. Nabory będą uruchamiane po zawarciu umowy na realizację projektu grantowego. LGD będzie odpowiadać w szczególności za:

- 1) realizację projektu grantowego zgodnie z założonym celem;
- 2) przygotowanie i przekazanie ZWM do zatwierdzenia procedur wyboru i oceny grantobiorców uwzględniających kryteria wyboru grantobiorców w ramach projektów grantowych, wraz z procedurą ustalania lub zmiany tych kryteriów;
- 3) wybór grantobiorców na podstawie ww. kryteriów;
- 4) zawieranie z grantobiorcami umów o powierzenie grantu;
- 5) rozliczanie wydatków poniesionych przez grantobiorców;
- 6) monitorowanie realizacji zadań przez grantobiorców;
- 7) kontrolę realizacji zadań przez grantobiorców;
- 8) odzyskiwanie grantów – w przypadku ich wykorzystania niezgodnie z celem projektu grantowego.

Grantobiorca będzie mógł złożyć odwołanie od wyniku oceny do Rady LGD. Po dokonaniu wyboru będą zawierane umowy o powierzenie grantu spełniającej wymogi wynikające z ustawy o RLKS.

Kluczowe cele i założenia procedur i lokalnych kryteriów wyboru

W procedurach wyboru i oceny operacji / Grantobiorców zostaną określone zasady gwarantujące prawidłowość i przejrzystość całego procesu. Poza sprawnością procedury istotna będzie również jej transparentność i skuteczność. Procedury będą czytelne dla wszystkich zainteresowanych stron, biorących udział w procesie wyboru operacji, w szczególności dla Wnioskodawców. Każdy nabór będzie poprzedzony szkoleniem i możliwością skorzystania z doradztwa, żeby obowiązujące zasady były bardziej dostępne.

Wynik oceny i wyboru operacji / Grantobiorcy będzie potwierdzany w formie Uchwały Rady podczas posiedzenia prowadzonego zgodnie z zasadami szczegółowo określonymi w Regulaminie Rady, który dodatkowo określi szczegółowe zasady zwoływania i organizacji posiedzeń Rady związanych z oceną i wyborem operacji.

Przygotowanie i aktualizacja procedur oceny i wyboru operacji / Grantobiorców będą dokonywane przy zapewnieniu udziału w procesie opiniowania wszystkim interesariuszom. Możliwe będzie zgłaszanie inicjatyw lub pomysłów na każdym etapie, nie tylko opiniowania.

Procedury będą jawne i powszechnie dostępne dla wszystkich zainteresowanych. Zostaną udostępnione na stronie internetowej oraz w Biurze LGD. Każdorazowo będą udostępniane wraz z dokumentacją konkursową.

Ocena będzie dokonywana przez członków Rady w drodze głosowania większością głosów. Przy równej liczbie głosów będzie decydować głos Przewodniczącego Rady. Zapewni to zgodność oceny z przyjętą punktacją, w ramach której nie będzie przewidziana oceny w przedziałach od - do, tylko została jednoznacznie określona liczba punktów za spełnienie danego kryterium, także w pełniejszym zakresie.

Dodatkowe warunki kwalifikowalności.

Będą każdorazowo zamieszczane w Regulaminie naboru wniosków o wsparcie i będą wynikać w szczególności z przyjętych kwot alokacji na dany nabór, liczby planowanych do osiągnięcia wskaźników, dodatkowych kryteriów dostępowych określonych w procedurach lub dodatkowych kryteriów wynikających z diagnozy potrzeb i potencjału obszaru LSR.

Lokalne kryteria wyboru operacji.

Lokalne kryteria będą przejrzyste i wynikające ze specyfiki i diagnozy obszaru LSR, Wytycznych, a ich spełnienie bezpośrednio przyczyni się do wyboru operacji / grantów, które będą realizowały cele zapisane w LSR. Kryteria będą mierzalne. Dzięki temu można będzie obiektywnie zróżnicować ocenę, bez jakiegokolwiek dyskryminacji.

Każdorazowo przy zmianie kryteriów będzie dokonywana weryfikacja w zakresie mierzalności oraz zgodności z diagnozą obszaru. Kryteria będą dotyczyć poszczególnych przedsięwzięć.

Kryteria będą zawęzać możliwość uzyskania wsparcia i będą je kierunkować na operacje najlepiej odpowiadające potrzebom obszaru LSR i najlepiej pasujące do zaplanowanych do realizacji przedsięwzięć.

Kryteria jakościowe będą zawierać szczegółowy opis podejścia do ich oceny, w tym wskazanie jakie wymagania będą konieczne do spełnienia, żeby uzyskać określoną liczbę punktów. Będą zawierać opisy, niezbędne definicje oraz wskazanie w dokumentacji konkursowej miejsca, które będzie podstawą oceny lub wskazanie wymaganych dodatkowych załączników, które będą dokumentować spełnienie danego kryterium, na każdym określonym poziomie.

W przypadku kryteriów mierzalnych zostanie jednoznacznie wskazane jakie wymagania będą konieczne do uzyskania danej liczby punktów.

Członkowie Rady dokonujący oceny według lokalnych kryteriów wyboru będą zobowiązani nie tylko podać przyznaną liczbę punktów, ale również w każdym przypadku pisemnie uzasadnić przyczynę takiej oceny.

Ostateczny kształt kryteriów zostanie ustalony w wyniku prac zespołu roboczego. Zatwierdzenie i aktualizacja lokalnych kryteriów to zadanie Walnego Zebrania. Zmiana kryteriów będzie się odbywać zgodnie z procedurą zmiany kryteriów, a także z zachowaniem ich mierzalności.

Dobór kryteriów został dokonany zgodnie z opisem procesu partycypacji przedstawionym w Rozdziale 3. Stowarzyszenie Ziemi Myślenickiej tworzy LSR wspólnie z mieszkańcami z obszaru w odpowiedzi na ich potrzeby, żeby wspierać zrównoważony rozwój. Wraz z pojawianiem się nowych czynników zewnętrznych może wystąpić potrzeba ich zmiany lub lepszego dostosowania. Przygotowanie i aktualizacja lokalnych kryteriów wyboru z wykorzystaniem partycypacyjnych metod zapewnia wszystkim interesariuszom realny wpływ na wybór operacji, które będą realizować LSR. Takie podejście zapewnia pełną inkluzywność.

Ww. zasady obowiązują również do procedur wyboru i oceny grantobiorców uwzględniających kryteria wyboru grantobiorców w ramach projektów grantowych, wraz z procedurą ustalania lub zmiany tych kryteriów.

W przypadku FEM ostateczny dobór wskaźników odbędzie się przed ogłoszeniem naborów wniosków w ramach poszczególnych działań na podstawie SZOP FEM 2021-2027. Uwzględnione będą wskaźniki wskazane w LSR na lata 2023-2027, jak również inne, które zostaną określone dla EFS+ lub EFRR.

Zgodnie z ww. zasadami na etapie wniosku o dofinansowanie w każdym celu szczegółowym będą mierzone wszystkie wskaźniki adekwatne do zakresu wsparcia - wskaźniki określone dla danego CS w LWK dla regionu, nawet jeśli nie zostały określone w danym programie.

LGD opracowując kryteria wyboru operacji zachowa zasady zgodne z wymaganiami dla projektów realizowanych z EFS+ i EFRR w zakresie zgodnym z FEM 2021-2027. Zapewniona zostanie zgodność z kryteriami wyboru projektów ustanowionych dla danego programu regionalnego w odniesieniu do danego typu projektu i właściwego funduszu (wybór będzie zgodny z zasadami i warunkami obowiązującymi dla danego funduszu), a także promowane będą projekty wpisujące się w inicjatywę Nowy Europejski Bauhaus.

Realizowane przedsięwzięcia będą się charakteryzować nie tylko komplementarnością, ale również synergią. W ramach jednego przedsięwzięcia możliwa będzie realizacja kilku zakresów (EFRROW) lub kilku działań (EFS+ i EFRR).

P.1.1. – Zakres PS dla WPR na lata 2023-2027 - 5

P.1.2. – Zakres PS dla WPR na lata 2023-2027 – 6, EFS+ - FEMP -priorytet 6

P.1.3. – Zakres PS dla WPR na lata 2023-2027 – 9, 4

P.2.1. – Zakres PS dla WPR na lata 2023-2027 – 7, 8

P.2.2. – Zakres PS dla WPR na lata 2023-2027 – 7

P.2.3. – EFRR – FEMP – priorytet 7

Legenda:

1a) rozwój przedsiębiorczości, w tym rozwój biogospodarki lub zielonej gospodarki poprzez podejmowanie pozarolniczej działalności gospodarczej przez osoby fizyczne

- 1b) rozwój przedsiębiorczości, w tym rozwój biogospodarki lub zielonej gospodarki poprzez rozwijanie pozarolniczej działalności gospodarczej
- 2a) rozwój pozarolniczych funkcji małych gospodarstw rolnych w zakresie tworzenia lub rozwijania gospodarstw agroturystycznych,
- 2b) rozwój pozarolniczych funkcji małych gospodarstw rolnych w zakresie tworzenia lub rozwijania zagród edukacyjnych,
4. poprawa dostępu do usług dla lokalnych społeczności, z wyłączeniem inwestycji infrastrukturalnych oraz operacji w zakresach wymienionych w punktach 1-2,
5. przygotowanie koncepcji inteligentnej wsi,
6. poprawa dostępu do małej infrastruktury publicznej,
7. kształtowanie świadomości obywatelskiej o znaczeniu zrównoważonego rolnictwa, gospodarki rolno-spożywczej, zielonej gospodarki, biogospodarki, wsparcie rozwoju wiedzy i umiejętności w zakresie innowacyjności, cyfryzacji lub przedsiębiorczości, a także wzmacnianie programów edukacji liderów życia publicznego i społecznego, z wyłączeniem inwestycji infrastrukturalnych,
- 8 włączenie społeczne seniorów, ludzi młodych lub osób w niekorzystnej sytuacji
9. ochrona dziedzictwa kulturowego lub przyrodniczego polskiej wsi.

Tabela nr 41 Matryca logiczna powiązań lokalnych kryteriów wyboru i przedsięwzięć

kryteria obowiązkowe dla PS WPR	1.1	1.2	1.3	2.1.	2.2.	2.3
<i>objęte oddolnymi koncepcjami inteligentnej wsi</i>	x	x	x	x		
<i>zapewniające racjonalne gospodarowanie zasobami lub ograniczające presję na środowisko</i>		x	x			x
<i>dedykowane dla mieszkańców obszarów wiejskich, wykluczonych społecznie ze względu na przynależność do grup zdiagnozowanych jako grupy w niekorzystnej sytuacji</i>	x	X	x	x	x	x
<i>realizowane przez młode kobiety prowadzące/współprowadzące gospodarstwo rolne w ramach zakresu rozwoju pozarolniczych funkcji małych gospodarstw rolnych</i>						x
<i>realizowane w partnerstwie</i>				x		
<i>zintegrowane (łącznie różne dziedziny, tematyki, gospodarki, w celu kompleksowego zaspokojenia zdiagnozowanych potrzeb społeczności).</i>	x			x	x	
<i>innowacyjne</i>	X		x		x	
<i>wykorzystujące lokalny potencjał (najlepiej endemiczny) tj. np. zasoby naturalne, w tym przyrodnicze, lokalizację, dziedzictwo lokalne, w tym kulinarne, popyt na szczególnego rodzaju usługi (np. srebrna gospodarka lub usługi opiekuńcze nad dziećmi itp.,</i>	x	x	x	x	x	x
<i>zapewniających utworzył deklarowanych nowych miejsc pracy oraz zatrudnianie na nich pracowników, jeżeli taką deklarację złożył wnioskodawca w celu uzyskania dodatkowych punktów za spełnienie kryteriów wyboru</i>						x
Kryteria dodatkowe – wybrane	1.1	1.2	1.3	2.1.	2.2.	2.3
Premiowanie Wnioskodawców, którzy korzystali ze skutecznych konsultacji z Biurem LGD	x	x	x	x	x	x
Premiowanie Wnioskodawców, którzy uczestniczyli w szkoleniu zorganizowanym przed prowadzonym naborem	x	x	x	x	x	x
Premiowanie Wnioskodawców, którzy braku udział w wydarzeniach / spotkaniach lub innych formach aktywności oferowanych przez LGD	x	x	x	x	x	x

w ramach Planu komunikacji (nie dotyczy wydarzeń otwartych / wizyt na stronie internetowej)						
Premiowanie projektów, w których wykazano wyższą niż minimalna wysokość wkładu własnego						x
Premiowanie projektów, które będą realizowane w krótszym niż maksymalny czasie realizacji operacji wynikających z Wytycznych	x	x	x	x		x
Preferowanie wnioskodawców posiadających doświadczenie lub kwalifikacje w zakresie odpowiednim do zakresu projektu		x	x			
Premiowanie operacji, które mają na celu kultywowanie lokalnych tradycji / lokalnego dziedzictwa / integracji społeczności lokalnej / włączeniu społecznemu / innych	x	x	x	x	x	
Premiowanie operacji, które są dedykowane osobom młodym, seniorom, osobom w niekorzystnej sytuacji	x	x	x	x	x	x
Premiowanie operacji, które będą uwzględniać promocję LGD, zgodnie z wymogami określonymi dla wizualizacji funduszu	x	x	x	x	x	x
Odpowiedzialność społeczna – po zrealizowaniu projektu beneficjent zobowiązuje się do wykonania bezpłatnie usługi związanej z projektem na rzecz lokalnej społeczności						x
Wykazanie spójności, komplementarności lub synergii z innymi projektami z obszaru LSR	x	x	x	x	x	x

Źródło: opracowanie własne

KRYTERIUM INNOWACYJNOŚĆ.

1) Definicja innowacyjności.

Innowacyjność – to zmiana mająca na celu wdrożenie nowego na obszarze objętym LSR lub znacząco udoskonalonego produktu, usługi, procesu, organizacji lub nowego sposobu wykorzystania lub zmobilizowania istniejących lokalnych zasobów przyrodniczych, historycznych, kulturowych czy społecznych.

Definicja najlepiej odpowiada specyfice obszaru i rodzajom planowanych do wdrożenia przedsięwzięć. Doświadczenia z okresu programowania 2014-2020 pokazują, iż beneficjenci mają świadomość potrzeby zastosowania innowacji, żeby wprowadzić na rynek lepszą ofertę usług. Dodatkowo, chcą uzyskać większą liczbę punktów w ramach oceny, dlatego zabiegają, żeby projekty miały cechy innowacyjności.

Mimo, iż obszar objęty LSR jest obszarem wiejskich, jednak oczekuje innowacyjnych rozwiązań. Stąd potrzeba stopniowalnej oceny innowacyjności. Po analizach dostępnych definicji innowacyjności przyjęto definicję wynikającą z dokumentacji konkursowej, która najbardziej obiektywnie odzwierciedla specyfikę obszaru objętego LSR oraz zapewnia możliwość wyboru projektów innowacyjnych, znacząco oddziałujących na dane przedsięwzięcie.

2) Badanie innowacyjności będzie dotyczyć następujących przedsięwzięć:

- **P.1.1; P.1.3**, w których pojawiają się **innowacyjne społeczne** w zakresie włączenia społecznego seniorów, ludzi młodych lubi osób w niekorzystnej sytuacji.
- **P.1.2** w którym pojawia się przygotowanie koncepcji smart village
- **P.2.2** w których pojawią się **innowacyjne biznesowe** w zakresie usług komercyjnych.

Wdrożenia innowacji w ww. zakresach będzie obejmować:

- zwiększenie funkcjonalności, użyteczności produktów i usług, lub
- unowocześnienie przestarzałych systemów, lub
- udoskonalenie technologii, lub
- usprawnienie komunikacji międzyludzkiej, lub
- optymalizację czasu pracy, lub
- ochronę środowiska naturalnego.

3) Oczekiwany wpływ innowacji na rozwój obszaru LSR to:

1) innowacje społeczne

- aktywizacja i integracja osób młodych, seniorów oraz osób w niekorzystnej sytuacji
- włączenie społeczne, cyfrowe i inne seniorów oraz osób z niekorzystnej sytuacji
- wzrost aktywności społecznej do działania, kreatywne podejście do odgrywania nowej roli lub relacji w społeczeństwie
- wykorzystanie lokalnych zasobów przyrodniczych, historycznych, kulturowych czy społecznych.

2) innowacyjne biznesowe:

- wpływ na wzrost gospodarczy; zwiększanie wydajności, przy takich samych nakładach; wzrostu wydajności wpływa na wzrost dostępności, co powoduje, że lokalna gospodarka się rozwija.
- osiągnięcie przewagi konkurencyjnej, najlepiej trwałej (strategicznej w obszarze produktu/usługi, sposobu obsługi klienta, konkurencyjnej ceny opartej na przewadze kosztowej, strategii jakości oferowanego produktu/usługi,
- wykorzystanie lokalnych zasobów przyrodniczych, historycznych, kulturowych czy społecznych.

Pozwoli to odróżnić zmiany, które nie będą innowacyjnością od innowacji, które będą powodować oczekiwaną zmianę.

4) Ocena innowacyjności będzie stopniowalna i zapewni możliwość uzyskania punktów:

- a) Maksymalna liczba punktów będzie dotyczyć **projektów kreatywnych** (powstających w wyniku autorskiego pomysłu, dotyczy nowych na obszarze LSR produktów, usług, procesów lub organizacji).
- b) Znacznie niższa liczba punktów będzie dotyczyć **projektów imitujących** (wzorowanych na wcześniej powstałych produktach, usługach, procesach lub organizacji, obejmują nowy sposób wykorzystania lub zmobilizowania istniejących lokalnych zasobów przyrodniczych, historycznych, kulturowych czy społecznych)
- c) Braku możliwości przyznania punktów dla **innowacji pozornych**, które obejmują drobne zmiany oferujące rzekome nowości.

5) Opis metod wdrożenia zdefiniowanych innowacji:

Opis metod wdrożenia zdefiniowanych innowacji i ich oczekiwanego wpływu na rozwój obszaru LSR:

- **P.1.1; P.1.3** w których pojawiają projekty grantowe oraz operacje własne,
- **P.2.2.** w których pojawiają się konkursy (operacje klasyczne)
- **P.1.2** w którym pojawia się projekt grantowy na przygotowanie koncepcji smart village

6) Animowanie do wdrażania innowacji:

Wdrożenie innowacji w powyższych obszarach będzie możliwe dzięki zastosowaniu szeregu działań aktywizujących, do realizacji których zaproszeni zostaną doświadczeni partnerzy. Będziemy wykorzystywać następujące mechanizmy: doradztwo biura LGD, animowanie poprzez promocję dobrych praktyk (również w tworzonej bazie projektów na stronie internetowej LGD i w mediach społecznościowych), identyfikacja korzyści płynących z rozwiązań innowacyjnych zwłaszcza w sferze biznesowej i społecznej, animowanie, sieciowanie i wdrożenie skutecznych, mechanizmów wymiany doświadczeń i nawiązywania współpracy.

Procedura zmiany lokalnych kryteriów wyboru.

- 1) Z inicjatywą zmian w lokalnych kryteriach wyboru może wystąpić członek LGD, członek Rady LGD, członek Zarządu, członek Komisji lub mieszkańiec obszaru LSR.
- 2) Wniosek / propozycja zmiany lokalnych kryteriów wyboru zawiera nazwę wprowadzanego / aktualizowanego / likwidowanego kryterium oraz uzasadnienie zmiany. Wniosek o wprowadzenie / zmianę nowego kryterium powinien również uwzględnić propozycję minimalnej i maksymalnej liczby punktów przyznawanych za to kryterium lub wagę tego kryterium w odniesieniu do pozostałych,
- 3) Zmiana kryteriów może również nastąpić na wniosek ZW lub innych organów kontrolnych.
- 4) Zgłaszanie wniosków i uwag od mieszkańców lub uprawnionych podmiotów w zakresie zmian lokalnych kryteriów wyboru będzie odbywać się w trybie ciągłym.
- 5) Modyfikacja kryteriów nie może prowadzić do usunięcia kryteriów obowiązkowych z punktu widzenia realizacji PS dla WPR na lata 2013-2027 lub FEM 2021-2027 (jeśli zostaną ustalone).

- 6) Weryfikacji zasadności otrzymanych propozycji będzie dokonywał Zarząd w okresie półrocznym, chyba że zmiana zostanie zainicjowana wskutek rekomendowania ZW lub ustaleń pokontrolnych. Zarząd będzie się posiłkować pracą zespołów roboczych.
- 7) W przypadku uznania zasadności proponowanych zmian kryteriów Biuro LGD będzie zobowiązane do opracowania nowych kryteriów i kart oceny, które będą konsultowane w trybie konsultacji społecznych, z uwzględnieniem zasad partycypacji jak w przypadku tworzenia kryteriów (jeśli będzie to możliwe i zasadne), jednak minimum przy zastosowaniu informacji zamieszczanych za pośrednictwem strony internetowej, tablicy ogłoszeń oraz w biurze LGD.
- 8) Ocena trafności i adekwatności lokalnych kryteriów będzie przeprowadzana w ramach ewaluacji.
- 9) Wyniki badania mogą stanowić podstawę do wdrożenia procedury zmiany kryteriów.
- 10) Zmiana kryteriów nie jest możliwa w trakcie trwania konkursu.
- 11) Przesłanką do uruchomienia procedury zmiany kryteriów może być również zagrożenie realizacji LSR, np.: gdy osiągnięcie zakładanych wskaźników okaże się niemożliwe.

ROZDZIAŁ VIII. PLAN DZIAŁANIA

Plan Działania, który stanowi Załącznik nr 2 obejmuje cele oraz przypisane im przedsięwzięcia, jest ściśle powiązany z zapisami rozdziału VI Cele i wskaźniki. Realizacja LSR będzie przebiegać w etapach wdrażania wynikających z umowy ramowej.

Pierwszy etap – terminy i zakres działań.

W przypadku EFRROW: od 2024 r. do I poł. 2026 r. (I kamień milowy)

W przypadku EFS+ oraz EFRR: od 2024 r. do II poł. 2026 r. (I kamień milowy)

W tym czasie zostanie położony szczególny nacisk na realizację działań komunikacyjnych skierowanych na poszerzenie współpracy z lokalnym środowiskiem w celu skorzystania dużej grupy potencjalnych beneficjentów ze szkoleń, warsztatów i doradztwa świadczonego przez Biuro LGD. Będą również udostępnione materiały informacyjno-promocyjne, dokumenty aplikacyjne (w tym dostęp do generatora wniosków, jeśli zostanie zapewniona możliwość składania wniosków elektronicznie). Na tym etapie zostaną uruchomione pierwsze konkursy mające zapewnić możliwość zakontraktowania przez ZWM 40% środków z budżetu EFRROW / EFS+ / EFRR. Działania będą również dotyczyć aktywizacji mieszkańców oraz wspierania budowy partnerstw.

Drugi etap – terminy i zakres działań.

W przypadku EFRROW: od II poł. 2026 r. do II poł. 2027 r. (II kamień milowy)

W przypadku EFS+: od I poł. 2027 r. do II poł. 2028 r. (II kamień milowy)

W tym czasie LGD będzie się koncentrować na prowadzeniu działań mających na celu zakontraktowanie środków dopełniających realizację założonych celów. Ponadto, przewiduje się zakontraktowanie budżetu EFRROW co najmniej na poziomie 80%, a budżetu EFS+ i EFRR na poziomie 90%. W istotnym dla obszaru w zakresie tworzenia partnerstw planuje się dalsze wdrażanie projektów aktywizujących, wspierających integrację. Będą one bazowały na doświadczeniach projektów już realizowanych. Działalność bieżąca LGD będzie skierowana na dalszą aktywizację oraz wprowadzenie rozwiązań wspomagających rozwój obszaru i jego promocję będących skutkiem zrealizowanych projektów.

Trzeci etap – terminy i zakres działań.

W przypadku EFRROW: od I poł. 2027 r. do II poł. 2029 r.

W przypadku EFS+: od I poł. 2028 r. do II poł. 2029 r.

W tym czasie niezbędne będzie uzupełnienie naborów w celu pełnej realizacji budżetu LSR zapewniającego osiągnięcie wskaźników. LGD zakłada możliwość wprowadzenia zmian w Planie działania, uwzględniając wyniki monitoringu lub ewaluacji oraz inne przesłanki (jeśli wystąpią). Może się to wydarzyć we wcześniejszych etapach. Określone w Planie działania wskaźniki (ilościowe i wartościowe) zostały podzielone na lata, co pozwoli na sprawne wdrażanie LSR oraz racjonalne planowanie ogłaszanych przez LGD naborów.

W przypadku EFS+ i EFRR poziom realizacji budżetu przypisany do kamieni milowych został ustalony na podstawie dostępnych danych.

Maksymalna wysokość pomocy, poziomy dofinansowania oraz limity środków na projekt / beneficjenta zostaną ustalone na poziomie procedur.

W załączniku: Formularz 2: Plan działania określono wskaźniki produktu i rezultatu możliwe do identyfikacji na etapie sporządzania niniejszej LSR. W momencie zatwierdzenia Wytycznych może okazać się konieczna ich aktualizacja. Ważne jednak będzie odpowiednie rozłożenie w czasie terminów naborów w celu zrównoważonej realizacji LSR, uwzględniającej dbałość o płynność finansową, która ma zapewnić realizację tych przedsięwzięć w których będzie konieczne wykazanie wkładu własnego (np. EFS+) lub pomoc będzie udzielana w formie refundacji (np. EFRROW). Ponadto, unikanie kumulacji działań umożliwi efektywną animację lokalną, prowadzenie działań informacyjno-edukacyjnych, włączeniowych oraz odpowiednie przygotowanie beneficjentów do aplikowania, a później realizacji projektów. Dodatkowym efektem równomiernej realizacji Planu działania jest możliwość rozłożenia w czasie promocji poszczególnych przedsięwzięć, w tym poszukiwanie komplementarnych przedsięwzięć dla zaplanowanych działań. Takie działania zminimalizują ryzyko związane z nie osiągnięciem wskaźników przypisanych do celów (rezultat) oraz przedsięwzięć (produkt). Ponadto, terminy na osiągnięcie wskaźników produktu są zgodne z zakładanymi terminami kontraktacji (zawierania umów). W przypadku wskaźników rezultatu, których osiągnięcie wiąże się z koniecznością zrealizowania przez beneficjenta lub grantobiorcę danego projektu, przyjęto dwuletni okres na udokumentowanie jego osiągnięcia.

Ponadto, przypisując w załączniku Formularz 4: Plan wykorzystania budżetu LSR, ogólne kwoty kontraktacji do poszczególnych lat realizacji LSR, kierowano się doświadczeniami z lat ubiegłych, z których wynikało iż średni czas na ocenę złożonych wniosków wraz z czasem potrzebnym LGD na dokonanie wyboru projektów to około 6 miesięcy. Jeśli okaże się że przyjęte terminy są dłuższe konieczna będzie aktualizacja Plan wykorzystania budżetu oraz w następstwie tej aktualizacji również Planu działania.

W załączniku nr Formularz 1: Cele i przedsięwzięcia w kolumnie sposób realizacji (konkurs, projekt grantowy, operacja własna, animacja itp.) przypisane zostały wybrane metody aktywizujące lokalną społeczność

ROZDZIAŁ IX. PLAN FINANSOWY LSR

Głównym źródłem finansowania Budżetu LSR jest Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich. W nowej perspektywie finansowej będzie realizował cele PS dla WPR na lata 2023-2027. W województwie małopolski LSR będzie finansowana z EFRROW oraz z EFS + poprzez wsparcie w ramach programu Fundusze Europejskie dla Małopolski 2021-2027.

Wielkość środków na realizację LSR wyznaczono zgodnie z liczbą ludności wg stanu na 31.12.2020 r.

Źródła finansowania LSR na lata 2023 – 2027:

- środki EFRROW,
- środki EFS +,
- środki EFRR,
- środki budżetu państwa,
- wkład własny jednostek sektora finansów publicznych będący wkładem krajowych środków publicznych.

Prognozowana wysokość środków na komponent Wdrażanie LSR i Zarządzanie LSR jest zgodna z limitami określonymi w ramach Konkursu na Wybór LSR. Wysokość dostępnego budżetu została odzwierciedlona w załączniku: **Formularz 3: Budżet LSR**. Liczba ludności na obszarze objętym LSR wynosi 143 344 osób (wg stanu na 31.12.2020 r.), co pozwala aplikować w ramach PS dla WPR na lata 2023-2027 (PS WPR) o środki w wysokości 4 000 000 euro na Wdrażanie LSR oraz 662 500 euro na Zarządzanie LSR. Kwota dostępnych środków obejmuje wymagany krajowy wkład środków publicznych. Ze środków EFS + 1 018 968 euro przeznacza się na Wdrażanie LSR oraz 179 816 euro przeznacza się na Zarządzanie LSR. Ze środków EFRR 2 217 760 euro na wdrażanie i 179 816 na zarządzanie LSR.

Plan wykorzystania budżetu jest pokazany w załączniku **Formularz 4: Plan wykorzystania budżetu LSR**.

Z kolei w **Formularzu 2: Plan działania** znajdują się przedsięwzięcia wraz ze wskazaniem programu z jakiego będą realizowane. **Formularz 4: Plan wykorzystania budżetu LSR** uzupełnia dane pokazując harmonogram realizacji wszystkich zaplanowanych przedsięwzięć w poszczególnych latach.

LSR będzie współfinansowana ze środków EFRROW w ramach PS dla WPR 2023-2027 oraz ze środków EFS+, EFRR w ramach programu regionalnego Fundusze Europejskie dla Małopolskiego 2021-2027. Jej grupami docelowymi są mieszkańcy, seniorzy, młodzież, osoby znajdujące się w niekorzystnej sytuacji.

Realizacja zaplanowanych operacji ma za zadanie w pierwszej kolejności poprawić standard życia, wzmocnić lokalne więzi, zintegrować mieszkańców.

Zaproponowane w ramach LSR cele zostaną zrealizowane dzięki bezpośredniemu wsparciu finansowemu EFRROW i EFS+. Zaproponowany Plan działania wynika ze zdefiniowanych celów i przedsięwzięć.

Na cel 1. Wsparcie dla budowy społeczeństwa obywatelskiego dla obszaru lokalnej strategii rozwoju, planuje się przeznaczyć 2 729 760,00 euro. Zostanie on zrealizowany poprzez przedsięwzięcia:

Przedsięwzięcie 1.1. Aktywizacja i włączenie społeczne lokalnej społeczności, w tym seniorów, ludzi młodych lub osób w niekorzystnej sytuacji, alokacja 500 000,00 euro;

Przedsięwzięcie 1.2. Opracowanie koncepcji inteligentnych wsi, alokacja 12 000,00 euro;

Przedsięwzięcie 1.3 Pobudzanie aktywności społecznej w społecznościach lokalnych, alokacja 2 217 760,00 euro

Powiązania celu z budżetem oraz Planem działania:

Zaplanowana alokacja będzie mieć pozytywny wpływ na wsparcie projektów dotyczących włączenia społecznego i integracji społecznej. Planowane do podjęcia działania miękkie mają przyczynić się do podniesienia świadomości i kompetencji uczestników. Działania miękkie przewidziane w ramach celu nr 1. mają się przyczynić do integracji społecznej i budować świadomość i postawy obywatelskie, innowacyjne, przedsiębiorcze, ekologiczne ekologicznej mieszkańców LGD. Zaproponowany podział środków w swoich założeniach kładzie równomierny nacisk na rozwój inteligentnych społeczności lokalnych oraz na pomoc i wsparcie dla osób w niekorzystnej sytuacji uwzględniające trendy demograficzne (starzejące się społeczeństwo). Środki finansowe zostaną wykorzystane na operacje dotyczące wsparcia mieszkańców z różnych grup wiekowych i pochodzących z różnych środowisk.

Na cel 2. Budowa infrastruktury i usług dla ludności zostanie przeznaczona kwota 4 506 968,00 euro. Zostanie on zrealizowany poprzez przedsięwzięcie:

Przedsięwzięcie 2.1. Wsparcie rozwoju lokalnej infrastruktury, wartość; alokacja 1 244 000,00 euro

Przedsięwzięcie 2.2. Rozwój przedsiębiorczości, w tym działalności agroturystycznej wartość; alokacja 2 244 000,00 euro

Przedsięwzięcie 2.3 Wsparcie lokalnej infrastruktury kulturalnej i turystycznej; alokacja 1 018 968,00 euro

Powiązania celu z budżetem oraz Planem działania:

Poprawa warunków życia na wsi w kontekście dostępu do zadowalającej infrastruktury rekreacyjnej, sportowej, turystycznej wymaga od wnioskodawców przemyślanej strategii w stosunku do potrzeb i planowanych zakresów operacji. Jak wynika z konsultacji społecznych infrastruktura publiczna jest bardzo pożądanym rezultatem, dlatego przygotowana alokacja pozwoli na sprawiedliwy i równomierny podział dotacji na obszarze LGD. Dzięki unijnemu wsparciu uda się zrealizować cele i szereg przedsięwzięć rozwoju dla obszaru LSR. W celu potwierdzenia obszaru LSR, jako atrakcyjnego miejsca do życia, zamieszkania, pracy, wypoczynku czy prowadzenia działalności, należy dołożyć starań, aby realizacja operacji była sprawiedliwa i dawała szansę wszystkim interesariuszom. Alokacja w ramach celu będzie także przeznaczona na rozwój przedsiębiorczości. Racjonalne rozłożenie planowanych naborów i samego procesu zarządzania LSR. spowoduje, że wszystkie grupy interesu będą miały możliwości przygotowania wniosków. Intensyfikacja naborów w ciągu trzech pierwszych lat wdrażania LSR pozwoli na znacznie szybsze osiągnięcie zamierzonych rezultatów. Realizacja poszczególnych naborów w sposób zamierzony została zaplanowana na początek wdrażania LSR. Przewidziane są inwestycje podnoszące jakość istniejącej infrastruktury lub podejmowanie i rozwijanie działalności gospodarczej Przedsięwzięcia w tym zakresie stanowiąc będą bezpośrednie przełożenie na jakość życia mieszkańców obszaru LGD.

ROZDZIAŁ X. MONITORING I EWALUACJA

W rozdziale scharakteryzowano zasady i procedurę monitoringu oraz ewaluacji, główne elementy podlegające badaniom oraz podmioty (osoby) odpowiedzialne za proces monitoringu i ewaluacji.

Do wypracowania rozwiązań wykorzystano współpracę z przedstawicielami lokalnych grup działania, a w szczególności efekt sieciowania. Wypracowane wspólne założenia zostały skonsultowane w trakcie tworzenia LSR w szczególności podczas otwartych spotkań informacyjno-konsultacyjnych, w punkcie konsultacyjnym w biurze, a także w trakcie spotkań grupy roboczej. Opisana procedura monitorowania i ewaluacji uwzględnia doświadczenia i dobre praktyki LGD z różnych województw z poprzednich perspektyw programowych.

Zasady monitoringu i ewaluacji.

Monitoring jest narzędziem do systematycznego pozyskiwania, analizowania oraz wykorzystywania informacji dla celów kontroli, zarządzania i podejmowania decyzji. Zapewnia identyfikację bezpośrednich efektów wdrażania LSR obejmujących dane ilościowe i jakościowe na temat funkcjonowania LGD Ziemi Myślenickiej oraz stanu realizacji LSR w aspekcie finansowym i rzeczowym. Pozwala również ocenić postęp w zakresie osiągania wskaźników produktu i rezultatu przypisanych do celów i przedsięwzięć. Głównym celem monitoringu jest uzyskanie informacji zwrotnych na temat skuteczności i wydajności wdrażanej LSR.

Monitoring opiera się na zasadach: wiarygodności, aktualności, obiektywności, koncentracji, realizmu, koordynacji informacji i elastyczności.

Zebrane dane i informacje będą odnoszone do założeń bazowych (wartości założonych w momencie rozpoczęcia wdrażania LSR), wskaźników pośrednich (przedstawiających pożądane wartości na konkretnym etapie wdrażania LSR – tzw. kamieni milowych) oraz wskaźników docelowych (ostatecznych rezultatów jakie ma przynieść wdrażanie LSR). Realizacja badań monitoringowych pozwoli na odniesienie wyników do oczekiwań oraz ocenę adekwatności wykorzystanych zasobów do uzyskanych efektów.

Monitoring będzie miał na celu: usprawnianie procesów zarządczych, bieżące kontrolowanie stanu wdrażania LSR, przewidywanie lub identyfikację pojawiających się problemów, optymalizowanie wykorzystanych zasobów, weryfikowanie zgodności przebiegu wdrażania z planowanymi zamierzeniami.

Ewaluacja jest procesem prowadzonym w celu ustalenia efektywności pomocy pochodzącej ze środków Unii Europejskiej (efektywności wdrażania LSR) oraz oszacowania poziomu jej oddziaływania w odniesieniu do założeń LSR, zakresów tematycznych czy też analizy wpływu na poszczególne problemy oraz potrzeby zidentyfikowane w diagnozie obszaru. Zapewnia ustalenie związków przyczynowo skutkowych między podejmowanymi działaniami, a uzyskanymi rezultatami, zwłaszcza w ujęciu średnio i długookresowym. Będzie obejmować badanie wartości oraz cech LSR z punktu widzenia przyjętych kryteriów, w celu oceny jej efektów oraz wykorzystania nabytej wiedzy w kolejnym okresie. Jednym z głównych celów ewaluacji będzie ocena rzeczywistych i spodziewanych efektów. Ewaluacja będzie próbą znalezienia odpowiedzi na pytanie, czy nasze działania przyniosły pożądane efekty w odniesieniu do wykorzystanych zasobów. Ewaluacja uwzględni następujące kryteria: trafność / adekwatność / odpowiedniość; efektywność / wydajność; skuteczność; użyteczność; trwałość.

W procesie wdrażania LSR zostaną wykorzystane dwa rodzaje ewaluacji:

- autoewaluacja (self-evaluation), tj. ocena stopnia realizacji LSR i osiągniętych lub osiągniętych efektów, dokonywaną własnymi siłami, na podstawie zbioru informacji pochodzących z monitoringu i sprawozdawczości, wspartych dodatkowymi narzędziami oceny, z możliwością udziału w ocenie ekspertów zewnętrznych. Będzie realizowana w formie warsztatów refleksyjnych, ale zostanie rozszerzona o działania zaradcze, jeśli wystąpi taka potrzeba.

- ewaluacja zewnętrzna, tj. ocena zleconą zewnętrznemu wykonawcy z doświadczeniem w zakresie badań LSR.

W okresie programowania 2023-2027 będą realizowane ewaluacje własne on-going (corocznie) oraz zostanie zlecone na zewnątrz jedno badanie ex-post (po zakończeniu realizacji LSR). Zostanie przeprowadzona do końca 2028 r. (maksymalnie do połowy 2029 r.). Badanie będzie miało charakter całościowy w kontekście postawionych pytań ewaluacyjnych. Do analizy zostaną wykorzystane dostępne metody i techniki badawcze, adekwatne do zakresu badania, obszaru i uczestników. Dzięki temu możliwe będzie zgromadzenie kompletnego i wiarygodnego materiału oraz wypracowanie rekomendacji na poziomie eksperckim.

Wykorzystana zostanie przede wszystkim koncepcja triangulacji metodologicznej, zapewniająca zróżnicowanie źródeł danych, metod i perspektyw badawczych. Kluczowy będzie również partycypacyjny charakter badania na każdym jego etapie, z wykorzystaniem metod partycypacji stosowanych przy przygotowaniu i aktualizacji LSR. Rzetelna ocena efektywności wdrażania LSR będzie również oparta o ocenę stanu realizacji zobowiązań oraz wyników badań monitoringowych oraz przy uwzględnieniu wyników ewaluacji wewnętrznych on-going.

Ewaluacja zewnętrzna może zostać zlecona wspólnie, tj. badanie obejmuje kilka lub wszystkie LGD z terenu województwa. Badanie ewaluacyjne ex-post będzie obejmowało w szczególności ocenę, na ile udało się osiągnąć założone cele, ocenę skuteczności i efektywności interwencji oraz jej trafności i użyteczności oraz badanie długotrwałych efektów (oddziaływanie) LSR oraz ich trwałość. Będzie ona dotyczyć następujących obszarów badawczych: ocena wpływu na cel/cele LSR; kapitał społeczny, przedsiębiorczość, współpracę, osoby młode, seniorów oraz w niekorzystnej sytuacji, innowacyjność, funkcjonowania LGD, proces wdrażania oraz wartość dodaną podejścia LEADER i innych (jeśli zajdzie taka potrzeba).

Sposób wykorzystania wyników z monitoringu i ewaluacji

Informacje uzyskane w wyniku badań oraz podejmowane działania zaradcze (jeśli wystąpi taka potrzeba) zapewnią terminowe i skuteczne wdrażania LSR, odpowiednią jakość stosowanych procedur, wyższą efektywność lokalnych kryteriów wyboru czy jakość świadczonych przez LGD Ziemi Myślenickiej usług. Dzięki temu zwiększy się szansa na osiągnięcie założeń LSR. Wyniki badań mogą stać być również przesłanką do zmiany zasad funkcjonowania LGD Ziemi Myślenickiej, czy zmian w LSR, w szczególności w zakresie aktualizacji problemów lub potrzeb oraz dostosowania budżetu, wskaźników lub innych założeń do zmieniających się warunków otoczenia LSR.

Wnioski i rekomendacje z prowadzonych badań będą podstawą do podejmowania działań zaradczych, jeśli pojawiłoby się zagrożenie nie osiągnięcia kamieni milowych określonych w umowie ramowej, czy poziomów realizacji wskaźników produktu i rezultatu. Istotna będzie również ocena poziomu zainteresowania potencjalnych beneficjentów wsparciem przewidzianym w LSR. Będzie to przesłanką do podejmowania decyzji o jej aktualizacji.

W przypadku wykrycia istotnych problemów na etapie wdrażaniem lub zarządzania LSR, LGD Ziemi Myślenickiej przygotuje i wdroży program naprawczy. Program ten zostanie stworzony przy udziale pracowników Biura, Członków organów LGD oraz pozostałych Członków LGD. Będzie podlegać akceptacji w samorządzie województwa (poprzez np. akceptację zmienionej LSR). Proces monitoringu został połączony z Planem komunikacji w celu zaangażowania odpowiednich grup społecznych (adresatów LSR, ludzi młodych, seniorów czy osób w niekorzystnej sytuacji).

Procedura ewaluacji i monitoringu

Procedura określa przebieg procesu monitorowania i ewaluacji.

Zakres procedury: Proces obejmuje czynności w zakresie monitoringu i ewaluacji od momentu powołania Koordynatora do momentu publikacji Raport z ewaluacji ex-post.

Założenie ogólne: Monitoring będzie procesem ciągłym, przy czym wyniki będą gromadzone półrocznie. Ewaluacja będzie prowadzona okresowo. W ramach ewaluacji on-going raporty będą sporządzane w kwartale następującym po roku, którego badanie on-going dotyczy. W przypadku ewaluacji ex-post raport powstanie po realizacji LSR lub na końcowym etapie wdrażania.

Osoby odpowiedzialne: odpowiedzialny będzie Zarząd LGD, który będzie wykonywać część zadań związanych z ewaluacją (szczególnie zadania, które mogą być prowadzone równoległe z monitoringiem), a część zadań zostanie powierzona ekspertom zewnętrznym. Za gromadzenie danych i dokumentów niezbędnych do prowadzenia ewaluacji odpowiadać będzie biuro LGD. Proces ewaluacji ex-post będzie prowadzony przez doświadczoną firmę zewnętrzną.

Przebieg procedury:

1. Zarząd - z pomocą pracowników Biura - określa czynności niezbędne do pozyskania danych i informacji, dokonuje wyboru narzędzi adekwatnych do zakresu badania.
2. W procesie monitoringu i ewaluacji wykorzystywane będą różnorodne narzędzia oraz partycypacyjne metody zapewniające zaangażowanie lokalnej społeczności, stosowane wcześniej przy przygotowaniu i aktualizacji LSR, żeby możliwa była kompleksowa analiza danych, zebranie reprezentatywnych opinii i wykorzystanie wniosków.

3. W razie potrzeb Zarząd może zlecić wykonanie niezbędnych ocen / ekspertyz podmiotom zewnętrznym.
4. Dane są gromadzone systematycznie, z zachowaniem śladu rewizyjnego. Wykorzystywane są do tego arkusze kalkulacyjne lub systemy informatyczne wspierające obsługę wniosków.
5. Przeprowadzone badania ewaluacyjne obejmują co najmniej ocenę na ile udało się osiągnąć założone cele, ocenę skuteczności i efektywności interwencji oraz jej trafności i użyteczności oraz badanie długotrwałych efektów (oddziaływanie) LSR oraz ich trwałość.
6. Zakres monitoringu i ewaluacji oraz elementy podlegające ocenie zostały określone w Tabeli Elementy podlegające monitorowaniu i ewaluacji (on going / ex-post) ze wskazaniem sposobu ich pozyskania oraz zakresu analizy i oceny danych.
7. Z badań monitoringowych / ewaluacyjnych powstają sprawozdania / raporty. Struktura sprawozdania / raportu stanowi odzwierciedlenie zakresu badania. Dokumenty są przyjmowane przez Zarząd.
8. Sporządzane informacje / raporty będą podawane do publicznej wiadomości m.in. poprzez umieszczenie na stronie internetowej i udostępnione do wglądu w Biurze LGD (upowszechnienie wyników). Będzie to forma zachęty do dyskusji o działalności LGD i Zarządu.
9. W przypadku wydania rekomendacji Zarząd wskazuje osobę/osoby odpowiedzialne za ich realizację i określa terminy ich wdrożenia.
10. Monitorowaniem terminowości realizacji rekomendacji zajmuje się Biuro LGD. Jeśli wdrożenie rekomendacji nie jest możliwe w wyznaczonym terminie – Biuro wnioskuje o zmianę terminu lub podjęcie dodatkowych działań warunkujących wykonanie rekomendacji.
11. Za realizację rekomendacji lub uzasadnienie przyczyn odstąpienia od ich realizacji odpowiada Zarząd.
12. Zakończeniem procesu monitorowania i ewaluacji jest przedstawienie przez Zarząd raportu z ewaluacji ex-post wraz z informacją o poziomie wdrożenia rekomendacji.

Wykonawca badań monitoringowych oraz ewaluacji on-going (własna): Zarząd/ Biuro LGD, możliwość wsparcia przez ekspertów zewnętrznych, możliwość zlecenia wykonania ocen / ekspertyz zewnętrznych.

Wykonawca badania ex-post: Firma zewnętrzna posiadająca doświadczenie w realizacji ewaluacji LSR.

Czas realizacji badania:

Dane monitoringowe będą zbierane w okresach półrocznych. W sytuacji wystąpienia zagrożeń w terminowej realizacji LSR Zarząd może podjąć decyzję o zwiększeniu częstotliwości lub zakresu badań, które będą adekwatne do zobowiązań wynikających z umowy ramowej:

- corocznej weryfikacji poziomów osiągnięcia wskaźników i możliwości osiągnięcia pozostałych założeń LSR i zobowiązań z umowy ramowej,
- I kamień milowy do 30 czerwca 2026 r. (EFRROW) oraz 31 grudnia 2026 roku (FEMP 2021-2023),
- II kamień milowy do 31 grudnia 2027 r. (EFRROW) oraz 31 grudnia 2027 roku (FEMP 2021-2023).

Zapewni to bieżące informacje o postępie wdrażania LSR i umożliwi podejmowanie działań zaradczych, gdyby tempo wdrażania nie było wystarczające dla osiągnięcia założeń wynikających z umowy ramowej.

W celu wzmocnienia efektów bieżącego monitoringu zostanie dodany proces ewaluacji on-going (ewaluacji własnej) realizowanej corocznie w terminie do końca I kwartału roku następującego po okresie badawczym.

Proces wdrażania LSR rozpocznie się ogłoszeniem naborów wniosków w połowie 2024 r. Pierwsze efekty będą możliwe do weryfikacji najwcześniej w 2025 r.

W początkowym okresie może nastąpić kumulacja naborów ogłaszanych przez wszystkie LGD w województwie, dlatego potrzebny będzie dłuższy czas na ocenę złożonych wniosków. Nie będzie zatem możliwe dokonanie ewaluacji zewnętrznej średniookresowej, gdyż nie będzie ku temu wystarczających danych. Potrzeba wykorzystania obiektywnej oceny procesu wdrażania zostanie zapewniona przez udział w warsztatach refleksyjnych ekspertów zewnętrznych.

Źródło danych.

Dane źródłowe będą pozyskiwane z dokumentacji własnej gromadzonej przez LGD Ziemi Myślenickiej, z samorządu województwa lub systemu informatycznego – jeśli będzie dostępny, z GUS oraz badań ankietowych. Istotnym źródłem będą bezpośrednie wywiady z beneficjentami, analiza pomysłów/inicjatyw zgłaszanych przez mieszkańców dotyczących funkcjonowania LGD Ziemi Myślenickiej i wdrażania LSR w ramach stworzonego systemu zachęt lub wizje lokalne w miejscach realizacji projektów / grantów. Informacje będą pochodzić od różnych interesariuszy z obszaru LSR, żeby zastosować jak najszerszy poziom włączenia i uzyskać reprezentatywne wyniki.

Dane statystyczne dostarczą obiektywnych informacji na temat zmian w obszarze badania i jego otoczeniu. Będą obejmować zjawiska demograficzne, rynek pracy, lokalną gospodarkę oraz sytuację społeczną. Zakres analizy będzie również obejmować dane ilościowe o prowadzonych naborach, postępie rzeczowym, efektach realizacji Planu komunikacji, Planu szkoleń oraz dane finansowe. Dane będą dotyczyć tych elementów, które stanowią kluczowe zobowiązania wynikające z zawartych umów. Kluczowym źródłem danych będą również badanie jakościowe, obejmujące w szczególności wywiady z członkami LGD, pracownikami Biura LGD oraz przedstawicielami organów stowarzyszenia (Zarządu, Rady decyzyjnej, Komisji rewizyjnej) oraz przede wszystkim odbiorcami pomocy.

W badaniu będą uwzględnione opinie tych podmiotów, które nie uzyskały wsparcia. Wywiady będą prowadzone przy wykorzystaniu instrumentów adekwatnych do grupy interesariuszy, żeby włączyć do badania wszystkich zainteresowanych. Na potrzeby wywiadów stworzymy scenariusze dostosowywane do równych odbiorców. Zebrane dane będą wykorzystane nie tylko do oceny wdrażania LSR, ale będą podstawą do formułowania rekomendacji.

Tabela nr ... Elementy podlegające monitorowaniu i ewaluacji (on going / ex-post) ze wskazaniem sposobu ich pozyskania oraz zakresu analizy i oceny danych.

Wyszczególnienie	Podstawowe źródła danych / rodzaj i częstotliwość badania	Analiza i ocena danych
Efektywność pracy Biura LGD i organów LGD, w tym jakość doradztwa, stan realizacji Planu komunikacji / Planu szkoleń oraz działań animacyjno-integracyjnych i wyłączeniowych skierowanych do lokalnej społeczności, dostępność Biura, sprawność podejmowania decyzji przez LGD oraz stosowanie obowiązujących przepisów i wytycznych – zarządzenie LSR	opinia przełożonego, wywiady z beneficjentami i członkami LGD, badania ankietowe, wyniki kontroli, anonimowe ankiety, wywiady, dokumentacja własna LGD M6 – Monitorowanie w okresach półrocznych E1 – ewaluacja on-going realizowana w okresach rocznych (do końca I kw. po zakończeniu roku) EX – ewaluacja ex-post – 1 badanie do końca 2028 r. (max do czerwca 2029 r.)	Rzetelne i terminowe wypełnianie obowiązków, ocena jakości prowadzonych działań i ich skuteczności w odniesieniu do założeń LSR, jakość doradztwa, adekwatność działań komunikacyjnych i szkoleniowych, zaangażowanie i chęć rozwiązywania problemów. Kryterium: Efektywność
Postęp rzeczowy LSR w zakresie stopnia osiągnięcia mierzalnych wskaźników wykonalności celów – wdrażanie LSR	dokumentacja konkursowa, dane pozyskane z samorządu województwa, ankiety monitorujące / sprawozdania beneficjentów M6, E1, EX	Stopień realizacji celów, przedsięwzięć, wskaźników; ocena celowości i trafności założeń realizowanych w ramach LSR; wpływ podejmowanych przez Biuro LGD działań na postęp rzeczowy; określenie stopnia realizacji poszczególnych operacji. Kryterium: Skuteczność i użyteczność, trwałość.

Postęp finansowy w zakresie stanu realizacji budżetu w poszczególnych naborach i możliwości osiągnięcia kamieni milowych, z uwzględnieniem czynników zewnętrznych wpływających na tempo kontraktacji oraz tempo realizacji projektów – wdrażanie i zarządzanie LSR	dokumentacja konkursowa, dane pozyskane z samorządu województwa, ankiety monitorujące / sprawozdania beneficjentów M6, E1, EX	Stopień wykorzystania budżetu LGD przeznaczonego na wdrażanie LSR w odniesieniu do podjętych środków, wpływ podejmowanych przez Biuro LGD działań na postęp finansowy, ocena trafności założeń finansowych LSR. Kryterium: Skuteczność i użyteczność
Harmonogram ogłaszanych konkursów oraz poziom zainteresowania beneficjentów ogłaszanymi naborami – wdrażanie i zarządzanie LSR	dokumentacja konkursowa, rejestr wniosków, rejestr doradztwa, listy obecności na spotkaniach szkoleniowych, licznik odwiedzin na stronie internetowej / na profilu w mediach społecznościowych, M6, E1, EX	Zgodność ogłaszanych konkursów z przyjętym harmonogramem, ocena stopnia realizacji zadań w ramach LSR Kryterium: Efektywność
Efektywność promocji i aktywizacji lokalnej społeczności, zainteresowanie stroną internetową LGD oraz profilem w mediach społecznościowych, udziałem w ofercie informacyjno-promocyjnej, czytelność i skuteczność przekazu, przepływ informacji – zarządzanie LSR	dokumentacja własna LGD, licznik odwiedzin na stronie internetowej / na profilu w mediach społecznościowych, listy obecności, dokumentacja zdjęciowa, ankiety, wywiady M6, E1, EX	Ocena skuteczności przepływu informacji w stosunku do osiągniętych rezultatów, badanie efektów dotarcia do poszczególnych beneficjentów, liczba osób, które uzyskały informację na temat LGD, skuteczność animacji lokalnej społeczności. Kryterium: Skuteczność i efektywność
Jakość procedur oceny i wyboru projektów oraz efektywności lokalnych kryteriów wyboru – wdrażanie LSR	dokumentacja własna LGD, dokumentacja konkursowa, wyniki kontroli, rejestr wniosków, rejestr umów, analizy wewnętrzne, ankiety ewaluacyjne, ankiety, wywiady E1, EX	Sposoby i efektywność przepływu informacji, sprawność w podejmowaniu decyzji, skuteczność stosowania procedur, analiza zgodności oceny projektów z LSR, wg lokalnych kryteriów wyboru w odniesieniu do przyjętych zasad i Wytycznych, ocen jakości stosowanych kryteriów wyboru operacji i procedur Kryterium: Skuteczność i trafność
Postrzegania LGD w otoczeniu, ocena jakości partnerstwa – zarządzanie LSR	dokumentacja własna LGD, rejestr umów, ankiety ewaluacyjne, ankiety, wywiady E1, EX	Skuteczność, użyteczność i trwałość wykorzystywanych narzędzi promocji
Identyfikację zmian w otoczeniu LSR i czynników zakłócających, żeby możliwe było podjęcie działań zaradczych – wdrażanie LSR	analiza danych GUS, dokumentacja własna LGD, ankiety, wywiady E1, EX	Efektywność, trafność i trwałość aktywizacji lokalnej społeczności

Źródło: Opracowanie będące efektem współpracy z lokalnymi grupami działania w ramach wypracowanych standardów w zakresie monitoringu i ewaluacji

WYKAZ WYKORZYSTANEJ LITERATURY

1. Plan Strategiczny dla Wspólnej Polityki Rolnej na lata 2023-2027 (aktualizacja, maj 2023 r.).
2. Program regionalny Fundusze Europejskie dla Małopolski 2021-2027.
3. Szczegółowy Opis Priorytetów programu regionalnego Fundusze Europejskie dla Małopolski 2021-2027.
4. Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/1060 z dnia 24 czerwca 2021 r. ustanawiające wspólne przepisy dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego Plus, Funduszu Spójności, Funduszu na rzecz Sprawiedliwej Transformacji i Europejskiego Funduszu Morskiego, Rybackiego i Akwakultury, a także przepisy finansowe na potrzeby tych funduszy oraz na potrzeby Funduszu Azylu, Migracji i Integracji, Funduszu Bezpieczeństwa Wewnętrznego i Instrumentu Wsparcia Finansowego na rzecz Zarządzania Granicami i Polityki Wizowej (Dz. Urz. UE L 231 z 30.06.2021, str. 159-706).
5. Europejski Zielony Ład, Komisja Europejska 2021.
6. Ustawa z dnia 20 lutego 2015 r. o rozwoju lokalnym z udziałem lokalnej społeczności (Dz. U. z 2022 r. poz. 943), zwanej dalej ustawą RLKS.
7. Ustawa z dnia 28 kwietnia 2022 r. o zasadach realizacji zadań finansowanych ze środków europejskich w perspektywie finansowej 2021–2027.
8. Ustawa z dnia 8 kwietnia 2023 r. o Planie Strategicznym dla Wspólnej Polityki Rolnej na lata 2023–2027 (Dz. U. z 2023 poz. 412).
9. Ustawa z 7 kwietnia 1989 r. Prawo o stowarzyszeniach (Dz. U. z 2020 r. poz. 2261 z późn. zm.).
10. Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030.
11. Strategia rozwoju województwa małopolskiego do 2030 roku.
12. Wytyczne dotyczące realizacji projektów z udziałem środków Europejskiego Funduszu Społecznego Plus w regionalnych programach na lata 2021–2027.
13. Wytyczne dotyczące warunków gromadzenia i przekazywania danych w postaci elektronicznej na lata 2021-2027.
14. Wytyczne dotyczące kwalifikowalności wydatków na lata 2021-2027.
15. Wytyczne dotyczące wyboru projektów na lata 2021-2027.
16. Wytyczne dotyczące monitorowania postępu rzeczowego realizacji programów na lata 2021-2027.
17. Wytyczne dotyczące realizacji zasad równościowych w ramach funduszy unijnych na lata 2021-2027.
18. Wytyczne dotyczące kontroli realizacji programów polityki spójności na lata 2021–2027.
19. Kryteria Wyboru Projektów w zakresie Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego (EFRR) w ramach Programu Fundusze Europejskie dla Małopolski 2021-2027.
20. Kryteria Wyboru Projektów w zakresie Europejskiego Funduszu Społecznego Plus (EFS+) w ramach Programu Fundusze Europejskie dla Małopolski 2021-2027.
21. Zasady realizacji instrumentów terytorialnych w Polsce w perspektywie finansowej UE na lata 2021-2027.
22. Strategia Na Rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.). (2017 r.).
23. Strategia Rozwoju Kapitału Społecznego 2030 (2020 r.).
24. Strategia zrównoważonego rozwoju wsi, rolnictwa i rybactwa 2030. (2019). Warszawa.
25. Projekt wytycznych szczegółowych dotyczących udzielania w wsparcia finansowego w ramach PS WPR dla interwencji I.13.1 LEADER w zakresie komponentu Wdrażanie LSR.
26. Projekt wytycznych szczegółowych dotyczących udzielania w wsparcia finansowego w ramach PS WPR dla interwencji I.13.1 LEADER w zakresie komponentu Zarządzanie LSR.
27. PORADNIK DLA LOKALNYCH GRUP DZIAŁANIA W ZAKRESIE OPRACOWANIA LOKALNYCH STRATEGII ROZWOJU NA LATA 2014-2020, Materiał zredagowany w Departamencie Rozwoju Obszarów Wiejskich Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi na podstawie wyników prac Zespołu Roboczego ds. Opracowania Zakresu Lokalnych Strategii Rozwoju przy Grupie tematycznej ds. Podejścia Leader, Wydanie III uzupełnione i zaktualizowane, Warszawa 2015.
28. Raport Polska wieś 2020. Raport o stanie wsi, Fundacja na rzecz Rozwoju Polskiego Rolnictwa (FDPA).
29. Raport Polska wieś 2022. Raport o stanie wsi, Fundacja na rzecz Rozwoju Polskiego Rolnictwa (FDPA).

30. Brodziński Z., 2009: Problemy partycypacji społecznej w Lokalnych Grupach Działania, Roczniki Naukowe SERiA, t. XI. z. 4, Warszawa – Poznań – Olsztyn,
31. Długosz D., Wygnański J. J., Obywatele współdecydują. Przewodnik po partycypacji społecznej.
32. Partycypacja obywatelska. Od teorii do praktyki społecznej. Redakcja naukowa Anna Przybylska, Anna Giza, Wydawnictwo Naukowe Scholar, Warszawa 2014.
33. Skrzypczak B., Theiss W. (red), Edukacja i animacja społeczna w środowisku lokalnym, Stowarzyszenie Centrum Wspierania Aktywności Lokalnej, Warszawa 2006.
34. Statut LGD Ziemi Myślenickiej, przyjęty Uchwałą WZC z dnia 11.05.2023 roku.
35. Regulamin Rady LGD Ziemi Myślenickiej oraz Regulamin Zarządu przyjęty uchwałą WZC z dnia 5 czerwca 2023r.
36. Strona internetowa Głównego Urzędu Statystycznego, bank Danych Lokalnych, <https://bdl.stat.gov.pl>
37. Strona internetowa Geoportalu Krajowego, <https://www.geoportal.gov.pl>
38. Strona internetowa Generalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska, Centralny Rejestr Form Ochrony Przyrody, <https://crfop.gdos.gov.pl/CRFOP/>
39. Strona internetowa Stowarzyszenia Ziemi Myślenickiej www.lgdzm.pl.
40. Strategie Rozwoju Gmin Mszana Dolna (miasto), Mszana Dolna (gmina), Niedźwiedź, Lubień, Myślenice, Pcim, Raciechowice, Sułkowice, Tokarnia, Wiśniowa, Lanckorona
41. Plan Rozwoju Lokalnego Gminy Tokarnia
42. Strategie Rozwoju Powiatów Limanowskiego, Myślenickiego, Wadowickiego,
43. Plan zagospodarowania przestrzennego województwa małopolskiego.
44. Strony internetowe Gmin Mszana Dolna (miasto), Mszana Dolna (gmina), Niedźwiedź, Lubień, Myślenice, Pcim, Raciechowice, Sułkowice, Tokarnia, Wiśniowa, Lanckorona

Załączniki do LSR

Formularz 1: Cele i przedsięwzięcia

Budżet (w EUR)	Przedsięwzięcia w ramach celu	grupy docelowe	sposób realizacji (konkurs, projekt grantowy, operacja własna, animacja itp.)
	C.1 Wsparcie dla budowy społeczeństwa obywatelskiego dla obszaru lokalnej strategii rozwoju		
500 000	P.1.1 Aktywizacja i włączenie społeczne lokalnej społeczności, w tym seniorów, ludzi młodych lub osób w niekorzystnej sytuacji	mieszkańcy, seniorzy, młodzież, osoby w niekorzystnej sytuacji	projekt grantowy, operacje własne nie więcej niż 20% LSR)
12 000	1.2 Opracowanie koncepcji inteligentnych wsi	mieszkańcy, seniorzy, młodzież, osoby w niekorzystnej sytuacji, przedsiębiorcy	projekt grantowy na przygotowanie koncepcji smart village
2 217 760	1.3 Pobudzanie aktywności społecznej w społecznościach lokalnych	mieszkańcy, seniorzy, młodzież, osoby w niekorzystnej sytuacji, przedsiębiorcy	projekt grantowy, operacje własne (nie więcej niż 20% LSR)
	C.2 Budowa infrastruktury i usług dla ludności		
1 244 000	2.1. Wsparcie rozwoju lokalnej infrastruktury	mieszkańcy, seniorzy, młodzież, osoby w niekorzystnej sytuacji, turyści	konkurs - operacje klasyczne
2 244 000	2.2. Rozwój przedsiębiorczości, w tym działalności agroturystycznej	mieszkańcy, seniorzy, młodzież, osoby w niekorzystnej sytuacji, turyści	konkurs - operacje klasyczne
1 018 968	2.3 Wsparcie lokalnej infrastruktury kulturalnej i turystycznej	mieszkańcy, seniorzy, młodzież, osoby w niekorzystnej sytuacji, turyści	konkurs - operacje klasyczne

Formularz 2: Plan działania

CEL	lata	do 31.12.2024		do 31.12.2025		do 31.12.2026		do 31.12.2027		do 31.12.2028		do 31.12.2029		Program
	Nazwa wskaźnika	Wartość z jednostką miary	% realizacji wskaźnika narastająco	Wartość z jednostką miary	% realizacji wskaźnika narastająco	Wartość z jednostką miary	% realizacji wskaźnika narastająco	Wartość z jednostką miary	% realizacji wskaźnika narastająco	Wartość z jednostką miary	% realizacji wskaźnika narastająco	Wartość z jednostką miary	% realizacji wskaźnika narastająco	
C.1. Wsparcie dla budowy społeczeństwa obywatelskiego dla obszaru lokalnej strategii rozwoju														
Przedsięwzięcie P. 1.1 Aktywizacja i włączenie społeczne lokalnej społeczności, w tym seniorów, ludzi młodych lub osób w niekorzystnej sytuacji	Liczba projektów wzmacniających aktywne uczestnictwo osób starszych w życiu społecznym	0	0%	5 szt.	50%	10 szt.	100%	0	100%	0	100%	0	100%	PS WPR
	Liczba projektów nakierowanych na tworzenie i wykorzystanie nowych technologii w budowaniu świata przyjaznego osobom starszym	0	0%	5 szt.	50%	10 szt.	100%	0	100%	0	100%	0	100%	
Przedsięwzięcie P.1.2 Opracowanie koncepcji inteligentnych wsi	Liczba podmiotów przygotowujących koncepcję Smart Village	0	0%	0	0%	0	0%	10 szt.	100%	0	100%	0	100%	PS WPR

	Liczba partnerów, którzy włączyli się w przygotowanie oddolnych koncepcji inteligentnych wsi	0	0%	0	0%	0	0%	5 szt.	100%	0	100%	0	100%	
Przedsięwzięcie P.1.3 Pobudzenie aktywności społecznej w społecznościach lokalnych	Liczba osób niezatrudnionych objętych wsparciem w programie	0	0%	125 osób	50%	250 osob	100%	0	100%	0%	100%	0	100%	FEM
	Liczba osób objętych usługami świadczonymi w społeczności lokalnej w programie	0	0%	0	0%	125 osób	50%	250 osób	100%	0	100%	0	100%	
Wskaźnik rezultatu W.1.1(1) R.1 Poprawa realizacji celów dzięki wiedzy i innowacjom: liczba osób korzystających z doradztwa, szkoleń, wymiany wiedzy lub biorących udział w grupach operacyjnych europejskiego partnerstwa innowacyjnego (EPI) wspieranych w ramach WPR, by zwiększyć zrównoważoną efektywność gospodarczą, społeczną, środowiskową, klimatyczną i w zakresie gospodarowania zasobami													Liczba osób - 50	PS WPR
Wskaźnik rezultatu W.1.1(2) R.42 Promowanie włączenia społecznego: liczba osób objętych wspieranymi projektami włączenia społecznego													Liczba osób - 250	PS WPR

Liczba osób, które uzyskały kwalifikacje po opuszczeniu programu													Liczba osob - 100	
R.40 Inteligentna przemiana gospodarki wiejskiej: liczba wspieranych strategii inteligentnych wsi													10 szt.	FEW
Liczba osób, których sytuacja społeczna uległa poprawie po opuszczeniu programu (osoby)													Liczba osób - 100	

C.2. Budowa infrastruktury i usług dla ludności

Przedsięwzięcie P. 2.1. Wsparcie rozwoju lokalnej infrastruktury	Liczba nowych, przebudowanych, zmodernizowanych i/lub wyposażonych obiektów ogólnodostępnej niekomercyjnej infrastruktury rekreacyjnej, sportowej, kulturalnej, turystycznej, w tym realizowanych w partnerstwie	0	0%	10 szt.	100%	0	100%	0	100%	0	100%	0	100%	PS WPR
Przedsięwzięcie P.2.2. Rozwój przedsiębiorczości, w tym działalności agroturystycznej	Liczba operacji polegających na utworzeniu nowego przedsiębiorstwa, w tym ukierunkowanego na rozwój biogospodarki lub zielonej gospodarki	0	0%	10 szt.	67%	15 szt.	100%	0	100%	0	100%	0	100%	PS WPR

	Liczba operacji polegających na utworzeniu/założeniu zagrody edukacyjnej i/lub agroturystyki	0	0%	0	0%	0	0%	5 szt.	100%	0	100%	0	100%	PS WPR
Przedsięwzięcie P.2.3 Wsparcie lokalnej infrastruktury kulturalnej i	Liczba obiektów kulturalnych i turystycznych objętych wsparciem	0	0%	0	0%	10 szt.	100%	0	100%	0	100%	0	100%	FEM
	Liczba instytucji kultury objętych wsparciem	0	0%	0	0%	0	0%	10 szt.	100%	0	100%	0	100%	
Wskaźnik rezultatu W.1.1(1) R.37 Wzrost gospodarczy i zatrudnienie na obszarach wiejskich: nowe miejsca pracy objęte wsparciem w ramach projektów WPR													Liczba miejsc pracy - 20	PS WPR
Wskaźnik rezultatu W.1.2(2) R.39 Rozwój gospodarki wiejskiej: liczba przedsiębiorstw rolnych, w tym przedsiębiorstw zajmujących się biogospodarką, rozwiniętych dzięki wsparciu w ramach WPR													Liczba przedsiębiorstw - 3	PS WPR
Wskaźnik rezultatu W.1.2(2) R.41 PR Łączenie obszarów wiejskich w Europie: odsetek ludności wiejskiej korzystającej z lepszego dostępu do usług i infrastruktury dzięki wsparciu z WPR													Liczba osób - 1 000	PS WPR
Wskaźnik rezultatu W.1.2(2) RCR 77 - Liczba osób odwiedzających obiekty kulturalne i turystyczne objęte wsparciem													Liczba osób - 1 000	FEM

Formularz 3: Budżet LSR

PLANOWANA WYSOKOŚĆ ŚRODKÓW NA WDRAŻANIE LSR I ZARZĄDZANIE LSR				
Zakres wsparcia	Program/Fundusz			Środki ogółem (EUR)
	PS WPR	EFRR*	EFS+*	
Wdrażanie LSR (art. 34 ust. 1 lit. b rozporządzenia nr 2021/1060)	4 000 000	2 217 760	1 018 968	7 236 728
Zarządzanie LSR (art. 34 ust. 1 lit. c rozporządzenia nr 2021/1060)	662 500	179 816	179 816	1 022 132
Razem	4 662 500	2 397 576	1 198 784	8 258 860

** Wysokość środków danego funduszu na RLKS dostępnych dla LGD w danym województwie będzie wyższa o wartość wkładu krajowego, którego procentowy udział w tej kwocie jest określony dla danego FEW.*

*** W wierszu odpowiadającym danemu EFSI, z którego LSR nie będzie finansowana, należy wstawić wartość „0”.*

Formularz 4: Plan wykorzystania budżetu LSR

fundusz	środki zakontraktowane (w Euro) do:													
	31.12.2024		31.12.2025		30.06.2026		31.12.2026		31.12.2027		31.12.2028		31.12.2029	
	kwota ogółem (UE+krajowe)	% wykorzystania budżetu LSR	kwota ogółem (UE+krajowe)	% wykorzystani a budżetu LSR	kwota ogółem (UE+krajowe)	% wykorzystani a budżetu LSR	kwota ogółem (UE+krajowe)	% wykorzystani a budżetu LSR	kwota ogółem (UE+krajowe)	% wykorzystani a budżetu LSR	kwota ogółem (UE+krajowe)	% wykorzystani a budżetu LSR	kwota ogółem (UE+krajowe)	% wykorzystani a budżetu LSR
EFROW	0,00	0	1 134 000,00	28,35	2 504 000	62,6	3 252 000	81,3	4 000 000	100	0	100	0	100
EFS+	0	0	0	0	1 018 968	100	0	100	0	100	0	0	0	0
EFRR	0	0	1 620 880	50	0	50	2 217 760	100	0	100	0	0	0	0
RAZEM	0,00	0	2 754 880	50	3 522 968	100	5 469 760	100	4 000 000	100	0	100	0	100